

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1940

JUUNI

SISU:

Palgaolud tööstuses 1939. a.

Tallinna lennujaama tegevus 1939. a.

Väljaränd 1939. a.

Maaomandite üleminekud ja hinnad 1938. a.

Liiklusõnnetused 1939. a.

Tallinna Tehnikaülikool.

Nr. 223(6)

TALLINN

Nr. 223(6)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lk.		Page
Palgaolud tööstuses 1939. a. — R. Sõrmus	265—286	<i>Gains dans l'industrie en 1939</i>	265—286
Tallinna lennujaama tegevus 1939. a. — A. Jaanusson	286—289	<i>Activité de l'aéroport de Tallinn en 1939</i>	286—289
Väljaränd 1939. a. — A. Tomberg	289—291	<i>Émigration en 1939</i>	289—291
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1938. a. — O. Laaman	292—301	<i>Mouvement et prix des propriétés agricoles en 1938</i>	292—301
Liiklusõnnetused 1939. a. — K. Raid	301—310	<i>Accidents de la circulation en 1939</i>	301—310
Tallinna Tehnikaülikool — A. Lepp	311—313	<i>Université technique de Tallinn</i>	311—313

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numeraat- stoon)		Numération permanente	
Tab. 1. Väliskaubandus mais	314	Tab. 1. Commerce extérieur en mai	314
" 2. Väliskaubandus muude riikidega	542*	" 2. Commerce extér. avec les autres pays	542*
" 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained	542*	" 3. Commerce extér. des princip. articles	542*
" 6. Piiritsemonopol	264*	" 6. Ventes d'alcool	264*
" 7. Riißtraudteed aprillil	315	" 6. Chemins de fer en avril	315
" 7. Tallinna sadama tegevus mais	314	" 7. Mouvement du port de Tallinn en mai	314
" 8. Besti Panga äri seis 31. V 1940	314	" 8. Bilans de la Banque d'Estonia le 31. V 1940	314
" 10. Era- ja ühispankade äri seis 1. V 1940	316	" 10. Situat. financ. des banques 1. V 1940	316
" 11. Üksikute pankade äri seisusummad 1. V 1940	316	" 11. Bilans des princip. banques 1. V 1940	316
" 13. Valuutahinnad Tallinna börsil aprillil	259*	" 13. Cours du change à Tallinn en avril	259*
" 14. Riigiparast ülesõitnute arv aprillil ja mais	317	" 14. Mouvement frontière en avril et mai	317
" 15. Linnade rahvastik aprillil	259*	" 15. Mouv. de la populat. des villes en avril	259*
" Liikvel olev raha	596*	" Circulation fiduciaire	596*
" Pankadevahelise arvekoja tegevus	596*	" Mouvement de la chambre de compensation	596*
" Protestitud vekslid	596*	" Effets protestés	596*
" Kapital-emissioonid	596*	" Émissions des capitaux	596*
" Tööstustoodang	596*	" Production de quelques industries	596*
" Loomataudid	596*	" Épizooties	596*
" Tapamajade tegevus	596*	" Fonctionnement des abattoirs	596*
" 24. Hulgimüügin hinnad aprillil	260*	" 24. Prix de gros en avril	260*
" 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi	318	" 25. Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive	318
" 26. Turuhinnad mais	320	" 26. Prix de détail en mai	320
" 27. Elatusmaksumusindeksid	318	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	318
" 28. Hulgimüügindeksid	318	" 28. Nombres-indices de prix de gros	318
" 29. Töötgurg mais	317	" 29. Marché du travail en mai	317
" 30. Töötuseitevõtted ja tööloju 1. maiks	319	" 30. Entrepr. indust. et leur main-d'oeuvre au 1. mai	319
" 33. Nakkushaigused veebruaris	216*	" 33. Maladies contagieuses en février	216*
" Abielulumus, sündimus ja suremus	264*	" Mariages, naissances et décès	264*

Alatiste tabelite koostamisviis vt. nr. 192(1) — 1937, lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.

Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

Содержание.

	Стр.
Заработная плата в промышленности в 1939. г.	265—286
Деятельность Таллиннского аэропорта в 1939. г.	286—289
Эмиграция в 1939. г.	289—291
Переход и цены земельных участков в 1938. г.	292—301
Несчастные случаи в транспорте в 1939. г.	301—310
Технический университет в Таллинне	311—313

Таблицы.

Начиная со следующего номера предполагено
давать краткие обзоры статей и на русском языке.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1939. a. GAINS dans l'INDUSTRIE en 1939.

Sisu: Andmestiku iseloom ja ulatus, lk. 265. 1. Eeldusi palgaolude kujunemiseks, lk. 265. 2. Töövõtjate palgasumma tööstuses 1927—39. a., lk. 266. 3. Tööliste teenistuse üldtaseme kujunemine tööstuses, lk. 266. 4. Palgaolude korraldamine sündvahekohtu korras ja selle tulemusi, lk. 267. 5. Tööstustööliste nädalateenistus 1933—39. a., lk. 268. 6. Tööliste teenistuse liikumine suur-, keski- ja väiketööstuses 1927—39. a., lk. 269. 7. Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1930. a., lk. 270. 8. Palgalise puhkeaja tasu, lk. 271. 9. Teenistuse liikumine suur- ja kesktööstuses tööliste soo järgi, lk. 271. 10. Teenistuse liikumine üksikuis töötissharudes 1927—39. a., lk. 272. 11. Mees- ja naistööliste teenistuse vahelkord, lk. 278. 12. Tööliste ositus palgaredeli järgi, lk. 279. a) Mündatusi palgaredelis 1939. a. võrreldes 1935. a., lk. 279. b) Oskus- ja lihttööliste ning õpilaste ositus palgaredeli järgi 1939. a. juulis, lk. 279. 13. Tööliste teenistuse rajooni võrdlus, lk. 280. 14. Ametnike ja tehnilise personali palgad 1939. a. juulis, lk. 281.

Andmestiku iseloom ja ulatus.

Caractère des données.

iseloomult ja ajalt kaht laadi.

Teenistuse keskmised tööstusharude ja üksikute kitsamate erialade järgi on tulestatud kaks korda aastas poolaastati kogutavali üldarvulisil tööaja- ja teenistussummade andmeil. Palgaliste liigitus ametialade järgi ning ositus palgaredelil on teostatud aga nn. isiklike palgaandmete põhjal, milliseid kogutakse kord aastas juulikuu kohta. Väike- ja käsitööstuse andmed käivad ainult juulikuu kohta.

Teenistuse keskmised tööstusharude järgi on võrdkaalustatud aritmeetilised keskmised. Seejuures tunniteenistuse keskmise arvutamiseks teenistuse üldsumma on jagatud tööliste töötundide üldarvuga, vahet tegemata normaal- ja ületundide vahel.

Tööliste ositamiseks palgaredeli järgi isiklike palgaandmeil on arvatud iga tööliste keskmine normaal-töötundi teenistus. Selleks iga tööliste ületundide arv on korrutatud vastavalt ületunnitöö eest makstud lisaprotsendimäära kohaselt. Liigitatud tööliste ametialade järgi ja ositanud nad palgaredelil, on Fechner'i valemi järgi arvatud iga ametiala keskmine tunniteenistus — mediaan. Mediaani kasutatakse sageli palgastatistikas, kus andmestik seda võimaldab, s.o. juhul, kui on saadaval andmed eraldi iga isiku kohta.

Palgaolude iseloomustamiseks on mediaan ka võrdkaalustatud aritmeetilise keskmisega võrreldes eelistatavam. Juhul, kui näit., teatud tööstusharus palk on märgataval osal töölistest tublisti üle või alla keskmist, siis nende palk mõjub ka aritmeetilist keskmist esimesel juhul tublisti tõstvalt ja teisel juhul keskmist tublisti alandavalt. Mediaani ei mõjуста osa tööliste ei erakordselt madalad ega ka erakordselt kõrgeid palgasid. Teatud tööstusharus või teatud ametialal teostavate palgaliste palga mediaanis on selle tööliste palk, kellest madalama- ja kõrgemalpalgalisi tööliste on arvult võrdselt. Reastatuna palga järgi ülenevas järjekorras, on mediaanis selle tööliste palk, kes asetseb rea keskel.

Koos palgaüleandmetega avaldatud arvulisil kokkuvõtetes on seni avaldatud teenistuse keskmistena mediaane ametialade järgi ning rööbiti aritmeetiliste keskmistega on avaldatud kahe korral mediaane ka tööstusharude järgi. Käesolevas ülevaates avaldame mediaane vaid ametialade järgi, kuna kõik teised keskmised on võrdkaalustatud aritmeetilised keskmised.

Andmed on suur- ja kesktööstuse osas täielikud, väike- ja käsitööstuse osas ulatuse poolest piiratud, kuid statistiliseks analüüsiks siiski küllaldased.

Statilise väärtuse poolest on suuremate ettevõtete andmed üldiselt rahuldavad; väikemate ettevõtete andmed jätavad aga tööaja ebatäpsema arvestuse tõttu soovida seda enam, mida viilksemad on ettevõtted. On põhjust oletada, et osa ületunde jääb väiksemis ettevõtteis arvestamata, mis mõjustab teenistust neis ettevõtteis tõstvalt.

Järgnevalt käsitlevad palgaandmed on kogutud tööinspektorite poolt ja töötatud R. Stat. Keskbüroos.

1. Eeldusi palgaolude kujunemiseks.

Conditions pour la formation des gains dans l'industrie.

Üldine majanduskonjunktuur ja seega eeldused palgaolude kujunemiseks olid kahele eelmisel aastal (1937—38) ning ka m. a. kuni sõja puhkemiseni soodsad. Kuigi kahele viimasel aastal (1938—39) ei olnud enam märgata tähtsamate tootvate alade laienemist ja töömahu paisumist eelmiste aastate tempos, mis ilmnis eriti jõuliselt aastail 1934—37, püsis tootmisaktiivsus kuni sõja puhkemiseni kõigil majandusaladel kõrgel. Töötajate arv tõusis suur- ja kesktööstuses, arvestamata ehitustööstust, m. a. haritipule — 57 985-le. See arv ületas eelmise aasta seisuga ca 1 000 töötaja võrra, töömahu ulatust majanduskriisi süvikus aga ca 25 000 ning selle ulatust eelmise kõrgkonjunkturi aastail ligi 20 000 töötaja võrra.

Töömahu paisumine sellisel määral likvideeris nähtava töötuse tööturul, mis mõjustas pikemat aega halvavalt ka üldist palgaliikumist. Viimaseil aastail, alates juba 1936. a., ei olnud enam tunda töötuse pidurdavat mõju palgaliikumisele. Ent teisalt mõjustas palgaolusid soodustavalt ka järjest aktiivseeruvast majanduskäibest tuletav tööstusorganisatsioonide majanduslik tugevnemine. Need kaks põhitegurit, mis tuletusid üheltpoolt aktiivsest investeermisest ja teisalt üldiselt soodsast konjunktuurist maailmamajanduses, olid peamisiks palgatõusu kandjaiks mõõdunud 5 aasta kestel (1935—39).

Sõja puhkemine 1. IX 1939 tõi enesega kaasa pöördumise üksnes Eesti, vaid kogu maailma majandus- ja sotsiaalolude arengusse. Eesti tööstuse arengus ei tekkinud m. a. lõppkuude kestel küll veel olulisi nihkumisi ei tootmise aktiivsuses ega ka tööstuses tegevate sotsiaaloludes. Seda ajavahemikku (september-detsember) võib iseloomustada veidi nõrgenenud konjunktuuriga ajajärguna, kus tootmine baseerus rahuaja ressurssidel, kus töömahl osutas õige väikest tagasiminekut, kus palgade ja hindade tase oli veel võrdlemisi stabiilne ning palga ostujõus, järelikult ka palgaliste elatusasemes ei olnud veel suuremaid muutusi. Sõjaraakused hakkasid avalduma

osalt küll juba detsembris, kuid tundavamalt alles järgmise, s. o. 1940. a. esimestel kuudel. Üldiselt ei mõjutanud seega sõjaraskused Besti sotsiaolulisd m. a. lõppkuil veel kuigi suurel määral.

2. Töövõtjate palgasumma tõustatus 1927—39. a.

Montant total des gains des travailleurs dans l'industrie de 1927—39.

hõlmab kogu tööstust täies ulatuses, arvatud kaasa väike- ja käsitööstus.

1937. a. majandusloenduse andmestik võimaldas rajada töövõtjate palgasumma kalkulatatsioonid kindlamale ja laiendatud alusele. Järgnev andmestik

Töövõtjate palgasumma tõustatus. Montant total des gains des travailleurs dans l'industrie.

1.	Müü. kr					Indeksid N.-indices (1927—31=100)	
	Suurtööstus Grandes entreprises	Käsitööstus Entreprises moyennes	Väike- ja käsitööstus — Petites entreprises et artisans	Ehitustööstus Bâtiement	Kokku Total	Nimesväärtus Gains nominaux	Ostujõud Gains réels
1939	42,1	6,7	10,2	17,0	76,0	192,1	134,4
1938	39,6	6,1	10,0	15,0	70,7	178,7	175,5
1937	35,3	5,6	9,2	12,5	63,1	159,5	172,0
1936	29,1	4,3	8,0	11,2	53,7	136,7	148,3
1935	24,1	3,7	7,0	8,9	43,7	110,5	134,3
1934	21,2	3,0	5,8	5,7	35,7	90,2	111,1
1933	17,2	2,6	5,2	5,4	30,4	76,8	93,3
1932	18,2	2,3	5,6	4,7	30,8	77,9	88,8
1931	21,9	2,5	6,3	6,6	37,3	94,3	101,4
1930	25,0	2,3	7,3	8,5	41,6	105,2	109,0
1929	25,2	3,3	7,9	6,4	42,3	108,2	99,4
1928	24,8	3,0	7,7	4,4	39,9	100,9	96,6
1927	22,1	2,6	7,3	4,2	36,2	91,5	93,6
1927—31	23,80	2,34	7,30	5,62	39,58	100	100

Nende andmete käsitlemisel tuleb pidada silmas, et arvatud palgakogusumma nimesväärtuse, samahästi selle ostujõu indeksid iseloomustavad eeskätt seda, millise tegurina esineb tööstussektori töövõtjaskond tarbijana üldiselt kogu majandusorganisatsioonis. Palga kogusummat tuleb seepärast võtta eeskätt majandusliku ja alles teises järjekorras sotsiaalse faktorina. Ekspiarvamuste vältimiseks olgu märgitud, et igal juhul palgakogusumma andmed ei iseloomusta elatustaseme kujunemist, seega ka mitte üksiku töövõtja majanduslikku seisundit. Vastuoksa, andmed iseloomustavad kogu sotsiaalse kihi üldist teenistust

ja selle ostujõudu teatud majandussektoris, käesoleval juhul tööstuses.

Peale palgaolude kitsamas mõttes mõjustasid töövõtjate palgakogusumma kujunemist töö tildmahus aset leidnud ulatuslikud muutused. Samal ajal põhjustas palgakogusumma paisumist tunduval määral ka töötasuormide kiire ja võrdlemisi ulatuslik tõus. Mõlema mainitud teguri koostoimel on töövõtjate palgakogusumma paisunud tööstuses võrreldes 1927—31 (majanduskriisielse) keskmisega ligi kahekordseks. Võrreldes kriisiaastatega on tõus 2½-kordne. Üldise hinnataseme tõusu tõttu on tõusnud pisut vähem töövõtjate üldine ostujõud.

Palgakogusumma tõus sellises ulatuses on omakord aidanud kaasa üldisele majanduskonjunkturi tõusule, eriti aga tarbiniskaupade tootmisele ning laiendanud teatud määral kodumaa turgu ka põllumajandussaadustele.

3. Töölise teenistuse üldtaseme kujunemine tööstuses.

Niveau général des gains dans l'industrie.

Alates 1935. a. on palgatase tõusnud pidevalt kuni m. a. lõpuni. Palkade tõus jätkus 1936—38. a. kõigil kolmel aastal võrdse tempoga. 1939. a.

üldine palgatõus pidurdus — keskmiselt ulatus mees- ja naistööliste tunniteenistuse suurtööstuses 39,8 s-le. Tööliste tunniteenistus ületas seega majanduskriisiaegset taset ca 10 s ehk 37,7% ning kriisielset (1927—31. a.) taset ca 9 s ehk 28,2%. Võrreldes eelmise aastaga tõusis teenistustase 1939. a. ligi 2 s töötunnilt ehk 5,0%. Üldiselt on tõusnud töölise teenistustase tööstuses viimasel palgatõusu ajajärgul (1935—39), s. o. 5 a. kestel keskmiselt ca 7,4% aastas. See oli palgatõusu ulatuse poolest ajajärk, millist ei võinud konstateerida eelmisel iseseisvus-aastail. Kõik muutused palgaolude kuni 1930—33. a. majanduskriisini ei ulatunud sellise määran. Üldiselt võiks iseloomustada kriisielset teenistustaset stabiilsena madalal astmel, pärast-kriisiaegset teenistustaset aga tõusuten-dentsi kandvana.

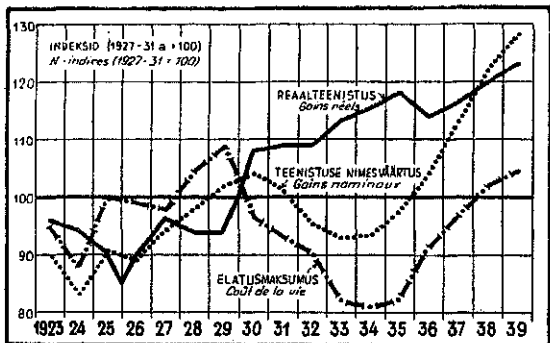
Üldist töölise palgaliikumist 1923—39. a., millise aja kohta on kogutud andmeid, iseloomustavad järgnevad andmed.

Töölispalkade üldine liikumine suurtööstuses 1923—39. a. Mouvement général des gains horaires des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles de 1923—39.

2.	Tunni-teenistus (meeste ja naiste keskmine s)	Indeksid (1927—31 = 100)			Gains par heure (moyenne pour hommes et femmes en s)	N.-indices (1927—31 = 100)		
		Teenistuse nimesväärtus	Elatusmaksumus	Reaalteenistus		Gains nominaux	Coût de la vie	Gains réels
1939	39,8	128,2	104,2	123,0	32,4	104,2	96,5	108,1
1938	37,0	122,1	101,8	119,9	31,7	102,1	108,8	93,9
1937	35,1	112,9	96,0	116,5	30,5	97,0	104,5	93,9
1936	32,3	104,1	91,5	113,8	29,3	94,4	97,8	93,4
1935	30,2	97,3	82,3	118,2	28,0	82,3	93,0	90,1
1934	29,1	93,6	81,2	115,4	28,4	90,5	100,0	90,5
1933	28,9	93,1	82,3	113,2	26,0	82,9	88,0 ¹⁾	84,2
1932	29,7	95,5	87,7	108,9	26,6	91,1	95,0 ¹⁾	95,9
1931	31,5	101,3	93,0	108,8				

¹⁾ Juuli — Juuliet.

Selline on üldjoonis palkade nimesväärtuse liikumine. Väga olulisel määral on vaadeldavas ajavahemikus mõjutanud tööliste majanduslikku seisundit, s. o. tööliste palga ostujõudu, mitte üksnes teenistustaseme liikumine, vaid ka üldine hindade kujunemine. Vaadeldavat ajavahemikku 1930—37. a. incl. võib iseloomustada tarbeainete hindade madalseisu ajajärguna. Hindade langus oli üldiselt küllalt suur, ulatudes 1933—35. a. ligi 20%-le alla majanduskriisielset keskmist taset. Ainult kahel viimasel aastal ületas hindade tase veidi 1927—31. a. Nii tekkisid palga- ja hinnaliikumises nn. käärid töölolevaile palgalistele soodsas vahekorras. Alates 1929/30. a. vahetusest on tööstustööliste palgatase püsinud pidevalt kõrgemal tarbeainete hinnatasemest. Selle tulemusena on ka tööliste reaalteenistus, s. o. teenistuse ostujõud, püsinud kogu aeg alates 1930. a. kõrgemal majanduskriisielsest tasemest. 1935. a., mil teenistus hakkas juba märgatavalt tõusma, hinnad aga püüsid madalseisus (ligi 20% alla 1927—31. a. keskmist), tõusis ka tööliste palga ostujõud juba tunduvalt üle kriisiaegse taseme. 1936. a. ületas hindade tõus palkade tõusu, mistõttu ostujõud nõrgenes 3,7%. Kolmel järgmisel aastal ületas palgatõus uuesti hinnatõusu, mille tulemusena tööliste majanduslik olukord kujunes tugevamaks.

Tunniteenistuse liikumine suur-tööstuses.

Gain horaire des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles.

1939. a. kujunes olukord tööstustööliste palkade alal tööliste seisukohalt soodsamaks. Sel aastal tõusid nii palgad kui ka hinnad. Ent palkade tõus oli hindade tõusust suurem, mistõttu palkade ostujõud osutas tugevnemist samal määral kui kahel eelmisel aastal. Tööstustööliste tunniteenistus tõusis 1939. a. keskmiselt, arvatud kokku meeste ja naiste, oskus- ja lihttööliste ning õpilaste teenistus, ligi 40 a-le. Sellise tasemeni ei ulatunud enne majanduskriisi ka kõrgemasuliste töölisklasside, s. o. mees-oskustööliste palgad.

Õeldu kehtib tunniteenistuse suhtes. Peab märkima, et tööliste sissetulekud teenistusest ja töölisklasside üldine ostuvõime ei sõltu ainult töötasu-normide ja tükitööhindade kujunemisest, vaid seda mõjustavad väga olulisel määral ka inimtööjõu rakendusvõimalused. Normaalloludes, kus tööstuse töömaht

on avar, on töölised rakendatud tavaliselt täistöökoormisega (6 päeva nädalas, vähemalt 8 tundi päevas). Mõningais tööstusharudes ei suudeta alati rakendada töölisi nende piiride ulatuses. Tööaja kärpimiste ulatust ja mõju, samuti tööpäevapikkuses toimunud muutuste mõju tööstustööliste teenistusoludele vaatleme allpool.

4. Palgaolude korraldamine sundvahekohtu korras ja selle tulemusi.

Résultats du règlement des salaires par la commission d'arbitrage.

Kollektiivsete töötülide lahendamise alal senini kehtiv sundvahekohtu-süsteem pandi kehtima dekreediga 25. X 1935 antud Töötülide lahendamise seadusega (RT 1935, 93, 786). Töötülide lahendamise seadust muudeti osaliselt 1936. a. (RT 1936, 74, 606); 12. III 1937 anti uus Töötülide lahendamise seadus (RT 1937, 21, 174) ning viimati muudeti ja täiendati sama seadust k. a. mais (RT 1940, 41, 369).

Kollektiivsete töötülide lahendamine on toimunud sundvahekohtu-süsteemi korras seega juba 4 aastat. See hõlmab ajavahemiku, mida võib iseloomustada kiiretempolise ja jõulise tööstusarengu ajajärguna, millele tavaliselt seltsib elav palgavõitlus.

Kuidas on kujunenud olukord ettevõtteis, kellele töötülideid on lahendanud TLK, võrreldes üldise palgalikumisega, seda iseloomustavad järgmised andmed.

Töötasude tõstmise määr Töötülide Lahendamise Komisjoni otsuste järgi ning üldine palgalikumine.

3.	Töötasude tõstmise määr Töötülide Lahendamise Komisjoni otsuste järgi (+%)			Üldine tunniteenistuse tõus aastast ettev., kus töötüldid lahendata olud Töötülide Lah. Komisjonis	Üldine tunniteenistuse tõus suur-tööstuses
	Mehed	Naised	Keskml.		
				+ %, celmlne aasta = 100	
1939 .	2,6	2,8	2,7	5,0	5,0
1938 .	4,0	3,3	3,7	9,8	8,0
1937 .	4,8	6,7	6,8	8,6	8,7
1930 .	5,8	0,2	7,5	8,2	7,0

Selgituseks märgime arvulise analüüsi meetodite kohta järgmist. TLK otsuste põhjal on sageli väga raske järeldada, mil määral nendega on üldiselt teatud ettevõtte töölisklassile tõstetud töötasu-norme. Need otsused on osalt võrdlemisi komplitseeritud ning sageli täiendatud lisaklauslitega. Toodud tabeli kolme esimese lahtri arvud on seetõttu tuletatud jooksva statistika andmeil. Selleks teatud aastal aset leidnud töötülide kohta on võetud keskmine tegelik tunniteenistus sobival kuul enne ja pärast töötüli neis ettevõtteis, kus olid töötüldid. Sobiva kuuna on mõeldud kuu, mil teenistust ei mõjosta juhuslikud faktorid, peamiselt suured pühad — jaanipäev, jõulud, lihavõttepühad jne. Pühiks tavaliselt makstakse suuremal määral tükitöötasusid ja muid lisatasusid. Põhimõtteliselt ka puhkeajapalk on kõikjal jäetud võrdlusest välja.

Sellisel kahe võimalikult lähedal kõrvaloleva naabrussu keskmiste võrdlus peaks iseloomustama parimal viisil TLK otsuste tulemusi.

Et selgitada, kuidas on kujunenud üldiselt palgaliikumine ettevõteteis, kus töötülid on lahendatud TLK poolt, aastakokkuvõttes, võttes arvesse ka palgatõusu tegureid väljaspool TLK otsuseid, oleme arvutanud samade ettevõtete kohta täiendavalt ühe rea (lahter 4 — üldine tunniteenistuse tõus aastast ettevõteteis, kus töötülid olnud TLK lahendada). See statistiline rida kõrvuti üldise palgaliikumisega näitab öieti, millisel on kujunenud palgaliste üldine teenistustase ettevõteteis, kus kollektiivseid töötülisid on lahendatud sundvahekohta korras. Tabelis esitatud kahe viimase rea kõrvutus annab seega vastuse küsimusele, kuidas on mõjutanud TLK otsused palgaliikumist, s. o. kas palgaliikumine ettevõteteis, kus kollektiivseid töötülisid on lahendanud TLK, on seetõttu jäänud maha üldisest palgaliikumisest või on vahekorrad kujunenud hoopis vastupidises suunas.

Esitatud arvudest nähtub, et töötasunormide tõstmise määr oli TLK tegevuse alguses kõrgem, eriti aga naistööliste suhtes. Kõigi töötülide keskmiselt tõusis tunniteenistus TLK otsuste tagajärjel 1936. a. meestel 32,0 s-lt 34,5 s-le ehk 5,8% ning naistel samal ajal 22,0 s-lt 25,0 s-le ehk 9,2%. Toodud arvud ei ütle muidugi seda, nagu oleks TLK otsustega tõstetud tööliste töötasunormi samades ettevõteteis meestel ja naistel nii suurelt erineval määral. Vahe seletub sellega, et peamiselt suurtes tekstiiltööstusettevõteteis, kus ülekaalus on naised ja kus varemalt olid töötasud väga madalad, tõsteti töötasunorme suuremal määral kui teistes, ülekaalulalt meesjõududega ettevõtetes.

1936 oli seega aastaks, mil TLK majanduskriisi aastail langenud ja juba enne seda madalal tasemel seisvaid palku tõstis — kõigi tülide keskmiselt 7,5%. Kui arvutada sellele juurde ka normaalselt tülita tekkinud palgatõus, siis näeme, et 1936. a. ületas veidi üldine palgatõus neis ettevõteteis, kus leidsid aset kollektiivsed TLK poolt lahendatud töötülid, üldist palgatõusu tööstuses.

Analüüsi andmed näitavad, et järgmisil aastail on TLK palgatõstmise otsused kujunenud järkjärgult tagasihoidlikemaks. Nii ulatus palgatõus 1939. a. otsuste järgi suhteliselt vaid umbes $\frac{1}{3}$ -le 1936. a. normist. Selline tendents seletub eeskätt tooleaduse tarbeainete hinnaliikumise ning osalt nähtavasti ka kujunenud sundvahekohta praksisega.

TLK deklareeris tol ajal juhtiva põhimõttena, et ta tahab oma otsustega hoida tööliste elatusaset endisel, resp. 1935. a. tasemel. Kui arvestada, et elatusmaksumus tõusis 1936. a. ca 10%, siis ei saanud ka TLK otsused olla kuigi tagasihoidlikud. Järgmisil aastail elatusmaksumuse tõus aeglustus tunduvalt

ning vastavalt elatusmaksumusindeksi käigule tegi oma otsused ka TLK. Olgu märgitud, et tööliste nõudmistele peamiseks põhjenduseks on olnud kõige 4 viimase aasta kestel tekkinud töötülide puhul tarbeainete hindade tõus.

Teiseks vähem mõelduandvaks TLK otsuste kujunemise põhjuseks osutatud suunas võib pidada nähtavasti asjaolu, et on kujunenud välja võrdlemisi piiratud enam-vähem püsiva koosseisuga komplekt ettevõteteis, kellele töötülisid TLK lahendab peagu iga aasta. On tulnud ette juhte, kus sama ettevõtte töötülisid on tulnud lahendada sama aasta kestel paaril korral. Need on peamiselt suurettevõtteid tekstiil-, mää-, tselluloosi- ja metallitööstuse alalt. Arusaadavalt ei saa teha ulatuslikul määral palgatõstmise otsuseid järjekindlalt igal aastal samade ettevõtete suhtes.

Analüüsi andmed näitavad ühtlasi, et tegelikult on tööliste teenistuse tõus ettevõteteis, kellele töötülid on olnud TLK lahendada, tublisti üle normi, mille võrra on palka tõstetud TLK poolt. Nii tõsteti töötasunorme TLK poolt 1939. a. 2,7%, kuna tegelikult ulatus teenistuse tõus neis ettevõteteis võrreldes eelmise aastaga 5%. Nii on neis ettevõteteis toimunud tegelikult teenistuse tõus peale selle normi osalt võib-olla omavaheliste kokkulepete põhjal, kokkulepete põhjal tööinspektorite vahendusel jne. Nende arvude võrdlusel tuleb ühtlasi pidada silmas ka seda, et teenistuse aastatõusu andmed käivad pikema ajavahemiku (aasta) kohta, sisaldades teatud juhtudel ühes ja samas ettevõttes kahe tüli tulemusena saavutatud palgatõusud kokku.

Töötasude liikumine ettevõteteis, kus on leidnud aset kollektiivsed töötülid ja milliseid on tulnud lahendada TLK-l, ühelt poolt ning teenistuse üldine liikumine tööstuses teiselt poolt osutavad lähedalt ühtlast liikumist mõlemal juhul. See tähendab, et TLK on oma otsustega fikseerinud palgaliikumist, mis on tulnud toime vabal kokkuleppel ettevõteteis, kus ei ole olnud TLK lahendamisele kuuluvaid töötülisid.

5. Tööstustööliste nädalateenistus 1933—39. a.

Gains par semaine des ouvriers industriels de 1933—39.

Normaalolukorras, mil inim-tööjõu rakenduses suhteliselt ei ole olulisi muutusi, kujuneb tunni- ja nädalateenistuse liikumine rööbiti. Küll aga tekivad tavaliselt majandusliku surutise ajajärkudel tunni- ja nädalateenistuse vahel ulatuslikud vahed. Seda nägime möödunud majanduskriisinaastail. Nii tekkis meestel suurttööstuses 1933. a. ca 10% vahe. Umbes sama ulatusega vahe tekkis ka naistöölistel. Tol raskel surutise ajal kärbiti töö-nädalat tööpäevade arvu vähendamise teel ning samal ajal lihenes ka tööpäev, mis tekitasid nädalateenistuses tunduva languse.

Olukord hakkas paranema ning vahe tunni- ja nädalateenistuse vahel vähenema juba 1934. a. Sel aastal läks töönädala lühenemise arvel nädalateenistusest kaotsi veel ligi 4%. Kuid 1936. a. likvideeriti juba täielikult lühendatud ajaga töötamine. Sel aastal ühtisid naistöölisil täiesti tunni- ja nädalateenistuse indeksi, meestel aga jäi tunni- ja nädalateenistuse vahele ikkagi veel väike vahe püsima.

Meeste tunni- ja nädalateenistuse indeksite võrdlusest ilmneb, et see vahe jäi püsima stabiilsena ka järgmiseks aastaiks peale 1936. a. Tõsi, vahe ei ole kuigi suur. See vahe ei seletu meeste üldiselt nõrgema rakendusmääraga; siin on tegemist tööstusstruktuuri osalise muutuse tulemustega. Ajavahemikus, mis võetud meie indeksite aluseks (1927—31), evis metsa-

materjalide valmistamine saeveskites tööstusliku tööna võrdlemisi suurt tähtsust. Teadupärast töötasid saeveskite töölised tavaliselt keskmisest tunduvalt pikema tööpäevaga. Saeveskite osatähtsuse languse tõttu on üldkeskmiselt lühenenud ka meestööliste tööpäev, mis avaldab teatud määral mõju ka nädalateenistuse üldkeskmise kujunemisele.

Andmed osutavad, et aastakeskmiselt ületas 1939. a. meeste nädalateenistus suurtööstuses 1927—31. a. taset 21,3% ja naiste nädalateenistus 27%. Tunniteenistuse indeks ületas samal ajal 1927—31. a. taset meestel 23,4% ja naistel 26,5%.

Kesk-tööstuses on tunniteenistus ja seoses sellega ka nädalateenistus tõusnud märgatavalt vähem kui suurtööstuses (üksikasjad vt. tab. 4).

Tööstustöölise nädalateenistus 1933—39. a. — Gains des ouvriers industriels par semaine de 1933—39.

4.	Tunniteenistus (s)		Tööpäeva pikkus (tundi)		Päeva-teenistus (kr)		Nädalateenistus (kr)		Töönädala lühendamisel kaotsiläänud tööaeg % du temps perdu à cause de chômage de journées		Nädalateenistus (tegelik kr) ¹⁾		Nädalateenistuse nimesviirtnuse indeks N.-indices des gains nominaux		Nädalateenistuse ostajü indeks ²⁾ N.-indices des gains réels ²⁾	
	Mehed	Naised	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	1927—31. a. = 100			
													M.	N.	M.	N.
Suurtööstus (20 ja rohkem töölisega ettevõtetel) — Grandes entreprises (ayant 20 ouvriers et plus).																
1930 . . .	45,4	28,6	8,20	7,01	3,72	2,26	22,32	13,56	0,21	0,65	22,27	13,47	121,3	127,0	116,4	121,0
1938 . . .	43,4	27,2	8,10	7,00	3,55	2,15	21,30	12,90	0,14	0,87	21,27	12,70	115,8	120,5	113,8	118,4
1937 . . .	40,1	25,4	8,13	7,83	3,28	1,90	19,56	11,94			19,56	11,04	106,5	112,5	109,0	116,1
1936 . . .	37,1	23,9	8,09	7,84	3,00	1,87	18,00	11,22	0,0		18,00	11,22	98,0	105,7	107,1	115,5
1935 . . .	34,7	22,7	8,05	7,86	2,79	1,73	16,71	10,68	1,6		16,45	10,51	88,4	96,7	107,8	117,9
1934 . . .	33,1	21,9	7,97	7,79	2,63	1,71	15,78	10,23	3,9		15,17	9,84	82,6	92,0	101,4	113,0
1933 . . .	33,2	22,0	7,95	7,78	2,64	1,71	15,84	10,26	7,2		14,70	9,52	80,1	89,1	97,3	108,3
1927—31 .	30,8	22,6	8,40	7,93	3,00	1,80	18,55	10,81	.		18,36	10,61	100	100	100	100
Kesk-tööstus (5—19 töölisega ettevõtetel) — Entreprises moyennes (ayant 5—19 ouvriers).																
1930 . . .	37,8	23,9	8,21	7,07	3,10	1,90	18,60	11,40	0,22	0,37	18,50	11,36	118,1	113,4	113,3	108,8
1938 . . .	35,8	22,2	8,06	7,84	2,89	1,74	17,34	10,44			17,34	10,44	110,4	104,3	108,4	102,4
1937 . . .	33,0	20,8	7,93	7,82	2,62	1,63	15,72	9,78	—		15,72	9,78	100,1	97,7	103,3	100,3
1936 . . .	30,9	19,5	7,93	7,78	2,45	1,52	14,70	9,12			14,70	9,12	93,6	91,1	102,3	99,0
1935 . . .	28,0	18,0	7,88	7,83	2,20	1,40	13,20	8,73			12,90	8,59	83,0	87,2	100,8	100,0
1934 . . .	26,0	18,5	7,97	7,92	2,14	1,46	12,84	8,76			12,35	8,42	78,6	84,1	95,3	102,0
1933 . . .	27,0	18,8	7,89	7,76	2,18	1,46	13,08	8,73			12,14	8,10	77,4	80,9	94,0	98,3
1927—31 .	32,3	21,1	8,18	8,00	2,64	1,69	15,87	10,12			15,71	10,01	100	100	100	100

6. Töölise teenistuse liikumine suur-, kesk- ja väiketööstuses 1927—39. a.

Mouvement des gains des ouvriers et petites entreprises industrielles de 1927—39.

peamiseks erineva jõudlusvõime ja ka teenistustaseme eelduseks. Töölise teenistuse erinevus tööstuses ettevõtete suurusrühmade järgi oli märgatav juba 10 a. tagasi. Ent möödunud lähemate aastate kestel on see tendents veelgi süvenenud. Nende vahekorrad ulatust ja kujunemist viimase 4 a. kestel iseloomustavad järgnevad andmed.

Tunniteenistuse vahekorrad ettevõtete suuruse järgi

	Tunniteenistus s			Value
	Ettev.	Ettev.	Ettev.	
	50 ja enam	20—49 töö-	5—19 töö-	(—%, teenistus
	töölisega	lasega	lasega	A rühmas = 100)
	(A)	(B)	(C)	(B) (C)
Mehed:				
1930	46,0	42,5	37,8	7,0 (7,3)
1938	43,8	40,0	35,8	7,3 (8,3)
1937	40,5	37,6	33,0	7,2 (8,5)
1936	37,4	34,9	30,0	6,7 (7,4)
1927—31 . . .	37,1	35,2	32,3	5,1 (6,0)
Naised:				
1930	20,2	25,8	28,9	11,6 (18,2)
1938	27,7	24,4	22,2	11,9 (19,9)
1937	25,8	23,5	20,8	8,9 (19,4)
1936	24,8	21,3	19,5	12,3 (19,8)
1927—31 . . .	22,7	21,7	21,1	4,4 (7,0)

¹⁾ Nädalateenistuse vähendatult vastavalt töönädala kärpimise tõttu kaotsiläänud tööajale. 1927—30. a. kohta, kus töönädala kärpimisi tuli ette harukordselt, on võetud täis-töönädala teenistus (päeva-teenistus x 6).

²⁾ Töönädala lühendamise arvel on vähendatud nädalateenistust kesk-tööstuses kuni 1930. a. samal määral kui suurtööstuses.

³⁾ Elatusmaksimuse indeks, mille alusel on arvutatud nädalateenistuse ostajü indeks (1927—31 = 100) — Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie (pour Tallinn):

1933 — 82,3	1935 — 82,3	1937 — 90,9	1939 — 104,2
1934 — 81,2	1936 — 91,5	1938 — 101,8	

Arvuline analüüs osutab, et meestöliste teenistuse vahe on suurenenud A ja B rühma vahel haruldase järjekindlusega, kuigi vahe laienemine ei ole suur. Võrreldes 1927—31. a. keskmisega on tunniteenistuse vahe kasvanud nende rühmade vahel 5,1%-lt 7,6%-le. Ehkki ka meeste tunniteenistuse alal A ja C rühma vahekorras, samuti naiste teenistuse vahekorras ei saa konstateerida sama järjekindlat reeglipärasust, osutavad ometi pikemaajalised võrdlused, käesoleval juhul võrdlused 1927—31. a. keskmistega, et siin on tegemist püsivaimelise ja järjest süveneva tendentsiga. Tööliste teenistus osutab suuremais ettevõtteis kiiremat tõusu, kuna teenistus väiksemas ettevõtteis jääb ikka enam maha. Nii suureneb aeg-ajalt löhe suuremate ja väiksemate ettevõtete tööliste teenistuses. Meestöölistel on see laienenud A ja C rühma vahel võrreldes 1927—31. a. 12,9%-lt ca 18%-le, naistöölilisel A ja B rühma vahel 4,4%-lt 11,6%-le ning A ja C rühma vahel 7%-lt ca 18%-le.

Suuremad ettevõtted on võimelised kiiremini tehniliselt arenema ja see on olulisemaid tööliste teenistuse erineva liikumise põhjusi üksikuis ettevõtete suurusrühmis. Ent peale selle põhiteguri on neid vahekordi mõjutanud samas suunas ka mõningad teised asjaolud. Üheltpoolt on neid vahekordi

Tööliste tunniteenistus suur-, kesk- ja väiketööstustes 1927—39. a. Gains horaires des ouvriers dans les entreprises industrielles grandes, moyennes et petites de 1927—39.

6.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes			
	A*)	B*)	C*)	D*)	A*)	B*)	C*)	D*)
Keskmine teenistus tunnis (s). Gain moyen horaire (s).								
1939 ..	46,0	42,5	37,8	35,8	29,2	25,8	23,9	18,7
1938 ..	43,8	40,6	35,8	29,6	27,7	24,4	22,2	20,3
1937 ..	40,5	37,6	33,0	28,3	25,8	23,5	20,8	16,8
1936 ..	37,4	34,9	30,9	24,1	24,3	21,3	19,5	14,7
1935 ..	35,2	32,1	28,1	24,7	23,2	19,6	18,9	15,0
1934 ..	33,7	29,6	26,9	22,6	22,3	18,9	18,4	14,7
1933 ..	34,0	30,6	27,6	22,6	22,5	19,3	18,8	15,6
1932 ..	34,8	33,0	29,5	26,6	22,3	20,8	18,9	15,8
1931 ..	37,2	35,3	32,6	26,2	23,3	22,5	21,6	17,2
1930 ..	39,3	35,9	33,6	28,0	23,2	21,6	21,8	17,2
1929 ..	38,4	35,4	33,5	30,4	23,1	21,8	21,6	17,3
1928 ..	36,4	35,1	32,0	27,7	22,6	21,0	20,8	17,0
1927 ..	34,4	34,2	30,1	28,8	21,5	21,4	19,7	17,0
1927—31 keskmine	37,1	35,2	32,3	28,4	22,7	21,7	21,1	17,3
Tunniteenistuse ostujõud 1927—31. a. hinnataseme kohaselt (s) — Pouvoir d'achat des gains par heure à la base des prix de 1927—31 (en cents).								
1939 ..	44,1	40,8	36,3	32,4	28,0	24,3	22,9	17,9
1938 ..	42,9	39,3	35,1	29,0	27,1	23,9	21,7	19,9
1937 ..	41,7	38,7	34,0	29,1	26,6	24,2	21,4	16,1
1936 ..	40,9	38,1	33,8	26,3	26,6	23,3	21,3	16,1
1935 ..	42,8	39,0	34,1	30,0	28,2	23,8	23,0	18,2
1934 ..	41,3	36,3	33,0	27,7	27,4	23,2	22,6	18,0
1933 ..	41,2	37,1	33,5	27,4	27,3	23,4	22,8	18,9
1932 ..	39,6	37,6	33,6	29,0	25,4	23,7	21,5	18,0
1931 ..	39,9	37,8	34,8	28,1	25,0	24,1	23,2	18,4
1930 ..	40,7	37,2	34,8	29,9	24,0	22,4	22,6	17,8
1929 ..	35,3	32,5	30,8	27,9	21,2	20,0	19,9	15,9
1928 ..	34,8	33,6	30,9	26,5	21,6	20,1	19,9	17,1
1927 ..	35,1	34,9	30,7	30,4	21,9	21,8	20,1	17,3
Moyen de 1927—31	37,2	35,2	32,3	28,4	22,7	21,7	21,1	17,3

*) A — ettevõtted 50 ja rohkem töölisega — entreprises ayant 50 ouvriers et plus
 B — „ 20—40 „ „ „ 20—49 „
 C — „ 5—19 „ „ „ 5—19 „
 D — „ alla 5 „ „ „ moins de 5 „

süvendanud kõrgematasuliste tööstusharude kiirem laienemine A rühmas, milliste hulka kuulub eeskätt mäetööstus. Seejärele on neid lahkuminekuid mõjutanud teataval määral viimasel ajal enne sõda hoogu võtnud ratsionaliseerimisliikumine. Arusaadavalt põhjusil on ratsionaliseerimisliikumisel enam eeldusi ja pinda suuremais ettevõtteis. Märkimist vajab veel üks asjaolu, mille tulemusena teenistuse tõus suuremais ettevõtteis on kiirem. Nimelt on tõstetud osas tekstiiltööstuse suurettevõtteis tööliste töökoormist, suurendades neil käsitadaolevate töömasinate arvu. Selle tulemusena on kahtlemata tõusnud nende toodang ja järelikult peab olema tõusnud ka teenistus.

7. Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1939. a.

Composition des gains des ouvriers industriels en 1939.

Tööstustööliste teenistuses eristab jooksev statistika neli komponenti: 1) normaal-tööaja teenistus, 2) ületunnitööteenistus, 3) lisatasud rahas ja 4) lisatasud mitmesuguste muude hüviste näol — tasuta või alandatud hinnaga korterivarustis, aiamaa, toiduained jne.

Stabiilses olukorras ei teki tavaliselt teenistuse koostises kuigi olulisi muutusi, küll võib aga tekkida ka sel alal nihkumisi seoses tööstuskonjunktuuri muutustega. Arvulised andmed osutavad, et kahel viimasel aastal oli ses mõttes olukord stabiilne. Meeste teenistusest moodustasid töötasud normaal-tööajal sooritatud tööde cest suur-tööstuses ca 86,5%

Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses (%) — Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en %.

6.	1939	1938	1932	1929
Suur-tööstus.				
<i>Grandes entreprises.</i>				
Mehed — Hommes.				
1. Normaal-tööaja teen.	86,6	86,8	90,3	83,3
2. Ületunnitööteenistus	7,4	7,6	3,1	8,0
3. Lisatasud	5,7	5,3	5,5	7,1
4. Naturaaltasud	0,3	0,3	1,1	0,7
Kokku	100	100	100	100
Naised — Femmes.				
1. Gain pour le travail ordinaire	92,5	92,8	95,0	92,2
2. Gain pour le travail supplémentaire	2,7	2,6	0,6	3,2
3. Gains divers supplémentaires	4,7	4,5	2,8	4,3
4. Subvention en nature	0,1	0,1	1,6	0,3
Total	100	100	100	100
Kesktööstus.				
<i>Entreprises moyennes.</i>				
Mehed — Hommes.				
1. Normaal-tööaja teen.	90,1	91,2	94,6	92,5
2. Ületunnitööteenistus	6,4	6,0	2,4	4,7
3. Lisatasud	1,7	1,9	1,2	1,1
4. Naturaaltasud	1,8	1,9	1,8	1,7
Kokku	100	100	100	100
Naised — Femmes.				
1. Gain pour le travail ordinaire	94,3	94,0	97,0	95,9
2. Gain pour le travail supplémentaire	3,2	2,5	1,1	2,5
3. Gains divers supplémentaires	1,6	1,6	0,4	0,9
4. Subvention en nature	0,9	1,0	0,6	0,7
Total	100	100	100	100

90,3% vastu 1932. a. Seega olid 1939. ja ka eelmisel aastal lisateenistuse võimalused tunduvalt soodsamad kui majandusliku surutise aastail. Rahas makstud lisatasude osatähtsus püsib endiselt ca 5,5%-l.

Olulisi erinevusi näeme aga teenistuse koostises üheltpoolt tööliste soo järgi ning teisalt suur- ja kesktööstuse vahel. Esimesel juhul seletub see täiel määral mees- ja naistöölite erinevate töötingimuste ja erinevate töö tasumisviisidega. Meestöölised töötavad naistöölitega võrreldes tildiselt pikema tööpäevaga ja vastavalt sellele evivad nende teenistuse koostises ka tasud ületunnitöö eest palju suuremat osatähtsust. Ka rahas makstavaid lisatasusid, nagu lasteabiraha jne., saavad mehed sagedamini kui naised, mistõttu ka nende osatähtsus meestöölite teenistuses on suurem.

Andmete ilmnev erinevus suur- ja kesktööstuse tööliste teenistuses on tingitud suurel määral lisatasude ja naturaaltasude vähesest levimisest kesktööstuses. Tõsi, selle põhjuseks on osalt ka ületunnitöö puudulik arvestamine suures osas väiksemis ettevõtteis.

8. Palgalise puhkeaja tasu.

Salaires pour le congé payé.

Palgalise puhkeaja seadus jõustus 1934. a. (RT 1934, 108, 848) ning 1939. a. said tööstustöölised palgalist puhkust juba 5. aastat. Selle seaduse järgi oli töölistel, kes ühes ja samas ettevõttes on töötanud pidevalt vähemalt üks aasta, õigus saada aastas vähemalt 7 päeva järjest kestvat palgalist puhkust.

1939. a. kestel said suur- ja kesktööstusettevõtete töölistes, arvatud kaasa jooksvalt chitustööstuse alal arvestatud töölistes, palgalise puhkeaja tasuna ca 764 tuh. kr. Sellest maksti puhkeajatasuna suurtööstuses (20 ja enam tööliseaga ettevõtteid) 697 tuh. kr ja kesktööstuses 67 tuh. kr. Suhteliselt tööliste palga üldsummale moodustas see suurtööstuses 1,8% ja kesktööstuses 1,0%, keskmiselt seega 1,7% (võrdkaalustatud keskmise).

Siit nähtub, et tööliste puhkeajatasu võrdub suurtööstuses peagu haiguskindlustusmaksule, mille maksavad ise töölistes (2% teenistusest) ning lähedalt 50%-le ettevõtjate poolt makstavast haiguskindlustusmaksust (4% teenistusest, arvestamata mõningaid erandeid). Seoses puhkeaja pikendamisega võib huvitada küsimus, millise tegurina esines senini puhkeajapalk tootmiskuludes ning mil määral võib puhkeajaseaduse laiendamine tösta tootmiskulusid ning järelikult ka kaupade hindu.

Esiälge kalkulatsiooni järgi ulatus suur- ja kesktööstuse toodangu brutoväärtus 1938. a. ca 200 milj. kr-le. Kuna töömaht tööliste töötundide üldarvu järgi jäi tööstuses 1939. a. püsima umbes eelmise aasta tasemele ja ka hindade alal aasta keskmiselt ei olnud ulatuslikumat muutust, võime suurema veata ka 1939. a. kalkulatsiooni juures jääda sama toodanguväärtuse juurde. Nende arvude alusel moodustavad

tööliste puhkeajapalgad toodangu brutoväärtusest, s. o. kaupade väärtusest hinnaga franko ettevõtte ladu suurtööstuses 0,4% ja kesktööstuses 0,2%, keskmiselt seega 0,38%. Järelikult võib puhkeajapalgade laiendamine kahekordseks tösta tootmiskulusid ja kaupade hindu koos seniste kulutistega puhkeajapalga arvel keskmiselt mitte üle 0,8%.

Selline on keskmine puhkeajapalgade suhteline ulatus. Eri tööstusharudes on see loomulikult lahku minev ja suhteliselt suurem seal, kus töölikond on koosseisult püsivam. Selliste hulka kuuluvad eeskätt irregulaarselt sesoonsed alad, nagu metalli- ja tekstiiltööstus, puu-, tselluloosi- ja paberitööstus, poli graafatööstus jne. Sesoonseil aladel aga, kus töölikond on vahelduvam, nagu mäetööstus, saeveskid, ehitustööstus, on palgalist puhkust saajaid vähem ja ka kulutised puhkeajapalga arvel väiksemad.

Ülaltoodust selgus, et kesktööstuses puhkeajapalgana makstud tasusummad olid 1939. a. suhteliselt palju väiksemad kui samal ajal suurtööstuses. Puhkeajapalga arvutamise viis ja ka puhkeaja pikkus igal puhkustasaajal on võrdne, vaatamata ettevõtete suurusele, kust töölistes puhkust saavad. Olulisemaks teguriks on veel teenistuse kestus, mis õigustab puhkuse saamist. Teoreetiliselt tuleb olctada, et mida püsivam on tööliste koosseis, seda rohkem on puhkuseõiguslike tööliste. Ettevõtteis tööliste vaheldumist iseloomustavad andmed osutavad aga, et kesktööstuses on tööliste vaheldumine vaid pisut suurem kui suurtööstuses. Iga 100 tööloleva töövõtja kohta tuleb suurtööstuses aastakeskmiselt vaid ca 10 uut töövõtjat juurde, kuna kesktööstuses ulatub nende arv veidi üle 12. Ettevõtete kulutised aga on kesktööstuses suhteliselt kaks korda madalamad, millest tuleb järeldada, et kesktööstuses suur osa puhkuseõiguslike tegelikult puhkust ei kasustanud.

Eelistatuimaks puhkusekuuks on töölistel juuni. Nii maksti suurtööstuses 1939. a. puhkeajapalga kogusummast (697 tuh. kr) juunis 234 tuh. kr ehk 33,6%. Juunis võetav puhkus ühendati nähtavasti jaanipäevaga, mis pikendas senini võrdlemisi lühiajalist tööliste puhkust. Järgnevalt suurem osa puhkusist langeb juulile (puhkeajapalga järgi ca 35%), edasi augustile (13,5%), aprillile (10,8%), mil puhkus nähtavasti ühendatakse lihavõttepühadega, ning septembrile (7,1%). Teistel kuudel, isegi mais (4,5%) on puhkust kasustatud vähem. Sellest ilmneb tondonts kasustada puhkust ilusaimal suvisel ajal ja teiseks ptiid pikendada puhkust, ühen dades seda pühadega.

9. Teenistuse liikumine suurtööstuses tööliste soo järgi.

Mouvement des gains dans les grandes entreprises industrielles d'après le sexe des ouvriers.

Mees- ja naistöölite teenistustase on kujunenud suurtööstuses veidi erinevalt. Kõigepealt majandusliku surutise aastail (1931—33) naistöölite tunnisteenus ei osutanud sellist langust kui meestöölite oma. Naistöölite teenistustase oli enne 1931—33. a. majanduskriisi madal ja neid ei kärbitud enam surutise süga-

vikus keskmiselt üle 3,5%. Samal ajal langes meeste tunniteenistus ca 10%. Kriisi möödudes osutasid seevastu meeste palgad ka kiiremat tõusu, ent suhteliselt kriisitselsele (1927—31. a.) keskmisele jäi naiste teenistus ikkagi kõrgemale tasemele võrreldes meeste palga üldliikumisega. 1938. a. jõudsid meeste palgad liikumises naiste omadele peagu järele, milline vahekorrd jäi püsima lähedalt samana ka 1939. a.

Naistöliste suhteliselt tõhusam palgatõus võrreldes meeste palgatõusuga seletub suurel määral naistekstiiltöölise palgatõusuga aastail pärast majanduskriisi. Nende töötasud olid enne majanduskriisi väga madalad ja viimaseil aastail on töötülide kaudu nende töötasunorme parandatud. Suuremate tekstiilettevõtete töölise töötasuküsimused on palgatülide alal sundvahakohtu sisseseadmise algusest saadik olnud lahendamisel Töötülide lahendamise komisjonis peagu iga aasta, vahest koguni kaks korda aastas.

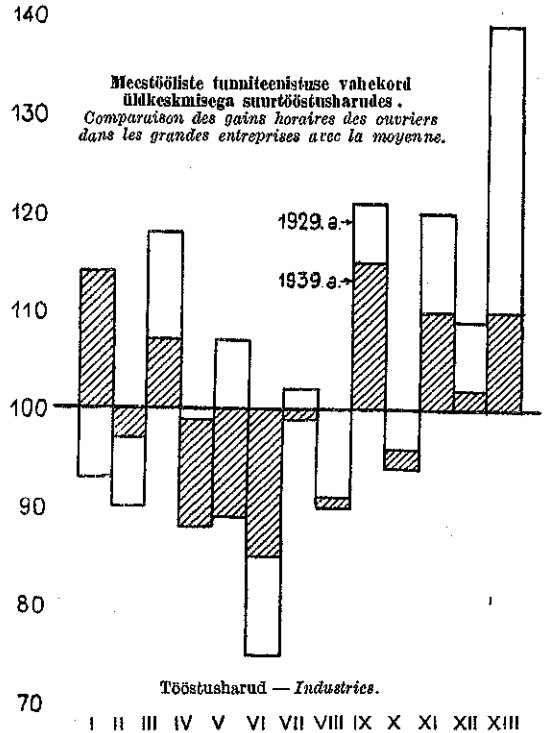
10. Teenistuse liikumine üksikuis tööstusharudes 1927—39. a.

Mouvement des gains d'après les industries de 1927—39.

Töölise palgaolud on kujunenud eri tööstusharudes väga suurel määral lahkuminevalt. Kogu palgaolude kujunemise mitmekesisuses võib eristada järgmist põhitendentsi — töölise teenistus on suurtööstuse ulatuses madalapalgalis tööstusharudes osutanud kiiremat tõusu võrreldes kõrgemapalgaliste tööstusharudega. Järjestades üksikud tööstusharud meeste keskmise 1927. a. tunniteenistuse järgi saame järgmise pildi. Tol ajal langesid rühma teenistusega alla 35 s tunnis järgmised tööstusharud (toome need järjestatuna tolleaegse palga järgi tõusvas järjekorras): tekstiiltööstus, murrud ja kaevandused, tselluloosi- ja paberitööstus, keemiatööstus, mineraalide töötlemine, puutööstus, toidu- ja maitseainete- ning jookidetööstus. Need tööstusharud moodustasid tol ajal tööstuses madalate töötasudega sektori teenistusega meestöölisel 31,5 s tunnis (mainitud tööstusharude liht aritmeetiline keskmine). Neis tööstusharudes ulatus palgatõus 1939. a., võrreldes 1927—31. a. keskmisega, ca 16 kuni 47%, mis annab kõigi nende tööstusharude keskmiselt palgatõusu 27,3% (liht aritmeetiline keskmine).

Teise rühma moodustavad endised kõrgemate palkadega tööstusharud, kus meeste tunniteenistus oli 1927. a. keskmiselt vähemalt ca 40 s. Sellesse rühma kuulusid naha- ja metallitööstus, elektrijaamad ja gaasivabrikud, polügraafia- ning kehakatte- ja pudukaubatööstus. Ses tööstusharude rühmas oli meeste teenistus 1927. a. 44,3 s tunnis. Võrreldes sama alusajaga (1927—31 = 100) ulatub tunniteenistuse tõus 8,7%-le. Seega on madalad palgad osutanud ümarguselt 3 korda kiiremat tõusu kui seda osutasid palgad varemalt paremini tasutavail aladel.

Sellise liikumise tulemusena on muutunud endised teenistustaseme vahekorrad üksikuis tööstusharudes teenistuse üldkeskmise tasemega ning kogu tööliskonna teenistustase kujunenud suurtööstuse ulatuses ühtlasemaks. Seega endised suhteliselt üldtasemele kõrged palgad ei ületa enam sel määral keskmist palgataset kui nad ületasid seda üle 10 a. tagasi ning ka endised madalad palgad üldiselt võttes ei ole enam ses ulatuses alla üldkeskmist taset kui nad olid üle 10 a. tagasi.

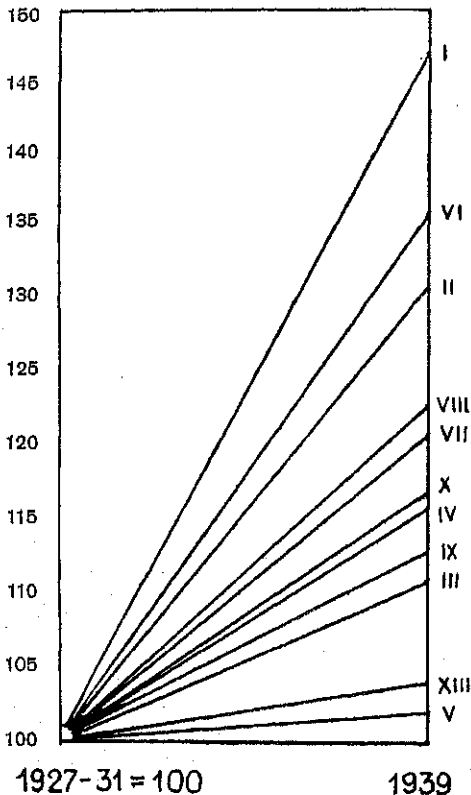

Selline on üldine vahekorrad kujunemine üksikuis tööstusharudes võrreldes üldkeskmise teenistustaseme liikumisega. Kui vaadelda eraldi üksikuid tööstusharuid, siis näeme, et ses ajavahemikus on tekkinud osalt koguni vastupidiseid vahekorrdi, kus keskmisega võrreldes endine kõrge palk nüüd on jäänud üldkeskmisest juba alla. Selliste hulka kuulub naha- ja puutööstus. Ka keemiatööstuses on palgaliikumine jäänud üldliikumisest maha, mistõttu vahe teenistuse üldtasemega on suurenenud. Erandina esineb mäetööstus haruna, kus palgad madalate palgade liigist on jõudnud suhteliselt kõrgete palgade liiki. Ses tööstusharud oli meeste tunniteenistus 1929. a. 7% alla üldkeskmist, 1939. a. aga vastupidi ületas see keskmist 14%.

Üldsuunas võime eristada samalaadseid tendentsi ka naistöliste teenistuse alal, kuigi mitte nii selgel ja nii teraval kujul. Ka naistöliste teenistus on mitmes tööstusharud lähenenud teenistuse üldkeskmisele tasemele peale mõningate erandite, kus vahe üldkeskmisega võrreldes on suurenenud. Tööstus-

Töölise teenistuse suhe tööstusharude ja töölise soo järgi II poolaasta andmeil.
Relation des gains des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre.

7.	Teenistuse suhe üldise keskmisega (%) Relation des gains à la moyenne						Vahekord soo järgi (meeste teenistus = 100) Relat. d'après le sexe (gains mascul. = 100)		
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			1930	1938	1929
	1930	1938	1929	1930	1938	1929			
	A. Suurtööstus — Grandes entreprises.								
I. Murrud ja kaevandused	114	111	93	107	118	110	59	63	71
II. Mineraalidestõõtlemine	97	98	90	81	83	89	53	53	59
III. Metallitööstus	107	107	118	104	106	112	61	61	56
IV. Keemiatööstus	88	93	99	106	112	110	75	74	67
V. Nahatööstus	89	91	107	80	79	97	56	54	55
VI. Tekstiilitööstus	85	85	75	104	104	91	76	76	72
VII. Puutööstus	99	96	102	102	99	111	64	64	65
VIII. Tselluloosi- ja paberitööstus	90	93	91	96	99	105	66	66	69
IX. Põliüraafiatööstus	115	116	121	120	117	129	66	62	64
X. Toidu-, maitseainete- ja jookidatööstus	94	91	96	84	82	104	56	56	65
XI. Kehakate- ja pudukaubatööstus	110	107	120	103	97	120	59	57	60
XII. Ehitustööstus	102	102	100	89	87	91	55	53	50
XIII. Elektrijaamad, gaas- ja vesivarustus	110	109	138	125	127	138	71	72	60
XIV. Puhastustööstus	93	85	118	87	69	115	58	50	59
Keskmine — Moyenne	100	100	100	100	100	100	63	62	60
	B. Kesktoöstus — Entreprises moyennes.								
I. Industries extractives	140	117	137	137	137	137	61	72	
II. Industrie minérale	101	109	111	116	104	101	72	59	57
III. " des métaux	98	104	103	92	94	91	58	56	56
IV. " chimique	111	119	110	95	93	101	53	49	58
V. " des cuirs et peaux	86	88	88	84	92	72	61	64	52
VI. " textile	86	86	104	100	102	102	72	73	62
VII. " du bois	91	93	93	104	105	96	72	70	65
VIII. " du celluloze et papier	97	91	78	98	102	94	63	70	70
IX. " polygraphique	95	96	99	104	104	105	68	67	67
X. " de l'alimentation, des boissons etc.	93	92	92	91	94	101	61	63	69
XI. Confection de vêtements et fabr. de mercerie	121	117	123	103	103	104	53	64	54
XII. Bâtiment	121	118	108	119	100	131	61	62	77
XIII. Usines electr., à gaz d'ol. et distrid. d'eau	103	109	108	—	—	—	—	—	—
XIV. Industrie du nettoyage	101	105	111	101	107	96	63	63	54
Keskmine — Moyenne	100	100	100	100	100	100	62	62	63

Meestöölise tunnitöönaamise tõus suurtoöstusharudes 1939. a.
(1927—31=100).

Hausse des gains horaires des ouvriers dans les grandes entreprises
d'après les industries en 1939 (1927—31=100).

harude hulka, kus naistöölise teenistuse tõus on jäänud maha teenistuse üldliikumisest ja kus seotõttu vahe võrreldes teenistuse üldkeskmise tasemega on laienenud, kuuluvad mineraalide töötlemine, naha-, toidu- ja maitseainete- ning jookidatööstus (üksikasjad vt. tab. 7).

Solliseid vahakordi ja teenistuse liikumise suundi üksikuis tööstusharudes ei põhjastanud vaadeldavas ajavahemikus mitte üksnes töötasunormide muutused, vaid sageli ka tööstuse struktuursed muutused, mille pooldest see ajavahemik oli eriti rikas ja mitmekesine. Üksikasjas vaatlеме nende mõjustusi teenistuse kujunemisele allpool.

Murrud ja kaevandused on meeste tööliste palgatõusu pooldest esikohal. Ses tööstusharu teenisid mehed 1939. a. keskmiselt veidi üle 50 s tunnis. Võrreldes 1927. a. on meeste teenistus tõusnud ses rühmas ca 20 s võrra töötunni kohta ning võrreldes 1927—31. a. keskmisega veidi alla 50%. Selle tööstusharu kandvamaks alaks on põlevkivitööstus ja just see ala on andnud ses ajavahemikus ka suurema osa palgatõusust. Samasse haru kuulvas turbatööstuse on aga palgatõus märgatavalt väiksem. Kogutud andmeil teenisid turbatöölised kuni 1938. a. suhteliselt paremini kui põlevkivitöölised, 1938. a. peale aga ületas põlevkivitöölise teenistus (53,3 s tunnis) turbatöölise teenistuse (46,7 s tunnis). Nende vahakordade juures tuleb aga pisut kahelda. On põhjust arvata, et erineva tööiseloому tõttu ei toimu tööaja arvestus mõlemal mainitud alal samasuguse täpsusega. Ses mõttes on suuremaid raskusi just turbatööstuse alal,

kus töö toimub lalipillatud lahtisis kaevandusis, kus tööaja arvestamisel on raskusi ja seetõttu osa ületundidest, eriti tükitöölisel jääb tõenäoliselt arvestamata. See tõstab kunstlikult turbatöölise teenistust, mistõttu võrdlused ei ole päris täpsad. Sellele vaatamata jääb püsima tõsiasi, et viimasel ajal põlevkivitöölise teenistus on tõusnud kiiremini ja et vähemalt kahel viimasel aastal nende teenistus on juba ületanud turbatöölise teenistuse.

Naistöölise teenistus on tõusnud mäetööstuses tunduvalt aeglasemalt. Siin on aga vahekorrad põlevkivi- ja turbatöölise nii teenistustaseme kui ka palgaliikumise poolest vastupidised neile, mida nägime meeste juures. Naised teenivad turbatööstuses pisut rohkem (1939. a. 32,9 s tunnis) kui põlevkivitööstuses (29,2 s tunnis) ja palgatõus on neil suurem (1939. a. indeks 124, 1927—31 = 100) kui põlevkivitööstuses naistöölisel (1939. a. indeks 115).

Mineraalide töötlemisala on meestöölise palgatõusu poolest kolmandal kohal. Ses tööstusharus teenisid mehed 1939. a. keskmiselt 44,0 s tunnis, mis ületab 1927—31. a. taseme 30%. Suurimat tõusu osutasid ses harus tsemenditöölise palgad, kellede tunnipalga indeks ulatus 1939. a. 136-le. Savi- ja keraamikatööstuses, samuti klaasitööstuses ulatus palgatõus samal ajal ca 25%-le. Palgaliikumist selle tööstusharu erialadel, nimelt tsemendi-, savi- ja keraamika- ning klaasitööstuses iseloomustab huvitaval viisil samuti palgatase ühtlustumise tendents. Vahe kõrgeima tunniteenistuse (klaasitööstuses 37,7 s) ja madalaima tunniteenistuse vahel (savitööstuses ca 27 s) ulatus 1927. a. ca 10 s-le; 1939. a. aga ulatus see vahe vaid ca 5 s-le. Raske on öelda täpsamalt, milliste tegurite mõjustusel on toimunud sellised nihkumised neis vahekorras, kuid paistab, et siin on tegemist suurel määral nende alade tööstruktuuris ja ettevõtete tehnilises varustuses toimunud muutustega. Klaasitööstus on viimasel ajal tublisti laienenud, mille tulemusena sel alal madalamalt tasutava liht- ja pooloskustöölise töö on osatähtsusest laienenud. See asjaolu surub klaasitöölise palgatase teataval määral alla. Vastassuunas on palgatase tõenäoliselt mõjustanud savitööstuses uute moodsete seadetega telliskivitehaste asutamine.

Naistöölise palgad osutavad mineraalide töötlemise alal tagasihoidlikumat tõusu (20%) kui meeste omad (30%). Suuremat tõusu osutasid tsemendi- ja klaasitöölise palgad (ca 35%), kuna savi- ja keraamikatöölise palgad on tõusnud tunduvalt vähem (13%). 1939. a. kestel osutasid ses tööstusharus tõusu vaid tsemenditöölise palgad, kuna teistel erialadel jäid palgad püsima eelmise aasta tasemele (savi- ja keraamikatöölisel ca 13,5% ja klaasitöölisel veidi üle 30% üle 1927—31. a. taseme).

Metallitööstus kuulub üldkeskmisega võrreldes suhteliselt kõrge palgatasega, kuid seevastu väikese palgatõusuga tööstusharude liiki. Ses tööstusharus ületas tunniteenistus 1939. a. 1927—31. a.

taset meestel veidi üle 10% ja naistel veidi üle 15%. Suuremat palgatõusu osutasid ses harus masinaehituse alal teotsevate töölise palgad, kelledele tunnitemistus on tõusnud meestel ligi 24% ja naistel 32%.

Metallitöölise hulgas võib eristada kaht palgatase erinevat töölise liiki. Ühe liigi moodustavad riiklike metallitehaste töölised, kelledega koos on arvestatud suurim omavalitsuste metallitööstusettevõtte, nimelt, Tallinna linna trammi remonttöökoda. See liik metallitöölise moodustab kõrgeima palgatasega töölise rühmituse mitte üksnes metallitööstuses, vaid kogu tööstustööliskonnas Eestis. Teise liigi moodustavad teiste metallitööstusalade töölised, kellede palgatase on tunduvalt madalam.

Riigi- ja omavalitsuste metallitöölise palgad on toimud kaasa kõik majanduskriisiaastail ja ka pärast seda toimunud palgavõnked, ent on püsinud seejuures teiste töölise teenistusega võrreldes kõrgemal tasemel. Masinaehituse alal teotsevate töölise palgatase on ikkagi madalam, kuigi nende palgad teiste metallitöölise palkadega võrreldes on tõusnud kiiremini.

Keemiatööstuses on meeste hulgas rõhvas enamuses kiviõlitöölised, kellede palgaliikumine mõjustab domineerivalt kogu palgaliikumist ses tööstusharus. Nende palgaliikumine on olnud rööbiti põlevkivikaevanduste töölisega võrdlemisi tõhus. 1939. a. keskmiselt teenisid õlitechaste töölised mehed 38,6 s tunnis, mis ületas 1927—31. a. keskmist ca 24%. Võrreldes eelmise aastaga ei olnud sel alal meestöölise teenistuses suuremat muutust. Kõrgemapalgaliste liigi moodustavad keemiatööstuses meeste hulgas tuletikutöölised. Nende tunniteenistus ületas keemiatööstuse üldkeskmist ca 7 s võrra. Kuid nende arv on praegu selleks liiga väike, et mõjustada teenistuse üldtaseme kujunemist keemiatööstuses.

Naistöölised teenisid 1939. a. keemiatööstuses keskmiselt 30,2 s tunnis, sellest õlitechasteis 24,6 s. Sellest vahekorrast järeldame, et teiste naiskeemiatöölise, nagu kummi-, seebi- ja mitmesuguste muude keemiakaupade tootmise alal teotsevate töölise teenistustase asetseb piirkonnas nende keskmiste vahel.

Nahatööstuses on olukord töölise palgalolude kujunemise poolest kõige halvem. Ses harus teenisid mehed 1939. a. 40,7 s ja naised 22,9 s tunnis. Sel ajal kui tööstustöölise üldine palgatase on tõusnud võrreldes majanduskriisieelse (1927—31. a.) tasemega meestel üle 23% ja naistel 26,5%, on nahatööstuses jõudnud meeste palgad pärast kriisiaegset langust vaid kriisielsele tasemele (1939. a. indeks 102) ja naistel tõusnud üle selle vaevalt 10%.

Ses tööstusharus ei ole toimunud mingeid mainimisväärte struktuursete muutusi üksikute erialade ümberkujundamise ega ka tööstruktuursete, ametialalisi vahekordi muutvaid nihkumisi. Samuti ei ole toimunud muutusi ettevõtete territoriaalse paiknemise mõttes. Sõnaga, ei ole kaaluvaid objektiivseid tegureid, mis laseks seletada üldliikumisest nii erinevat palga-

liikumist. Ainuke asjaolu, millega nähtavasti võib seletada sellist palgalikumist, on see, et suur osa nähtöööstusest (toornähtöötlemine ja nahkesemete valmistamine, peale jalanõudetööstuse) asetseb provintsilinnades (Tartus, Pärnus, Viljandis, Rakveres jne.). On võimalik, et neis linnades tööjõu nõudmine ei ole suurenenud sellises ulatuses kui mujal ja et seega puudub üks olulisemaid eeldusi soodsaks palgavõitluseks. Selle tööstusharu palgalikumise iseloomustavaks jooneks on, et ka kollektiivsel alusel sundvahekohtu-süsteemi raamides palgaküsimuste korraldamist viimase 4 a. jooksul peaaegu pole olnud.

Tekstiiltöölise palgaolude korraldamine ja nende teenistuse tegelik liikumine moodustab eri peatüki viimase aja palgalikumises. Tekstiiltöölise võitlus sundvahekohtu-süsteemi raamides oma palgade eest, mis enne majanduskriisi kuulusid madalamate palgade liiki, on olnud juba Töötülide lahendamise seaduse kehtimapanemisest peale väga tõhus. Aktiivse palgavõitluse tulemusena on tekstiiltöölise palgad oma tõusu poolest mäetöölise palgatõusu järel teisel kohal. Nii ulatus palgatõus 1939. a. võrreldes 1927—31. a. keskmisega mäetööstuses 44,3%-le (meeste ja naiste palgatõusu võrdkaalustatud indeks), kuna see tekstiiltööstuses ulatus 30,7%. Seega on tekstiiltöölise palgatõus vaid mõne % jäänud maha mäetöölise palgatõusust. Selle tulemuseks on meeste tekstiiltöölise niikumine teenistuse poolest keskmisele palgatasemele; naistekstiiltöölised on koguni juba ületanud tööstustöölise palga üldkeskmise taseme. Meestekstiiltöölise tunniteenistus oli alla üldkeskmist 1929. a. 25%, 1939. a. aga vaid 15%. Naistööliste tunniteenistus oli 1929. a. samuti ligi 10% alla üldkeskmist, 1939. a. aga oli ta juba 4% üle üldkeskmise.

Palgaolude kujunemine tekstiiltööstuses kannab viimasel ajal ilmselt palgaolusid ühtlustava ja süsteemikindla korrastustöö pitsatit. Kuni 1936. a. olid palgad üksikül tekstiiltööstuse erialadel võrdlemisi lahkumised nii tasemelt kui ka liikumissuunalt. Seejuures liikusid palgad üksikül aastail ristlevalt kord teisi erialasid ületavalt, kord jäädes teistest erialadest alla. Alates 1936. a. liiguvad tekstiiltöölise palgad peagu rööbiti.

Üldiseloomustuse viimase aja palgalikumise kohta tekstiiltööstuses annavad järgnevad 1939. a. arvud.

	Tunniteenistus		Indeksid (1927—31 = 100)			
	(s)		Teenistuse nimesväärtus		Tunniteenistuse ostujõud	
	Mehed	Naised	Mehed	Naised	Mehed	Naised
Tekstiiltööstuse keskmine . . .	39,2	29,9	136	142	131	136
Sellest:						
Puuvillatööst.	38,5	31,7	131	150	125	144
Villatööstus . .	38,3	29,0	142	131	137	126
Linatööstus . .	35,3	24,3	126	125	121	120
Tekstiilkaupade tootmine segamaterj. . .	45,9	33,5		123		118

Nähtub, et kolmel tähtsamal erialal, nimelt puuvilla-, villa- ja linatööstuses on meeste palgatase kujunenud lähedalt võrdseks, milleks on tulnud tõsta eriti villatöölise töötasunorme. Naistööliste tunniteenistus on tõusnud puuvillatööstuses ca 20 s-lt ca 30 s-le ehk 50%, mille tulemusena nende palgad kolme mainitud eriala hulgas on tõusnud esikohale. Ainult naistööliste tunniteenistus on tõusnud väiksemal määral ja seetõttu on neil palgavahe jäänud teistega võrreldes suuremaks.

Eri liigi moodustavad tekstiiltööstuses segamaterjalidest tekstiilkaupu tootvad ettevõtted. Need asetsevad rõhuvas enamuses Tallinnas ja juba üksnes Tallinna kõrgem elatusmaksumus põhjustab nende kõrgema palgataseme. Peale selle on veel teisigi küllalt olulisi tegureid, mis põhjustavad sel erialal kõrgemaid töötasunorme.

Puutööstuses on palgalikumine meestöölisel, kes on ses tööstusharus arvult suures ülekaalus, kujunenud peagu rööbiti üldise palgalikumisega. Tunniteenistuse indeks ulatus 1939. a. saeveskitöölisel 121,1-le ning mööbli- ja vineeritöölisel 117,7-le üldindeksi 123,4 vastu. Mööbli- ja vineeritöölise tagasihoidlikum palgatõus seletub nende suhteliselt kõrge palgatasemega. Andmestik osutab, et vaid üksikül tööstuse erialadel ületas meeste teenistuse tase mööbli- ja vineeritöölise oma. Selliste hulka kuulusid 1939. a. põlevkivikaevandustöölised, riiklikkude metallitehaste töölised, trükitöölised ning saapavabrikute töölised.

Veel väiksemat palgatõusu osutasid naistööliste palgad puutööstuses — tunniteenistuse indeks oli 1939. a. 119,2 puutööstuse meeste 121 ja naiste üldkeskmise 126,5 vastu. Ulatuselt tähtsamal erialadel on palgatõus suurem (saeveskitöölisel 131 ning mööbli- ja vineeritöölisel 120,4). Sellest järgneb, et nais-puutöölise palgatõusu piduriks on peale mainitud kahe eriala teiste puutööstusettevõtete palgad. Selgub, et siin on tegemist üksikute erialade osatähtsuse muutustest tuleneva puhtmatemaatilise tulemusega, mitte aga liiga aeglase palgatõusuga. Teiste puutööstuste valmistamise alal, nagu uste ja akende, parketi, puitvilla, korkide, poolide valmistamine jne., on naiste palgatase üldkeskmisega võrreldes tunduvalt madalam. See eriala on viimasel aastail ulatuselt tunduvalt kasvanud ja seega omale kasvule vastavalt pidurdanud järjekindlalt ka nais-puutöölise üldist palgatõusu. Sealjuures aga on ka kõnesolevas segaimelises eripuutööstusharus naiste palgad tõusnud isegi kiiremini kui teistes puutööstuse eriharudes.

Tselluloosi- ja paberitöölise palgatase on liikunud rööbiti üldise palgalikumisega tööstuses. Ainult naistööliste palgad on ses tööstusharus tõusnud pisut aeglasemalt võrreldes üldkeskmisega. Ses tööstusharus ulatus meeste tunniteenistus 1939. a. keskmiselt 42 s-le, mis ületas 1927—31. a. keskmist taset ca 23%. Naiste tunniteenistus ulatus samal ajal 27,7 s-le ehk 21,5%-le üle kriisieelse keskmise.

Töölite keskmine teenistus tunnisi 1939. a. II poolaastal (s) — Gains des ouvriers industriels en II semestre de 1939 (s).

9.	Töölite arv ettevõttes Groupes des entreprises d'après le nombre des ouvriers							
	20< (A+B)		50< (A)		20—49 (B)		5—19 (C)	
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	52,8	31,1	52,9	31,1	45,5	28,6	54,4	33,2
Turbatööstus — <i>Tourbières</i>	46,9	33,9	46,0	34,1	40,0	28,7	48,7	33,2
Ölikivikaevandused — <i>Carrières de schiste combustible</i>	55,2	29,3	55,2	29,3	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	37,0	24,3	35,0	23,0	45,4	28,1	55,1	—
II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres	45,1	23,7	44,5	23,6	47,1	24,1	39,2	28,1
Tsemenditööstus — <i>Fab. de ciment</i>	45,3	28,1	45,3	28,1	—	—	48,5	30,5
Savitööstus — <i>Fab. de poterie et céramique</i>	42,7	23,9	42,4	24,2	43,2	23,6	33,8	23,4
Klaasitööstus — <i>Verreries</i>	47,5	22,0	46,8	22,9	55,5	23,2	30,1	23,5
Muud — <i>Autres</i>	45,8	23,2	34,7	19,0	53,7	34,3	51,0	67,9
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	49,8	30,2	51,1	31,2	41,3	26,2	38,2	23,2
Masinaehitus ja -parandus — <i>Construction mécanique (et réparation)</i>	43,1	26,5	44,7	27,4	34,2	21,0	42,1	37,9
Laevaehtus ja -parandus — <i>Construction navale (et répar.)</i>	52,7	30,9	52,7	30,0	—	—	43,6	—
Raudtee- ja trammitehased — <i>Constr. (et répar.) du matériel roulant des chemins de fer et des tramways</i>	60,4	36,4	60,4	36,4	—	—	53,2	—
Muud — <i>Autres</i>	47,7	30,4	47,0	31,4	47,1	26,9	36,8	22,0
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	41,1	30,9	40,8	32,8	44,9	27,0	43,0	23,0
Tulekikutööstus — <i>Fab. d'allumettes</i>	48,0	35,0	48,0	35,0	—	—	—	—
Kiviõlitööstus — <i>Fab. d'huile de schiste combustible</i>	39,3	25,1	39,3	25,1	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	47,9	31,6	49,5	35,1	44,9	27,0	43,0	23,0
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	41,5	23,4	46,9	26,4	37,0	21,7	33,5	20,4
Toornahatööstus — <i>Fab. des peaux brutes</i>	43,2	23,2	46,9	26,4	39,4	20,9	34,3	23,3
Nahkesemete valmistus — <i>Fab. d'articles en cuir</i>	27,2	25,0	—	—	27,2	25,0	30,6	18,5
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile	39,7	30,2	39,7	30,4	40,9	27,6	33,3	24,1
Puuvillatööstus — <i>Fab. de coton</i>	38,0	31,7	38,0	31,7	—	—	40,1	30,7
Villatööstus — <i>Fab. de laine</i>	38,3	28,7	38,2	28,0	40,9	22,7	33,4	23,5
Linatööstus — <i>Fab. de lin</i>	36,2	25,3	36,2	25,5	33,3	18,2	36,1	20,1
Tekstiiltoodete valmistus seganmaterjalist — <i>Fab. de matériaux mixtes</i>	47,1	34,7	47,5	35,0	35,0	28,7	38,2	27,3
Muud — <i>Autres</i>	42,0	27,7	41,6	27,3	45,0	29,2	29,0	21,5
VII. Puittööstus — Industrie du bois	46,2	29,7	47,6	30,6	41,4	23,1	35,2	25,2
Saeveskid — <i>Scieries</i>	39,1	23,2	40,9	24,1	34,8	20,4	29,0	24,5
Vineeri- ja mööblitööstus — <i>Fab. de placage et de meubles</i>	61,0	33,0	51,9	33,8	40,1	26,4	37,2	31,9
Muud — <i>Autres</i>	51,1	24,8	51,4	24,5	50,9	26,4	37,8	21,1
VIII. Tselluloosi- ja paberitööstus — Industrie du cellulose et papier	42,0	27,8	42,1	29,2	37,0	23,5	37,8	23,7
Tselluloosi, puupapi ja pab. valmistus — <i>Fab. de pâte de bois du cellulose et papier</i>	41,0	28,4	42,0	28,0	20,5	13,8	30,1	20,7
Paberesemete valmistus — <i>Fab. d'articles en papier et carton</i>	42,7	27,2	47,0	30,4	30,8	23,9	40,6	23,7
IX. Poligraafitööstus — Industrie polygraphique	53,4	35,0	55,1	36,8	47,1	30,2	37,0	25,1
X. Toidu- ja maitseainete- ning jookide tööstus — Industrie d'alimentation, des boissons etc.	43,6	24,5	44,3	24,6	41,4	23,9	36,0	22,1
Jahuveskid — <i>Moulin à farine</i>	39,4	24,0	40,4	24,0	38,0	24,1	32,6	21,5
Šokolaadi- ja komp. ts. — <i>Fab. de chocolat et de bonbons</i>	42,0	20,6	42,0	20,3	50,6	22,3	45,9	20,9
Tapamajad — <i>Abattoirs</i>	45,5	28,7	45,4	30,0	47,3	25,0	52,5	27,4
Linnase- ja õlletehased — <i>Fab. de malt et brasseries</i>	38,8	24,8	39,1	26,4	38,2	22,5	—	—
Tubakatööstus — <i>Fab. de tabac</i>	47,3	32,1	47,3	32,1	—	—	—	25,8
Muud — <i>Autres</i>	44,5	24,5	47,0	23,5	41,3	24,4	35,9	22,1
XI. Kibakatte- ja pindkanbatööstus — Confect. de vêtem. etc.	51,3	30,1	50,9	31,9	52,0	26,6	46,8	25,0
Riietevalmistus — <i>Fab. de vêtements</i>	53,6	29,5	46,3	31,5	60,7	27,4	52,1	26,2
Jalanõudevalmistus — <i>Fab. de chaussures</i>	60,2	30,9	66,0	32,8	50,5	20,0	47,4	23,3
Pudu- ja moekaup. ts. — <i>Fab. de mercerie et d'articles de mode</i>	35,9	30,4	36,1	31,9	33,0	24,2	33,7	20,4
Muud — <i>Autres</i>	40,3	30,0	46,3	30,0	—	—	41,5	31,0
XII. Ehitustööstus — Industrie du bâtiment	47,3	25,8	47,4	26,3	47,2	23,5	47,1	28,7
Hoonete ehitus ja parandus — <i>Construction et réparation de bâtiments</i>	48,6	23,8	48,3	24,1	49,3	22,0	46,6	28,7
Välisehitused — <i>Constructions extérieurs</i>	45,9	27,8	46,7	28,3	44,1	24,7	51,4	28,5
XIII. Elektri ja gaasi- ja vesivarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	51,1	36,4	52,8	37,1	41,7	22,6	40,0	—
Elektri ja gaasi- ja vesivarustus — <i>Usines électriques</i>	49,5	36,4	61,3	37,1	39,9	22,6	38,1	—
Gaasi- ja vesivarustus — <i>Usines à gaz d'éclairage et distribution d'eau</i>	57,6	—	58,7	—	50,4	—	61,6	—
XIV. Puhastustööstus — Industrie de nettoyage	43,3	25,3	33,0	19,2	63,6	32,1	39,1	24,5
Keskmine — Moyenne	46,5	29,1	46,9	29,7	44,4	25,8	38,8	24,2

Polügraafiatöölise palgad on jäänud üldisest palgaliikumisest tunduvalt maha. Nende palgatõus on jäänud nii meestel kui ka naistel võrd-selt üldisest palgatõusust ligi 10% alla. Ses tööstus-harus on organiseeritud kollektiivne palgavõitlus, pärast 1928. a. äpardunud, tööliste väga raskete kaotustega lõppenud trükistöölise üldstreiki, võrdlemisi loid. Ka sündvahekohtu-süsteemi kehtivuse aastail on kollektiivset trükistöölise palgaolude korraldamist olnud võrdlemisi vähe.

Kuni 1937. a. püsisid trükistööstuses nii meeste kui naiste palgad stabiilsed, eriti stabiilsed aga naistel võrdlemisi madalal kriisiisel tasemel. Juba 1935—36. a. ilmnenu üldisele palgatõusule ei kaasunud trükistööstuses palgaolude paranemist mingil määral. Esmakordselt tõusid trükistöölise palgad alles 1937. a., milline tõus jätkus ka kahel järgneval aastal. Trükistöölise sellise palgaliikumise tulemuseks on, et neil ei ole enam tööstustöölise üldtaseme suhtes seda üleolevat positsiooni, mis neil oli mõni aeg tagasi.

Toidu-, jookide- ja maitseainete tööstuses on palgaliikumine üldiselt taoline palgaliikumisele nahatööstuses. Palgatõusu alla keskmist on ses tööstusharus teinud kaasa meestöölise palgad, ent ses harus arvuliselt ülekaalus olevate naistöölise palgad on pärast kriisiaegset palgalangust jõudnud vaid kriisieelsele (1927—31. a.) tasemele. Kogu selle tööstusharu keskmisel ulatus tunniteenistuse indeksi 1939. a. meestel 117-le, naistel aga vaid 102,0-le. Selle tulemusena on meeste tunniteenistus langenud veelgi enam alla üldkeskmist, naiste palgatase aga endiselt üldkeskmist ületavalt tasemelt langenud märgatavalt alla tunniteenistuse üldkeskmise. — Selle tööstusharu naistöölise hulgas moodustavad kandva osa šokolaadi- ja kompveki- ning tubakatöölised, kellede teenistustase mõjustab määravalt ka teenistuse üldkeskmist ses tööstusharus. Neist tubakatöölise palgad on teinud täiel määral kaasa üldkeskmisega võrdse tõusu, šokolaadi- ja kompvekitöölise palgad aga ei jõudnud ka 1939. a. veel majanduskriisieelse tasemele. Naistubakatöölised teenisid 1927—31. a. keskmiselt 25,6 s ja 1939. a. 31,9 s tunnis, mis annab tõusu ca 25% üldkeskmise 26,5% vastu. Naistöölised šokolaadi- ja kompvekitööstuses teenisid aga 1927—31. a. keskmiselt 21,7 s ja 1939. a. 20,2 s tunnis. Vahepeal on nende teenistus langenud ca 17 s-le tunnis. Selline palgaliikumine ei ole struktuursete ega ka ametialalise koostises toimuda võivate nihkumiste tulemuseks. Selle tööliste põhjuseks on asjaolu, et sel alal aja- ja tükitöötasunormid ei ole käinud kaasas üldise palgaliikumisega.

Ke hakatte- ja pudukaubatööstuses on meeste palgatase üldiselt kõrge, eriti jalanõudetööstuses ja seepärast ei ole siin ka üldkeskmiseni ulatuvat palgatõusu. Ka naistöölise palgad on tõusnud vaid veidi üle 1927—31. a. taseme. Sellise palgaliikumise tulemusena on kadunud võrd-

lemisi suur naistöölise palgade ülekaal üldkeskmisest ning kujunenud sellele peaaegu võrdseks.

Elektrijaamades ja gaasivabrikutes on meeste palgatase tõusnud alates 1935. a. ja jõudnud 1939. a. umbes eelmise kõrgkonjunktuuri seisuni. Sel alal on kiiremat tõusu osutanud gaasi- ja vesivarustuse alal teotsevad töölised, kuna elektrijaamades teotsevate töölise palgatase on tõusnud väiksemal määral. Naistöölise palgad on aga tõusnud kiiremini, ulatudes 1939. a. 34,8 s-le tunnis, mis vastab mõnes teises tööstusharus juba meeste palgale.

Üldiselt tuleb märkida, et tööliste tunniteenistus on üksikuis tööstusharudes kujunenud enamjaolt lähedaseks üldkeskmisele liikumisele. Suured lahkuminekud üldkeskmisest esinevad siiski vaid erandina. Üldise loomustava joonena võib nentida tõsiasi, et madalamad palgad on osutanud suuremat tõusu, mille tulemusena palgatase on kujunenud ühtlasemaks. Palgatase ühtlustumise tunnuseid ilmneb mitte üksnes tööstusharudevahelises võrdluses, vaid ka mõningate üksikute tööstusharude ulatuses. Ses mõttes on tüüpiline palgaliikumine üksikul tekstiiltööstuse erialadel.

II. Mees- ja naistöölise teenistuse vahekord.

Relation des gains d'après le sexe des ouvriers.

Käsiteldavas ajavahemikus on mees- ja naistöölise palgatase liikunud veidi erinevalt. Peamiselt arvukate tekstiiltöölise palgatõusu arvel on naiste palgatase tõusnud suuremal määral võrreldes meeste omaga. Selle tulemusena on muutunud veidi ka mees- ja naistöölise palgatase vahekorrad. Need muutused on üksikuis tööstusharudes seda suuremad, mida enam lahkuminevalt on kujunenud neis mees- ja naistöölise palgaliikumine.

1929. a. oli naistöölise palgatase suurtööstuses 40% võrra meeste üldisest palgatasemest madalam. 1939. a. on see vahe vähenenud 37%-le. Kesktööstuses on need vahekorrad umbes sama ulatusega, ent seal ilmneb suurtööstusele pigemini vastupidine tendents.

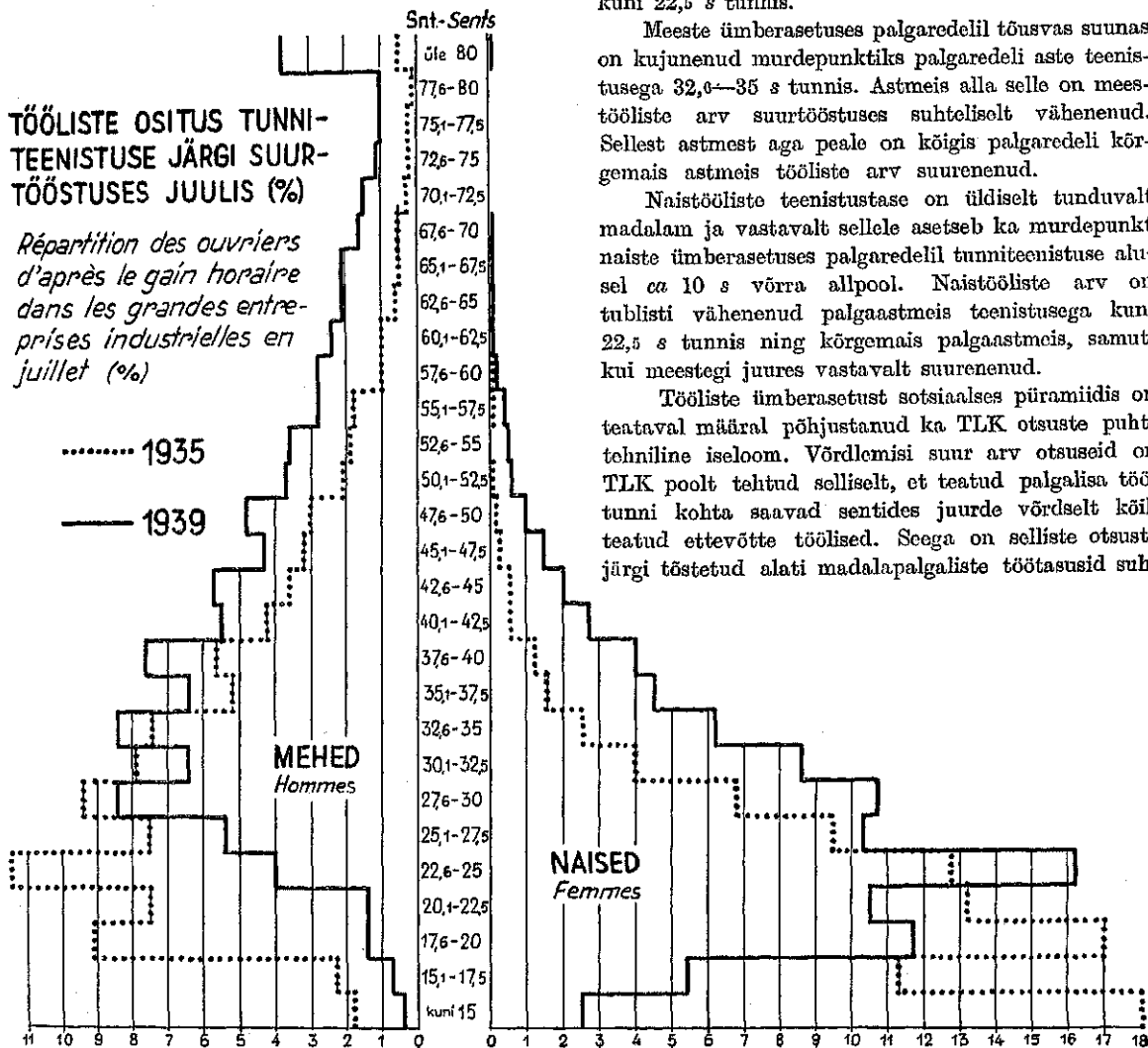
Üksikute tööstusharude järgi on nende vahekordade muutused osalt vastupidise suunaga. Osas tööstusharudest on vahekorrad muutunud rohkem naiste teenistuse kasuks, osalt aga vastupidi nende kahjuks. Tööstusharude hulka, kus naiste palgatase vahekord meeste omaga on oluliselt naiste kasuks paranenud, kuuluvad suurtööstuses metalli-, keemia-, tekstiil- ja ehitustööstus, avalikud elektrijaamad ning gaas- ja vesivarustusettevõtted. Järjekindel ja tunduvalt naiste palga nõrgenemine meeste palga suhtes ilmneb murdudes ja kaevandusis, kus meeste teenistustase on tõusnud erakordselt kiiresti; peale selle märgatavalt ka mineraalide töötlemise alal ning toidu-, jookide- ja maitseainetetööstuses. Teistes tööstusharudes ei ole muutused ulatuselt olulised ega evi kindlat tendentsi (Üksikasjad vt. tab. 7).

12. Töölise ositus palgaredeli järgi.

Répartition des ouvriers
d'après l'échelle des gains.
a) Muudatusi palgaredelis
1939. a. võrreldes 1935. a.
Comparaison des années
1935 et 1939.

Ülalpool käsitasime palgaolusid, iseloomustades neid enamvähem üldistavalt võrdkaalustatud aritmeetiliste keskmiste abil. Isiklike palgaandmete järgi, milliseid kogutakse kord aastas juuliku kohta, on tööstustöölised ositatud ametialade ja palgaredeli järgi. See andmestik annab kujutluse tööstustöölise nm. sotsiaalsest püramiidist.

See andmestik on niivõrd lai, et seda on koormav käsitada üksikasjalikumalt. Seepärast piirdume siin vaid põhijoonte esiletõstmisega (vt. tab. 12 ja 13).

teliselt suuremal määral. Selle tulemus ilmneb loomulikult siin üksikute töölise osituses palgaredeli järgi, ei avaldunud aga üldkeskmisis tööstusharude järgi. Osalt nende nihkumiste tulemusena on sotsiaalne püramiid peagu reeglipärasest püramiidist (1935. a.) kujunenud alumisis palgaastmeis kumeraks.

1939. a. andmestik näitab, et võrreldes 1935. a., mil algas viimane palgatõus, on tööliskond kogu koosseisus nihkunud palgaredelil üles poole. Ses ajavahemikus on meestöölised meie palgaredeli kohaselt, kus tunniteenistuse vahe on iga palgaastme vahel 2,5 s, tõusnud ümarguselt nelja täisastme võrra kõrgemale. Märgatavalt on vähenenud meestöölise arv palgaastmetes alla 25 s tunnis ning selle arvel kujunenud arvukamaks kõrgemad palgaastmed. Suhteliselt tugevamaks on kujunenud püramiidi ülemine osa.

Sisult samalaadne ümberasetus palgaredelil on leidnud aset ka naistöölise hulgas. Suuremal määral on vähenenud palgaliste arv palgaastmeil teenistusega kuni 22,5 s tunnis.

Meeste ümberasetuses palgaredelil tõusvas suunas on kujunenud murdepunktiks palgaredeli aste teenistusega 32,6-35 s tunnis. Astmeis alla selle on meestöölise arv suurtööstuses suhteliselt vähenenud. Sellest astmest aga peale on kõigis palgaredeli kõrgemais astmeis tööliste arv suurenenud.

Naistöölise teenistustase on üldiselt tunduvalt madalam ja vastavalt sellele asetseb ka murdepunkt naiste ümberasetuses palgaredelil tunniteenistuse alusel ca 10 s võrra allpool. Naistöölise arv on tublisti vähenenud palgaastmeis teenistusega kuni 22,5 s tunnis ning kõrgemais palgaastmeis, samuti kui meestegi juures vastavalt suurenenud.

Töölise ümberasetust sotsiaalses püramiidis on teataval määral põhjustanud ka TLK otsuste puhtehniline iseloom. Võrdlemisi suur arv otsuseid on TLK poolt tehtud selliselt, et teatud palgalisa töötunni kohta saavad sentides juurde võrdset kõik teatud ettevõtte töölised. Seega on selliste otsuste järgi tõstetud alati madalapalgaliste töötasusid suh-

b) Oskus- ja lühitöölise ning õpilaste ositus palgaredeli järgi 1939. a. juulis.

Répartition des ouvriers
qualifiés, non qualifiés et
des apprentis d'après les
gains en juillet 1939.

Töölise asetuse palgaredelil sõltub eeskätt nende kutseoskuse tasemest. Mõningail ametialadel on peale selle mõõduandvaks ka tööliste füüsilise tublidus ja vilumus. Nii tuleb

ette, et ka raske kehalise tööga teenivad töölised

paremini kui pikemaajalise kutsealalise ettevalmistusega oskustöölised. Ent üldiselt on siiski oskustöölise palgatase kõrgem. Nad asetsevad märgatavalt kõrgemal palgaastmel. Neile järgnevad lihttöölised ja siis õpilased.

Meesoskustöölised teenisid 1939. a. juulis suurtööstuses 45,7 s, kesktööstuses 38,8 s ja väiketööstuses 34,4 s tunnis. Toodud keskmised on mediaanid, millest järgneb, et pool meesoskustöölisist teenib alla ja teine pool üle nende keskmiste.

Oskus- ja lihttöölise ning õpilaste ositus teenistuse järgi ja nende teenistuse vahetõrge juulis 1939. a.
Répartition des ouvriers qualifiés, non qualifiés et des apprentis d'après leur gain en juillet de 1939.

10.		Töölise arv, kellele kohta arvatud N. des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données	Sellest % — Dont en %							Kokku — Total	Keskmine teenistus tunnis (s), mediaan Gain moyen horaire (s), médiane	Teenistus suurtes ettevõtetes = 100 Gain dans les grandes entreprises = 100
			Teenistus tunnis (s) Gains par heure (s)									
			—12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—			
			Teenistus 8-tunnise tööpäeva kohta (kr) Gains par jour de 8 heures (kr)									
			—1	1,1—3	3,1—6	6,1—9	9,1—12	12,1—15	15,1—18	18,1—21		
Mehed — Hommes.												
Keskmine	Suurtööstus	33 123	0,7	7,9	34,8	27,5	15,0	8,4	5,7	100	39,7	100
	Kesktööstus	6 215	3,6	19,3	36,5	24,0	9,0	3,4	3,0	100	33,8	85,1
	Väiketööstus	4 976	7,4	24,2	36,1	22,7	5,5	2,0	2,1	100	31,0	78,1
Oskustöölised	Suurtööstus	10 764	0,1	4,0	24,2	32,0	19,2	11,6	8,3	100	45,7	100
	Kesktööstus	4 357	1,4	13,9	34,6	30,0	11,2	4,2	4,7	100	38,8	84,9
	Väiketööstus	3 667	2,3	18,6	38,6	27,9	7,2	2,7	2,7	100	34,4	75,3
Lihttöölised	Suurtööstus	12 057	0,2	11,0	52,0	21,8	9,1	3,9	2,0	100	33,7	100
	Kesktööstus	1 643	2,9	23,1	47,2	14,1	4,5	2,0	1,2	100	29,2	86,6
	Väiketööstus	814	5,4	37,7	42,3	12,2	1,2	0,5	0,7	100	27,1	80,4
Õpilased	Suurtööstus	702	28,1	46,3	20,8	4,1	0,3	0,4	—	100	18,5	100
	Kesktööstus	315	36,2	50,6	9,8	2,5	0,3	0,3	0,3	100	14,3	77,3
	Väiketööstus	496	47,9	43,7	7,0	1,4	—	—	—	100	12,9	69,7
Naised — Femmes.												
Moyenne	Entreprises grandes	17 117	1,2	45,9	39,7	11,0	1,7	0,4	0,1	100	25,7	100
	„ moyennes	1 563	11,4	63,1	18,9	5,2	0,8	0,3	0,3	100	19,8	77,0
	„ petites	1 990	20,9	61,0	13,0	2,8	1,7	0,2	0,4	100	18,6	72,4
Ouvrières quali- fiées	„ grandes	10 709	1,2	45,9	39,7	11,0	1,7	0,4	0,1	100	25,9	100
	„ moyennes	772	5,7	55,8	20,3	9,5	1,6	0,6	0,5	100	22,4	86,5
	„ petites	1 309	15,0	63,0	15,1	3,7	2,4	0,2	0,6	100	19,4	74,9
Ouvrières non qualifiées	„ grandes	6 176	0,9	69,6	24,0	4,9	0,5	0,1	0,0	100	22,7	100
	„ moyennes	732	12,8	73,5	12,6	1,1	—	—	—	100	18,0	81,9
	„ petites	405	15,3	71,4	11,6	1,3	—	0,2	0,2	100	18,6	81,9
Apprenties	„ grandes	233	37,4	57,9	4,7	—	—	—	—	100	14,2	100
	„ moyennes	59	67,8	30,5	—	1,7	—	—	—	100	9,9	69,7
	„ petites	216	68,5	27,3	2,8	0,9	0,5	—	—	100	13,6	95,8

Umbes samalaadset ositust palgaredelil näeme ka lihttöölisel ainult selle vahega, et nad asetsevad oskustöölisega võrreldes madalamal palgaastmel. Ka lihttöölisest rõhuv enamuse teenistusega alla mediaani teenib mediaanile lähedase palga ning suhteliselt suur osa teisest poolest, kes asetseb mediaanist kõrgemal, saavutab mediaanist tublisti kõrgema palga (Üksikasjad vt. tab. 10 ja 12).

13. Töölise teenistuse rajooni võrdlus.

Comparison des gains d'après les rayons statistiques.

Rajoonseid võrdlusi on raske teha laiemal alusel, sest tööstuse struktuur üksikuis riigiosades on tublisti lahkuminev. Tehes seda kogu tööstuse ulatuses, mõjustaksid neid vahetõrge mitte niivõrd territoriaalsed kui tööstuse struktuursed erinevused. Sel põhjusel piirdume ses võrdluses vaid lihttöölisega. See on töömihuselt enamvähem homo-

geenne liik tööliskonnast ning peaks seetõttu iseloomustama erinevusi just territoriaalsest vaatekohast.

Toodud andmetes ilmneb sama teenistustaseme ühtlustumise protsess, mida märkisime korduvalt juba eespool. Nähtub, et vahe teenistuses üksikute rajoonide järgi on Tallinnaga võrreldes tunduvalt vähenenud kõigis statistilises rajoonides. See tendents ilmneb nii mees- kui ka naistöölise teenistuse juures.

Teenistustaseme ühtlustumise protsess üksikutes riigiosades on avaldunud juba pikemat aega (vt. tab. 11). Kuna see protsess on toimunud mais riigiosades, peale Tallinna, madalamate palkade lähenemisega kõrgemale (Tallinna) palgatasemele, siis tuleb seda pidada positiivseks nähtuseks. Milles seisnevad sellise tendentsi põhjused, selle kohta võib teha vaid oletusi, kuna otseselt need ei ole nähtavad. Võib arvata, et selleks on mõjunud kaasa esiteks

Lihitõõliste ositus teenistuse järgi statistilistes rajoonides ja teenistuse rajooniline võrdlus 1939. a. juulis (%).
Répartition des ouvriers non qualifiés d'après l'échelle de gain et comparaison des gains d'après les rayons statistiques en juillet 1939 (en %).

11.	Tunniteenistus (s) Gain horaire (s)	Tallinn	Põhja-Ida	Lõuna-Ida	Lõuna- Lääne	Põhja- Lääne	Rayon de Tallinn	Rayon de nord-est	Rayon de sud-est	Rayon de sud-ouest	Rayon de nord-ouest	
		Mehed — Hommes					Naised — Femmes					
		—	0,0	0,4	—	—	0,1	—	0,4	—	—	0,1
10,1—12,5	0,2	0,1	0,1	—	0,1	0,5	—	0,7	—	2,2	1,6	
12,6—15	0,2	0,2	0,5	0,9	0,2	2,5	2,0	10,1	6,1	0,1	0,1	
15,1—17,5	0,7	0,3	1,6	1,8	0,8	9,2	2,8	11,3	15,4	5,0	5,0	
17,6—20	1,6	1,1	3,9	3,0	1,8	14,2	9,2	34,4	22,6	32,1	32,1	
20,1—22,5	0,9	1,4	4,4	2,0	1,9	10,5	23,6	11,3	21,7	12,9	12,9	
22,6—25	2,0	5,2	13,5	11,0	6,1	23,0	34,6	10,2	14,6	13,1	13,1	
25,1—27,5	4,9	13,2	13,8	12,9	8,3	10,7	11,2	9,8	5,3	9,7	9,7	
27,6—30	13,7	16,9	13,2	15,0	11,6	7,6	9,0	2,0	1,9	5,6	5,6	
30,1—32,5	9,8	11,8	7,3	8,1	8,6	4,1	3,0	2,5	2,2	2,6	2,6	
32,6—35	14,4	12,7	6,8	6,0	8,0	3,5	1,1	0,9	2,2	2,6	2,6	
35,1—37,5	8,1	8,0	6,1	4,4	6,4	2,1	1,1	0,9	2,4	1,7	1,7	
37,6—40	8,0	7,0	6,1	5,2	6,2	2,0	0,7	1,2	2,7	3,2	3,2	
40,1—42,5	6,1	4,3	5,5	3,5	4,1	1,0	0,3	0,4	0,6	2,0	2,0	
42,6—45	5,7	3,4	2,5	4,6	3,5	0,7	0,2	0,3	0,6	3,9	3,9	
45,1—47,5	3,9	2,4	3,1	2,5	2,7	0,7	0,2	—	0,2	1,4	1,4	
47,6—50	3,7	2,3	1,7	3,4	2,0	0,4	0,1	—	0,1	2,7	2,7	
50,1—52,5	2,8	1,9	1,4	3,1	2,2	0,1	—	—	0,4	0,1	0,1	
52,6—55	2,4	1,4	2,7	3,1	2,0	0,1	0,1	—	0,5	0,4	0,4	
55,1—57,5	2,2	1,0	0,7	1,6	2,0	0,1	—	—	—	—	—	
57,6—60	2,2	0,9	0,7	1,4	2,7	0,1	—	—	—	—	—	
60,1—62,5	1,4	0,7	1,0	1,6	3,0	—	—	—	—	—	—	
62,6—65	1,1	0,6	0,8	2,2	1,5	—	—	—	0,1	—	—	
65,1—67,5	0,9	0,5	0,5	0,2	1,8	0,1	—	—	0,1	—	—	
67,6—70	0,4	0,4	0,5	0,6	3,1	0,1	—	—	—	—	—	
70,1—72,5	0,4	0,1	0,3	0,2	1,8	0,0	—	—	—	—	—	
72,6—75	0,3	0,3	0,1	0,3	2,2	—	—	—	—	—	—	
75,1—77,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,9	—	—	—	—	—	—	
77,6—80	0,3	0,2	0,1	0,2	0,4	0,0	—	—	—	—	—	
80,1—	1,5	0,9	1,0	1,1	2,9	0,0	0,1	—	—	—	—	
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Tõõliste arv, kellede kohta andmed — N. des ouv., dont on dispose des données . . .	4 112	3 480	1 664	1 277	1 974	2 854	1 223	762	637	699	699	
Keskmine tunniteenistus (s) — Gain moyen horaire (s)	36,0	32,5	29,7	31,0	35,7	23,2	23,3	19,4	20,5	22,4	22,4	
% (Tallinn = 100)	1939	100	90,3	82,5	86,1	99,2	100	100,4	83,6	88,4	96,6	
1937	100	100	85,1	80,1	81,6	104,4	100	95,9	79,1	95,0	86,4	
1936	100	100	87,3	84,0	81,6	82,5	100	92,5	72,9	82,2	82,2	
1935	100	100	74,6	68,3	77,1	75,0	100	83,6	74,4	70,5	81,2	
1934	100	100	73,2	64,4	70,9	73,5	100	79,3	82,7	76,4	77,9	

kasvanud tööjõunõudmine, teiseks kollektiivsete töö-
tülide lahendamise kehtiva vahekohtu-süsteemi alusel
ning osaliselt ka tööstuse struktuursed muutused.
Viimaseil aastail ilmnenu puudus tööjõududest
on kahtlemata aidanud kaasa palgatõusule kohtades,
kus enne tööjõu pakkumine oli suur. Tüüpilisena
esineb ses mõttes tööjõuga üleüllastatud Lõuna-Ida
rajoon (Tartu-, Valga-, Võru-, Petserimaa). Tohiks
olla väljaspool kahtlust, et käsitletava tendentsi
kujunemisele on omajagu aidanud kaasa ka Töötülide
lahendamise komisjoni poolt tehtud palgaolude kor-
raldamist käsitlevad otsused. Nende otsuste põhi-
mõteteks on olnud, panna kehtima ettevõtteis ühe
ja sama töö eest vaid sel määral lahkumisevaid töö-
tasunorme, kuivõrd seda põhjustab üksikuis riigi-
osades erinev hindadetase, s. o. elatusmaksumus.
On põhjust arvata, et selle põhimõtte realiseerimine
on mõjutanud palgaolusid ka territoriaalselt tasan-
davalt.

14. Ametnike ja teh- nilise personaali pal- gad 1939. a. juulis.

Salaire du personnel
administratif et technique
en juillet 1939.

Kuupalgaliste ametnike, teh-
nilise personaali ja teenijate
palgaandmestik käib samuti
vaid ühe kuu — juuli — kohta.

Andmestik iseloomustab seega
kuupalgaliste teenistustaset üksikute ametialade järgi
igakuiselt saadava tavalise põhipalganormi seisukohalt.

Üldiselt on aga teada, et kuupalgalised ametnikud
ja ka tehnilise personaali hulka kuuluvad isikud
saavad suures osas lisatasusid aastaarannete lõpetam-
ise ja suurte pühade puhul. Need lisatasud koos
mitmesuguste muude sissetulekutega moodustavad
ametnike laibkondade sissetulekuis küllalt olulise
osa.

Kuupalgalise personaali hulgast on tehniliste
ülesannetega isikud töötasunormide poolest esikohal.
Tehnilise mees-personaali keskmine põhipalga-norm

(Järg vt. lk. 286)

¹⁾ Tallinna rajoon — Tallinna linn.
Põhja-Ida „ — Virumaa koos linnadega.
Lõuna-Ida „ — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaa koos linnadega.
Lõuna-Lääne „ — Pärnu- ja Viljandimaa koos linnadega.
Põhja-Lääne „ — Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa koos linnadega, peale Tallinna.

Tõlliste ositus keskmise tunn teenustuse järgi ning oskna- ja lihttõlliste teenustuse vahekorrd (%) juulis 1939. a. Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen et rapport entre le gain des ouvriers qualifiés avec celui des manoeuvres en juillet de 1939.

Table with 11 columns: Occupation, and 9 percentage columns (12,6-25,0 to 75,1+), plus total counts and average percentages. Rows list various professions like 'Keskmine - Moyenne générale', 'Apreteerijad - Apprêteurs', etc., up to 'Telliskivi- ja potivormijad - Moul. des briques etc.'

12. (järg)

	Gains par heures (s)							Total	%							Total	Gains par heure en s (médiante)	% (Gain d'un manoeuvre = 100)			
	—12,5	12,6—26,0	26,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—		—12,5	12,6—26,0	26,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—				Total	Gains par heure en s (médiante)	% (Gain d'un manoeuvre = 100)
Telliskivipõletajad — <i>Cuiseurs de briques</i>	—	1	8	19	6	—	—	33	—	3,0	24,2	57,6	15,2	—	—	100	42,7	127			
Traadivõnatajad — <i>Etendeurs de fil</i>	—	—	—	3	7	—	15	32	—	—	0,4	21,9	—	40,8	—	100	73,9	219			
Turbakuivatajad — <i>Sécheurs de tourbe</i>	—	1	12	11	—	—	—	24	—	4,2	60,0	45,8	—	—	—	100	35,0	104			
Turbaõõnikajad — <i>Coupeurs de tourbe</i>	—	—	16	8	92	247	50	413	—	—	3,9	1,9	22,3	69,8	12,1	100	66,3	197			
Turbarõugutajad — <i>Assembl. de tourbe</i>	—	2	34	62	47	19	5	169	—	1,2	20,1	86,7	27,8	11,2	3,0	100	46,1	187			
Turbatõõlised (ern.) — <i>Tourbières</i>	48	71	96	143	230	109	—	607	—	6,9	10,2	13,6	20,5	33,0	15,6	100	61,2	182			
Trükkijad (trükkits.) — <i>Imprimeurs</i>	2	14	47	51	18	17	—	149	—	1,3	9,4	31,6	34,2	12,1	11,4	100	61,8	154			
Trükkiladudajad, käsitsi — <i>Compositeurs à la main</i>	1	17	99	78	17	7	—	219	—	0,4	7,8	46,2	35,6	7,8	3,2	100	48,1	146			
Trükkiladudajad masinal — <i>Composit. à la machine</i>	—	2	22	51	24	4	—	103	—	—	1,9	21,4	49,5	23,3	3,9	100	57,6	171			
Vasesepad — <i>Chaudronniers</i>	—	—	2	11	5	7	—	25	—	—	8,0	44,0	20,0	23,0	—	100	61,9	134			
Veoautojuhid — <i>Chauffeurs de camions</i>	—	6	22	102	37	18	12	197	—	3,0	11,2	51,8	18,8	9,1	6,1	100	45,4	135			
Vindõõnikajad — <i>Paradeurs</i>	—	4	40	37	10	—	—	91	—	—	4,4	43,9	40,7	11,0	—	100	50,3	140			
Vineerilüürijad — <i>Colleurs de placage</i>	—	5	19	10	2	1	—	43	—	—	11,6	44,2	37,2	4,7	2,3	100	48,8	145			
Vineeripakelkijad — <i>Emballers de placage</i>	—	5	30	14	3	—	—	52	—	—	9,0	57,7	26,9	5,8	—	100	47,0	139			
Vineerivedajad — <i>Transporteurs de placage</i>	—	5	42	10	—	—	—	57	—	—	8,8	73,7	17,5	—	—	100	43,8	130			
Vormijad (metalli-valuts.) — <i>Mouleurs en mét.</i>	3	10	9	16	22	14	74	74	—	4,1	13,5	12,2	21,6	29,7	18,9	100	61,3	182			
Vorstitõõlised — <i>Charcutiers</i>	—	24	16	9	2	—	—	51	—	—	47,1	31,4	17,6	3,9	—	100	30,6	118			
Värvijad — <i>Teinturiers</i>	—	7	70	12	8	4	—	106	—	—	6,0	68,0	11,8	7,6	3,8	100	33,9	99			
Muud oskustõõlised — <i>Autres ouvriers qualifiés</i>	197	115	667	725	445	214	247	2 418	—	0,2	4,7	27,6	30,0	18,4	8,9	10,2	100	43,9	130		
Õpilased — <i>Apprentis</i>	197	325	146	29	2	3	—	702	—	23,1	46,3	20,8	4,1	0,3	0,4	—	100	18,6	55		
Keskijõustus (ettevõetted 5—19 töölisega) — Entreprises moyennes (ayant 5—19 ouvriers).																					
Keskmine — <i>Moyenne générale</i>	220	1 200	2 268	1 531	559	213	224	6 215	—	3,6	19,3	36,5	24,6	9,0	3,4	3,6	100	33,8	116		
Elektromontöörid ja -ahid — <i>Monteurs-électr. et aides</i>	—	6	10	16	12	9	7	69	—	—	8,7	27,5	23,2	17,4	13,1	10,1	100	43,1	148		
Hobusemehed — <i>Conduct. de chevaux</i>	1	4	18	6	7	—	—	36	—	2,8	11,1	60,0	16,7	19,4	—	—	100	32,5	111		
Jooksupõlised — <i>Courriers</i>	20	24	3	—	—	—	—	56	—	51,8	42,8	5,4	—	—	—	—	100	12,3	42		
Kangrud — <i>Tisserands</i>	—	1	9	8	—	—	—	18	—	—	5,6	60,0	44,4	—	—	—	100	35,0	120		
Ketrajad — <i>Filés</i>	—	5	12	5	—	—	—	24	—	—	20,8	50,0	20,8	4,2	4,2	—	100	31,5	108		
Kingspad — <i>Cordonniers</i>	1	14	34	60	27	17	14	187	0,6	8,4	20,4	35,9	16,1	10,2	8,4	100	44,4	152			
Kiviraujad — <i>Tailleurs de pierres</i>	—	3	9	12	16	12	6	58	—	—	5,2	15,5	20,7	27,6	20,7	10,3	100	54,4	186		
Konditrijad — <i>Confiseurs</i>	—	3	6	8	9	2	5	33	—	—	9,1	18,2	24,2	27,3	6,1	15,1	100	46,9	161		
Koorejaamajuhatajad — <i>Chefs de laiterie</i>	10	82	104	20	13	4	4	237	4,2	34,0	43,9	8,4	5,5	1,7	1,7	100	27,4	94			
Krassijad — <i>Cardes</i>	—	12	14	4	1	1	—	32	—	—	37,5	43,8	12,5	3,1	3,1	—	100	28,3	97		
Kulla- ja hõbesepad — <i>Orfèvres</i>	—	2	6	10	5	2	6	37	—	—	5,4	10,2	43,3	13,5	5,4	10,2	100	48,0	104		
Kütjad (katla) — <i>Chauffeurs</i>	1	43	57	14	4	—	—	119	0,8	36,1	47,9	11,8	3,4	—	—	100	28,1	90			
Laudsepad (ehituse) — <i>Mémciers (bâtim.)</i>	—	13	87	38	8	4	5	155	—	—	8,4	50,1	24,5	5,2	2,6	3,2	100	34,0	118		
Laudsepad (mööbli) — <i>Mémciers (ameubl.)</i>	2	22	92	110	10	6	1	242	0,8	9,1	38,0	45,5	4,1	2,1	0,4	100	37,8	129			
Lihhtõõlised — <i>Manoeuvres</i>	44	434	729	217	70	31	18	1 543	—	2,9	23,1	47,2	14,1	4,5	2,0	3,2	100	29,2	100		
Lukusepad — <i>Serruriers</i>	3	30	101	82	25	10	2	253	1,2	11,8	39,9	32,4	9,9	4,0	0,8	100	35,2	121			
Maalrid (ehituse) — <i>Peintres (en bâtiment)</i>	—	14	37	117	6	2	2	177	—	—	7,9	20,9	66,2	2,8	1,1	1,1	100	42,0	144		
Masiniistid — <i>Machinistes</i>	—	16	29	11	4	2	1	63	—	—	25,4	49,0	17,5	6,3	3,2	1,6	100	30,3	104		
Mehaanikud — <i>Mécaniciens</i>	1	6	15	4	—	—	—	29	3,8	—	23,1	57,7	15,4	—	—	—	100	43,8	150		
Meierid — <i>Fabricants du beurre</i>	—	17	33	28	20	18	29	151	—	11,3	21,9	18,5	17,2	11,9	10,2	100	49,2	168			
Metallitrelalid — <i>Tourneurs en métaux</i>	—	7	8	20	10	4	—	49	—	—	14,3	16,3	40,8	20,4	8,2	—	100	44,0	151		
Motoristid — <i>Motoristes</i>	4	26	14	3	1	4	—	52	—	—	7,7	50,0	26,9	5,8	1,9	7,7	100	30,5	125		
Mõõrid — <i>Mesures</i>	30	61	33	3	2	—	—	135	—	—	26,7	45,2	24,4	2,2	1,5	—	100	29,0	101		
Müüripad — <i>Magas</i>	1	12	61	50	3	6	—	123	—	—	0,8	9,8	41,5	40,6	2,4	4,9	100	40,3	169		
Pae- ja kipsimurutõõlised — <i>Mineurs</i>	—	21	28	20	6	2	—	77	—	—	27,3	36,4	26,0	7,7	2,6	100	45,9	157			
Pagarid — <i>Boulangers</i>	8	38	60	15	7	7	—	125	—	—	6,4	30,4	40,0	12,0	5,6	5,6	100	42,4	145		
Pleksepad — <i>Ferblantiers</i>	3	7	29	10	8	4	—	61	—	—	4,9	17,5	47,5	16,4	13,1	6,0	100	47,9	162		
Potisepad — <i>Poêliers</i>	1	3	4	9	1	19	—	37	—	—	2,7	8,1	10,8	24,3	2,7	51,4	100	73,8	270		
Puusepad — <i>Charpentiers</i>	6	72	40	11	4	5	—	144	—	—	4,2	50,0	31,9	7,6	2,8	3,5	100	35,8	123		
Raamatukõitjad — <i>Relieurs</i>	2	18	12	1	—	—	—	33	—	—	6,1	54,5	26,4	3,0	—	—	100	35,3	121		
Rätsepad — <i>Tailleurs</i>	1	10	16	9	3	6	—	44	—	—	2,3	22,7	34,1	20,5	6,8	13,6	100	48,3	165		
Saagijad (saevskites) — <i>Sciéurs (dans les scieries)</i>	6	18	6	2	1	—	—	33	—	—	18,2	54,5	18,2	6,1	3,0	—	100	20,0	101		
Sadulsepad (mööbli) — <i>Tapisseries</i>	9	29	13	—	2	2	—	55	—	—	10,4	52,8	23,0	—	3,0	3,0	100	33,4	114		
Sadulsepad (nabats.) — <i>Bourelleurs</i>	2	8	22	14	13	—	1	60	3,3	13,3	36,7	23,3	21,7	—	1,7	100	38,0	113			
Saevskitõõlised (ern.) — <i>Ouvriers de sciérite</i>	78	108	18	2	—	—	—	206	—	—	37,9	52,4	8,7	1,0	—	100	27,0	96			
Sepad — <i>Forgers</i>	1	12	6	1	1	1	—	22	—	—	4,5	54,6	27,4	4,5	4,5	100	34,6	118			
Telliskivi- ja potivormijad — <i>Moul. des briques etc.</i>	3	19	22	17	—	1	—	62	—	—	4,8	30,7	35,5	27,4	—	1,0	100	45,9	157		
Trükkijad (trükkits.) — <i>Pressiers</i>	1	5	12	2	1	—	—	21	4,8	—	23,8	57,1	9,5	4,8	—	100	41,9	143			
Trükkiladudajad (käsitsi) — <i>Compositeurs à la main</i>	—	2	26	28	3	—	—	59	—	—	3,4	44,1	47,5	5,0	—	—	100	37,8	129		
Trükkiladudajad (masinal) — <i>Composit. à la machine</i>	—	0	14	6	—	—	—	23	—	—	—	32,1	50,0	17,9	—	—	100	42,5	146		
Vorstitõõlised — <i>Charcutiers</i>	—	5	32	51	26	5	2	121	—	—	4,1	26,5	42,1	21,5	4,1	1,7	100	43,0	149		
Värvijad — <i>Teinturiers</i>	—	7	5	6	1	—	—	19	—	—	36,8	26,3	31,6	5,3	—	—	100	35,4	121		
Muud oskustõõlised — <i>Autres ouv. qualifiés</i>	11	108	271	244	98	43	63	838	1,3	12,9	32,4	29,1	11,7	5,1	7,5	100	38,5	132			

12. (järg)

	Teenistus tunnis (s)							Kokku	%							Kokku	Keskmine teenistus tunnis (s) maaelan	% (ühikühtselt teenistus = 100)
	12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—		12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—			
Potisepad — <i>Polliers</i>	—	4	10	9	6	6	12	47	—	8,5	21,3	19,1	12,8	12,8	25,5	100	53,8	199
Puusepad — <i>Charpentiers</i>	2	16	81	101	13	13	4	230	0,9	6,9	35,2	43,9	5,7	5,7	1,7	100	38,0	140
Rätsepad — <i>Tailleurs</i>	11	56	47	29	10	3	6	162	6,8	34,6	29,0	17,9	6,2	1,8	3,7	100	28,3	106
Sadulepad (nõbbli) — <i>Tapissiers</i>	1	9	12	20	1	—	—	48	2,3	20,9	27,9	46,6	2,3	—	—	100	36,3	134
Sadulepad (nahats) — <i>Bourelliers</i>	1	6	9	3	4	—	—	23	4,3	23,1	39,1	18,1	17,4	—	—	100	32,2	121
Saeveskütöödised — <i>Ouvriers des scieries</i>	—	16	19	8	—	—	—	41	—	39,0	46,4	14,6	—	—	—	100	27,7	102
Sepad — <i>Forgerons</i>	1	13	22	12	—	—	—	48	2,1	27,1	45,8	25,0	—	—	—	100	30,0	111
Tellisikivi- ja potivormijad — <i>Moul. des briques etc.</i>	—	8	23	10	2	—	—	45	—	17,8	51,1	22,2	4,5	2,2	2,2	100	30,9	114
Trükliladudaj, käsitsi — <i>Compositours à la main</i>	—	3	10	6	2	—	—	20	—	15,0	50,0	25,0	10,0	—	—	100	33,8	125
Vaerutohujid — <i>Chauffeurs de camions</i>	—	—	15	20	4	—	—	47	—	—	31,9	42,5	8,5	12,8	4,3	100	43,6	161
Yorstöödised — <i>Charcutiers</i>	—	5	41	19	8	3	—	76	—	6,6	53,9	25,0	10,5	4,0	—	100	34,4	127
Muud oskustöödised — <i>Autres ouvriers qualifiés</i>	29	163	268	193	83	27	34	797	3,0	20,5	33,6	24,2	10,4	3,4	4,8	100	34,1	126
Õpilased — <i>Apprentis</i>	237	216	35	7	—	—	—	495	47,9	43,6	7,1	1,4	—	—	—	100	12,9	48
Naised — Femmes. Suurtööstus (ettevõetted 20 ja rohkem töölisega) — Grandes entreprises (ayant 20 ouvriers et plus).																		
Keskmine — <i>Moyenne générale</i>	199	785	6798	1885	290	65	21	17117	1,2	45,9	39,7	11,0	1,7	0,4	0,1	100	25,7	113
Allalaskjad — <i>Margeuses</i>	—	12	109	7	2	—	—	130	—	9,2	83,0	5,4	1,5	—	—	100	29,0	130
Appreterijad — <i>Apprêteuses</i>	—	44	5	—	—	—	—	49	—	89,8	10,2	—	—	—	—	100	23,9	105
Aspeldajad — <i>Dévideuses</i>	—	82	80	13	2	—	—	186	—	44,1	47,8	7,0	1,1	—	—	100	26,6	117
Eiikeerijad — <i>Étiqueteuses</i>	—	20	28	—	—	—	—	48	—	41,7	58,3	—	—	—	—	100	26,8	116
Heiteajad — <i>Effilocheuses</i>	—	29	33	2	—	—	—	64	—	45,3	51,9	3,1	—	—	—	100	26,9	119
Kammulöödised — <i>Ouvr. de la fabr. des peignes</i>	1	34	—	—	—	—	—	35	2,9	97,1	—	—	—	—	—	100	16,4	72
Kangrud — <i>Tisseuses</i>	1	350	1368	471	65	4	2	2261	0,0	15,5	60,5	20,8	2,9	0,2	0,1	100	31,6	139
Karbitõelajad — <i>Boîtelières</i>	6	37	14	26	—	—	—	83	7,2	44,6	16,9	31,3	—	—	—	100	24,3	107
Kestategijad — <i>Fabr. de tubes à cigaret.</i>	1	29	33	2	—	—	—	66	1,5	43,9	50,0	3,1	—	1,5	—	100	25,3	111
Ketrajad — <i>Pileuses</i>	—	230	423	50	2	—	—	755	—	37,1	56,0	6,6	0,3	—	—	100	27,8	122
Kleepijad — <i>Gommeuses</i>	—	12	19	18	—	—	—	40	—	24,5	38,8	36,7	—	—	—	100	31,9	141
Kompvekupakkijad — <i>Emballieuses des bonbons</i>	30	322	24	1	—	—	—	377	7,0	85,4	6,4	0,3	—	—	—	100	18,5	81
Kompveki valmistajad — <i>Confisieuses (drag.)</i>	1	195	20	2	—	—	—	217	—	89,9	9,2	0,9	—	—	—	100	19,0	84
Konservitöödised — <i>Ouvr. de fabr. de conserves</i>	1	84	27	6	—	—	—	118	0,8	71,2	22,9	5,1	—	—	—	100	20,0	88
Korutajad — <i>Retordeuses</i>	—	84	145	25	1	—	—	255	—	32,9	56,9	9,8	0,4	—	—	100	27,1	119
Krasnijad — <i>Cardouses</i>	—	9	40	—	—	—	—	49	—	18,4	81,6	—	—	—	—	100	20,1	123
Kummijalatsite kleepijad — <i>Gommeuses de caoutchucs</i>	—	1	20	25	—	1	—	47	—	2,1	42,6	58,2	—	2,1	—	100	38,0	167
Kiärijad — <i>Tondeuses</i>	—	29	60	26	7	1	1	124	—	23,4	48,4	21,0	5,6	0,3	0,8	100	30,3	133
Lihtvijad (vineeri) — <i>Polisseuses de bois de placage</i>	—	1	9	0	1	—	—	20	—	5,0	45,0	45,0	5,0	—	—	100	37,5	165
Lihtöödised — <i>Manoeuvrières</i>	58	4285	1485	305	30	9	3	6175	0,9	69,4	24,1	5,0	0,5	0,1	0,0	100	22,7	100
Linditöödised — <i>Ouvr. de fabr. à. rivot</i>	—	90	32	2	—	—	—	124	—	72,6	25,8	1,6	—	—	—	100	26,7	118
Niidepanijad — <i>Enfileuses</i>	—	21	62	17	5	—	—	105	—	20,0	60,0	16,2	4,8	—	—	100	32,3	142
Noppijad — <i>Couturières</i>	—	58	127	20	—	—	—	205	—	23,8	62,0	9,7	—	—	—	100	28,1	124
Paberossitoppijad — <i>Cigarettes</i>	—	9	43	10	1	2	—	74	—	12,2	58,1	25,7	1,8	2,7	—	100	35,2	156
Panderollijad — <i>Étiqueteuses</i>	—	13	48	26	—	—	—	87	—	14,0	55,2	23,0	—	—	—	100	34,4	152
Pealsestegijad — <i>Approvisionnement</i>	2	11	19	2	—	—	—	34	5,9	32,3	55,9	5,9	—	—	—	100	28,1	124
Poleerijad — <i>Polisseuses</i>	—	61	33	2	—	—	—	96	—	59,3	38,4	2,3	—	—	—	100	21,7	96
Poolivahetajad — <i>Changeuses de bobines</i>	—	73	71	—	—	—	—	144	—	50,7	49,3	—	—	—	—	100	25,0	110
Poolijad — <i>Polisseuses</i>	—	259	371	88	14	—	—	731	—	35,3	50,8	12,0	1,0	—	—	100	28,8	127
Pilevikiviladudajad — <i>Chargeuses de sciote combust.</i>	—	23	107	42	1	—	—	173	—	13,3	61,8	24,3	0,6	—	—	100	31,3	140
Raadiotöödised — <i>Ouvr. des appar. radiophon.</i>	—	46	36	6	1	—	—	89	—	61,7	40,5	6,7	1,1	—	—	100	24,9	110
Silmuskudujad — <i>Tricoteuses</i>	1	22	32	2	—	—	—	57	1,8	35,6	56,1	3,5	—	—	—	100	26,4	116
Sartijad — <i>Trieuses</i>	—	74	63	12	—	—	—	149	—	49,7	42,3	8,0	—	—	—	100	25,8	114
Steppijad — <i>Ravaudeuses</i>	—	6	26	2	—	—	—	34	—	17,0	76,5	5,9	—	—	—	100	20,9	131
Trükliladudaj, käsitsi — <i>Composit. d'imprim. à la main</i>	—	7	17	23	3	1	—	51	—	13,7	33,3	45,1	5,9	2,0	—	100	35,1	168
Trükliladudaj, masina — <i>Composit. d'imprim. à la mach.</i>	—	4	4	9	4	1	—	22	—	18,2	18,2	40,9	18,2	4,5	—	100	41,5	183
Tubakakütikudaj — <i>Écoteuses (tab.)</i>	1	2	36	2	—	—	—	41	—	2,4	4,9	87,8	4,0	—	—	100	48,7	193
Tubakasortijad — <i>Trieuses de j. de tabac</i>	—	21	18	4	27	7	—	77	—	27,3	23,4	5,2	35,0	9,1	—	100	33,8	140
Turbakuvitajad — <i>Séchouses des tourbes</i>	—	46	132	32	5	2	—	217	—	20,7	60,8	14,8	2,3	0,5	0,9	100	30,0	135
Turbarõugutajad — <i>Assembleuses des tourbes</i>	—	1	16	7	14	4	1	43	—	2,3	37,2	16,3	32,8	9,3	2,3	100	46,3	204
Turbatöödised (ora) — <i>Ouvr. de tourbière</i>	—	123	268	281	63	25	5	763	—	16,1	34,0	36,8	8,2	3,3	0,7	100	36,7	162
Vältsajad (trükitis) — <i>Pileuses (imprim.)</i>	—	35	52	3	1	—	—	91	—	35,5	57,1	3,3	1,1	—	—	100	28,6	126
Vineerijärkujad — <i>Coupeuses de placage</i>	—	1	60	19	—	—	—	80	—	1,3	75,0	23,7	—	—	—	100	31,3	133
Vineerilimijad — <i>Colleuses de placage</i>	—	6	95	7	—	1	—	108	—	4,0	88,0	6,5	—	0,9	—	100	30,5	134
Vineeripraakijad — <i>Trieuses de bois de placage</i>	—	1	46	2	—	—	—	49	—	2,1	93,8	4,1	—	—	—	100	30,1	133
Õmblejad — <i>Couturières</i>	7	149	119	30	3	—	—	308	2,3	45,4	38,6	9,7	1,0	—	—	100	24,9	110
Muud oskustöödised — <i>Autres ouv. qualifiés</i>	4	637	939	204	36	7	7	1834	0,2	34,7	51,2	11,1	2,0	0,4	0,4	100	28,0	123
Õpilased — <i>Apprentis</i>	87	135	11	—	—	—	—	233	37,4	57,9	4,7	—	—	—	—	100	14,2	63
Keskööstus (ettevõetted 5–19 töölisega) — Entreprises moyennes (ayant 5–19 ouvriers).																		
Keskmine — <i>Moyenne générale</i>	178	957	295	82	12	5	4	1563	11,4	63,1	18,9	5,2	0,8	0,3	0,3	100	19,8	106
Allalaskjad (trükitis) — <i>Margeuses</i>	1	4	13	3	—	—	—	21	4,8	19,0	61,9	14,3	—	—	—	100	29,0	156
Juukseleikijad — <i>Coiffeuses</i>	4	38	24	7	2	3	1	79	5,1	48,1	30,4	8,9	2,6	3,8	1,2	100	24,6	132
Kangrud — <i>Tisseuses</i>	3	3	3	1	1	—	—	11	27,3	27,3	27,3	9,1	9,0	—	—	100	21,3	115
Koorejanamajuhatajad — <i>Mattres de stal. crémère</i>	7</																	

Ametnikkude, tehnilise personali ja teenijate ositus palgarühmade järgi juulis 1939. a. (%).
Répartition des employés, du personnel technique et du service d'après les groupes de salaire en juillet 1939 (%).

13.	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)																		Kokku — Total	Palgal arv. kalleid kohta andm. N. des salariés, lesquels on dispose des données	Keskmine (median) Moy. (médiane)																		
	—40	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	201—220	221—240	241—260	261—280	281—300	301—	—	—	—																					
MEHEDE — HOMMES.																								Suurtööstus — Grandes entreprises.															
Ametnikud — Employés	2,7	8,0	13,8	21,6	12,4	8,3	8,8	5,0	4,9	1,6	1,3	3,0	1,1	1,4	6,1	100	2 155	106,9																					
Arveametnikud — Comptables	2,3	7,5	21,0	31,4	18,1	9,1	8,9	2,9	1,3	0,3	0,3	1,6	0,3	—	—	100	309	63,2																					
Arstid — Médecins	—	11,7	5,9	—	—	—	11,8	5,0	—	11,8	17,6	—	—	—	—	100	17	201,3																					
Asjaajad ja sekretärid — Secrétaires	—	—	11,5	21,2	15,4	15,4	5,8	3,8	5,8	—	—	1,9	—	—	—	100	52	122,5																					
Direktorid — Directeurs	—	—	—	4,2	—	—	6,9	1,4	9,7	2,9	—	5,5	2,9	—	—	100	72	300,0																					
Ettevõttejuhatajad — Chefs d'entrepr.	0,8	2,2	3,0	7,5	6,0	4,5	14,3	7,5	12,8	3,8	4,5	5,3	5,3	3,7	18,8	100	133	101,2																					
Ekspeditoorid — Expéditeurs	—	3,4	15,5	25,9	19,0	10,4	5,2	6,9	8,6	1,7	—	2,0	4,0	—	3,4	100	59	105,0																					
Osindajad — Représentants	11,1	24,3	8,1	17,2	8,1	2,0	8,1	9,1	4,0	—	—	2,0	4,0	—	2,0	100	99	93,0																					
Kontoriametnikud — Employés du bureau	2,7	10,4	23,8	35,7	12,5	7,9	3,7	0,6	0,3	0,6	0,6	0,3	0,3	—	0,6	100	328	90,5																					
Korrespondendid — Correspondants	6,6	—	13,3	13,3	6,7	13,3	6,7	6,7	6,7	—	—	13,3	—	—	6,7	100	15	135,0																					
Kalkulaatorid — Calculateurs	—	4,0	4,0	8,0	20,0	16,0	20,0	16,0	—	4,0	4,0	4,0	—	—	—	100	25	137,5																					
Kassahoidjad — Caissiers	2,3	—	7,0	23,3	7,0	16,3	20,9	7,0	4,6	—	2,3	—	2,3	—	7,0	100	43	129,0																					
Kontorijuhatajad — Chefs de bureau	—	—	—	6,5	—	22,2	5,6	11,1	23,2	—	5,6	11,1	—	—	16,7	100	18	185,0																					
Kontoriõpilased — Éléves de bureau	19,4	50,0	12,5	13,9	2,8	—	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	100	72	51,3																					
Laohoidjad — Chefs d'entrepôt	1,2	6,2	10,1	22,2	19,9	11,1	12,3	3,7	8,1	—	1,2	—	—	—	—	100	162	101,3																					
Laohoidja-abid — Aid. de chefs d'entrepôt	5,3	10,5	36,8	21,1	15,8	—	10,5	—	—	—	—	—	—	—	—	100	19	78,8																					
Müüjad — Vendeurs	7,0	15,8	29,8	12,3	12,3	8,8	5,3	1,8	3,5	—	1,7	1,7	—	—	—	100	57	77,9																					
Majavalitsejad — Maîtres de la maison	11,1	11,1	33,3	22,3	—	11,1	—	—	—	—	—	11,1	—	—	—	100	9	75,0																					
Osakonnajuhatajad — Chefs de section	—	—	0,8	7,3	5,6	10,5	9,7	10,5	10,5	7,3	3,2	11,3	2,4	5,6	15,3	100	124	104,5																					
Pearaamatupidajad — Teneurs de livre en chef	—	—	2,5	5,3	—	5,3	10,5	5,3	7,9	2,6	5,3	5,3	13,2	15,8	21,0	100	38	247,5																					
Palgakontori-juhatajad — Chefs de bureau de salaire	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,4	33,3	33,3	100	3	295,0																					
Raamatupidajad — Teneurs de livre	1,8	2,4	5,5	20,8	11,0	9,6	16,5	8,5	9,8	0,6	1,8	3,0	0,6	2,4	6,5	100	164	136,7																					
Raamatupidaja-abid — Aid. de teneurs de livre	—	3,4	6,9	13,8	27,6	17,2	6,9	3,4	10,3	—	3,5	—	—	3,5	3,5	100	20	119,2																					
Teemelisrid — Matres (constr. à routes)	—	—	—	—	—	3,8	23,9	15,4	23,1	17,3	9,6	1,9	—	—	—	100	52	141,4																					
Vabriku-vollnikud — Mandataires de fabr.	—	—	—	—	—	—	16,7	—	—	16,7	—	—	16,6	16,7	33,3	100	6	290,0																					
Velskid — Aides-chirurgiens	—	—	—	40,0	20,0	20,0	20,0	—	—	—	—	—	—	—	—	100	5	115,0																					
Ärijuhid — Procuristes	—	—	—	10,0	—	10,0	10,0	10,0	—	—	—	40,0	—	—	20,0	100	10	242,5																					
Muud — Autres	0,8	8,9	17,0	28,8	13,1	6,4	8,5	5,5	3,8	1,3	0,8	3,0	—	0,4	1,7	100	239	96,8																					
Tehn. personal — Personnel technique																																							
Insenerid — Ingénieurs	0,4	2,0	8,3	16,6	16,0	11,8	13,0	7,6	6,3	4,1	2,3	3,6	0,9	2,0	5,1	100	1 975	130,2																					
Joonestajad — Dessinateurs	—	0,5	—	2,3	0,9	0,9	8,2	8,2	9,1	0,1	0,8	14,1	4,5	0,5	25,9	100	220	243,8																					
Keemikud — Chimistes	—	8,3	11,5	28,2	20,8	9,4	11,5	5,2	2,1	1,0	1,0	1,0	—	—	—	100	96	102,0																					
Konstruktorid — Constructeurs	—	—	5,3	5,3	7,9	2,0	5,3	10,5	15,8	7,9	—	23,6	2,6	5,3	7,9	100	38	198,0																					
Kümnikud — Chefs d'équipe	1,4	3,2	21,8	28,2	20,4	9,2	9,7	2,8	2,3	—	0,5	—	—	0,5	—	100	28	160,0																					
Laborandid — Laborants	2,6	7,9	50,0	15,8	10,6	—	2,6	—	—	5,3	2,6	2,6	—	—	—	100	38	76,4																					
Meistrid — Matres	0,3	0,4	2,8	11,7	15,0	15,9	16,8	10,6	8,9	5,4	2,4	3,1	0,4	1,6	4,7	100	707	143,8																					
Meistri-abid — Aides-matres	—	1,9	10,0	21,8	23,1	15,4	10,9	7,7	3,2	1,3	1,9	0,6	1,3	—	0,6	100	150	114,5																					
Prakerid — Braguers	2,4	7,3	17,1	34,2	18,3	0,1	14,6	—	—	—	—	—	—	—	—	100	82	95,7																					
Tehnikud — Techniciens	—	—	2,5	15,0	17,5	23,7	12,5	11,3	6,2	6,2	1,3	2,5	1,3	—	—	100	80	134,6																					
Tööjuhatajad — Chefs du travail	—	2,8	6,1	23,7	21,0	14,4	13,6	6,1	3,3	1,1	2,2	1,9	—	1,7	2,2	100	181	117,0																					
Muud — Autres	—	2,2	15,0	18,8	23,3	11,3	9,3	4,5	6,8	3,0	1,5	0,8	—	0,8	2,2	100	133	112,5																					
Teenijad — Services																																							
Autojuhid — Chauffeurs	17,2	33,6	23,1	13,8	3,9	1,4	1,5	0,3	0,2	0,0	—	—	—	—	—	100	1 001	59,6																					
Koristajad — Nettoyeurs	—	1,8	16,2	46,0	20,7	9,0	2,7	1,8	0,9	0,9	—	—	—	—	—	100	111	64,8																					
Majahoidjad — Concierges	42,9	57,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	14	45,0																					
Vahid-valvurid — Gardiens	13,2	30,9	48,5	5,9	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	08	62,2																					
Öövahid — Gardiens de nuit	13,0	35,5	39,7	9,2	1,1	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	282	60,5																					
Muud — Autres	1,6	49,2	24,3	18,0	4,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	61	59,8																					
Muud — Autres	26,8	42,3	20,0	0,4	1,1	—	3,0	0,4	—	—	—	—	—	—	—	100	265	51,3																					
Muud — Autres	23,2	31,8	25,9	14,1	2,7	1,4	0,5	—	0,4	—	—	—	—	—	—	100	220	69,9																					
NAISED — FEMMES.																																							
Ametnikud — Employées	7,5	23,2	33,1	19,6	9,5	3,8	2,0	0,8	0,2	—	0,1	0,1	—	—	0,1	100	962	71,3																					
Arveametnikud — Comptables	3,5	27,3	41,1	15,2	9,8	2,7	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	100	250	70,2																					
Ekspeditoorid — Expéditeuses	—	16,7	—	33,3	50,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	9	109,0																					
Halastajad — Soeurs de charité	—	22,2	44,4	33,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	6	75,0																					
Kontoriametnikud — Employées de bureau	9,0	22,6	35,0	23,3	5,4	2,2	1,6	0,3	—	—	—	—	—	—	—	100	314	70,4																					
Korrespondendid — Correspondantes	—	10,5	5,3	31,5	21,0	5,3	15,8	5,3	—	—	—	5,3	—	—	—	100	19	105,0																					
Kassahoidjad — Caissières	5,1	20,5	17,9	20,6	15,4	12,8	5,1	2,6	—	—	—	—	—	—	—	100	39	85,0																					
Kontoriõpilased — Apprenties de bureau	61,5	38,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	13	37,0																					
Laohoidjad — Chefs d'entrepôt	12,5	37,5	33,3	4,2	8,3	—	—	—	4,2	—	—	—	—	—	—	100	24	60,0																					
Lasteaednikud — Institutrices	—	18,2	54,5	18,2	6,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	11	63,8																					
Masinakirjutajad — Dactylographes	—	18,0	22,0	26,0	20,0	14,0	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	100	50	86,6																					
Müüjad — Vendeuses	25,0	41,7	22,2	8,3	—	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	36	53,8																					
Osakonnajuhatajad — Chefs de section	9,1	18,2	13,2	27,3	13,2	—	—	0,0	—	—	—	—	—	—	—	100	11	81,7																					
Raamatupidajad — Teneuses de livre	8,8	12,3	28,0	21,1	14,0	5,2	7,0	1,8	1,8	—	—	—	—	—	—	100	57	81,3																					
Raamatupidaja-abid — Aides de ten. de livre	—	6,7	6,7	26,7	13,3	13,3	13,3	6,7	—	—	—	—	—	—	—	100	15	107,5																					
Tabellipidajad — Teneuses de table	—	—	69,2	7,7	23,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	13	71,9																					
Muud — Autres	6,0	22,5	33,7	21,4	9,0	4,5	1,1	—	—	—	1,1	—	—	—	1,1	100	89	69,3																					
Tehn. personal — Personnel techn.																																							
Joonestajad — Dessinateuses	2,4	19,4	33,7	22,9	6,0	3,6	3,6	1,2	2,4	1,2	—	2,4	—	1,2	—																								

Ametnikkude, tehnilise personali ja teenijate ositus palgarühmade järgi juulis 1939. a. (%) (järg)
Répartition des employés, du personnel technique et du service d'après les groupes de salaire en juillet 1939 (%) (suite).

18. (järg)	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)											Kokku — Total	Palgal arv. kellele kohita andm. N. des salariés conserv. lesquels on dispose des données	Keskmine (mediaan) Moy. (médiane)				
	—40	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	201—220	221—240				241—260	261—280	281—300	301—
TEENIJAD — SERVICES	53,8	37,1	7,5	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	253	37,2	
Koristajad — Nettoyeurs	64,3	31,3	4,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	115	30,3	
Vahid-valvurid — Gardiennes	46,0	40,0	6,7	6,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	15	41,3	
Muud — Autres	44,7	42,3	10,6	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	123	41,9	
MEHED — HOMMES																		
Ametnikud — Employés	16,3	22,8	19,4	16,6	6,5	4,9	5,5	2,2	2,2	—	0,6	1,5	—	0,9	100	325	71,9	
Asjaajajad — Secrétaires	—	16,7	33,3	33,3	16,7	—	37,5	—	—	—	—	—	—	—	100	12	80,0	
Esindajad — Représentants	—	—	37,5	12,5	—	—	37,5	—	—	—	—	—	—	12,5	100	9	140,0	
Ettevõtte-juhatajad — Chefs d'entreprises	1,4	8,6	10,0	20,0	17,1	8,6	5,7	5,7	8,6	—	2,0	5,7	—	4,3	1,4	100	70	113,8
Kontoriametnikud — Employés de bureaux	26,1	30,5	8,7	30,4	4,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	23	40,2	
Praktikandidid — Apprentis de bureau	33,3	50,0	16,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	12	46,7	
Raamatupidajad — Teneurs de livre	20,3	32,4	20,2	10,1	2,0	2,0	3,0	—	—	—	—	1,0	—	—	100	99	53,2	
Arjuhid — Procuristes	—	18,7	12,5	18,8	6,2	12,5	18,8	12,5	—	—	—	—	—	—	100	16	100,0	
Muud — Autres	15,3	21,2	27,0	17,6	3,5	7,1	5,9	1,2	1,2	—	—	—	—	—	100	85	72,3	
Tehn. personal — Personnel techn.	1,4	8,5	16,1	24,7	16,1	8,5	12,3	4,8	2,8	0,5	0,5	1,9	—	1,9	100	211	99,6	
Insererid — Ingénieurs	—	—	14,2	—	—	—	28,6	—	—	14,3	14,3	14,3	—	14,3	100	7	215,0	
Melstrid — Matres	—	7,2	16,2	24,3	18,1	9,0	13,5	6,3	3,6	—	—	0,9	—	—	100	111	102,3	
Tööjuhatajad — Chefs du travail	2,0	11,8	13,7	28,4	17,6	11,8	9,8	2,0	—	—	—	1,9	—	—	100	51	96,8	
Muud — Autres	4,8	9,5	10,0	23,8	11,9	2,4	9,5	4,8	4,8	—	—	2,4	—	7,1	100	42	96,3	
TEENIJAD — SERVICES	37,5	30,2	16,7	16,4	4,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	100	96	46,0	
Autojuhid — Chauffeurs	—	—	50,0	27,8	16,7	5,5	—	—	—	—	—	—	—	—	100	18	80,0	
Vahid — Gardiens	—	55,6	22,2	22,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	9	55,0	
Öb vahid — Gardiens de nuit	03,2	31,6	2,6	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	39	31,7	
Muud — Autres	33,7	38,7	12,9	6,5	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	31	43,9	
NAISED — FEMMES																		
Ametnikud — Employées	31,7	37,8	17,1	9,2	1,8	1,2	0,6	0,6	—	—	—	—	—	—	100	164	48,1	
Kontoriametnikud — Employées de bureau	26,0	43,5	14,1	13,1	2,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	100	92	49,6	
Müüjad — Vendeuses	57,2	35,7	7,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	14	33,3	
Raamatupidajad — Teneuses de livre	30,1	30,4	17,4	6,5	—	2,2	2,2	2,2	—	—	—	—	—	—	100	46	45,6	
Muud — Autres	16,7	25,0	50,0	—	8,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	12	70,0	
TEENIJAD — SERVICES	81,8	13,6	4,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	22	27,5	
Koristajad — Nettoyeuses	91,7	8,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	12	25,0	
Muud — Autres	70,0	20,0	10,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	10	33,3	

oli 1939. a. juulis suurtööstuses 130,2 kr ja kesktööstuses 99,6 kr, meesametnike kuupalga-normid olid samal ajal vastavalt 106,9 kr ja 71,9 kr. Naiste palga-

tase on ka ametnike ja tehnilise personali hulgas madalam. Vastavalt sellele on erinev ka nende asetus palgaredelil. (Üksikasjad vt. tab. 13).

Varem palgaolude kohta Kesktööbüroo väljaandis ilmunud:

Palgaolud tööstuses 1937. a. — R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 108(5) 1938, lk. 217—239.
Palgaolud tööstuses 1936. a. — R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 134(3) 1937, lk. 123—150.
Palgaolud tööstuses 1935. a. — R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 175(6) 1936, lk. 307—322.
(Samas vt. ka veel varem ilmunud art.)

A. Jaanusson.

TALLINNA LENNUJAAMA TEGEVUS 1939. a. ACTIVITÉ de l'AÉROPORT de TALLINN en 1939.

Sisu: 1. Lennuliinid, lk. 286. 2. Reisijatevedu, lk. 287. 3. Pagasivedu, lk. 288. 4. Kaubavedu, lk. 288. 5. Postivedu, lk. 288. 6. Lennumeteoteenistus, lk. 288. 7. Kaardisideteenistus, lk. 288. 8. Kokkuvõte, lk. 288.

1. Lennuliinid. Lignes aériennes.

Lennutegevus arenes 1939. a. esimesel poolel normaalse aktiivsusega kolmel lennuliinil: Tallinn—Helsingi—Stokholmi, Tallinn—Riia—Königsbergi ja Tallinn—Riia—Varssavi vahel. Aasta teisel poolel halvasti Eesti lennutegevust välispoliitilised

sündmused, mille tõttu lõppes poolest aastast lennuühendus Tallinn—Riia—Varssavi ja paar kuud hiljem ka Tallinn—Riia—Königsbergi vahel. Enne aasta lõppu katkes sõja- ja ilmastikuolude tõttu ühendus Tallinn—Helsingi vahel. Seega kestis 1939. a. lennunavigatsioon keskmiselt 8,3 töökuud eelneva aasta

12 kuu vastu ja oli ca $\frac{1}{3}$ võrra lühem. Vaatamata lühikesele lennutegevuse üldkestusele, sooritati Tallinna eralennuväljakul 1 074 lendu, mis on ainult

17,1% vähem eelnevast aastast. Suhteliselt aktiivsem oli lennutegevus Tallinn—Helsingi vahel, kus lendude arv moodustas 64,6% lendude üldarvust, kuid oli

Lennuliinide tegevus 1939. a. — *Transports aériens en 1939.*

1.	Tallinna — Vers Tallinn				Tallinnast — Au dep. de Tallinn				Transiit-Transiit	%	Üldse — Total	Kokku üldtegevus kuuks Moy. par mois d'activités
	Helsingist	Riia, Varssavi, Königsbergist	Kokku	%	Helsingi	Riia, Varssavi, Königsbergi	Kokku	%				
Reisijatevedu — <i>Transport des voyageurs</i>	1939 4 303	1 222	5 525	42,7	4 120	1 275	5 395	41,8	2 000	15,5	12 920	1 557
	1938 4 891	1 987	6 878	43,3	4 818	1 936	6 804	42,8	2 209	18,9	15 891	1 824
	±%	-12,0	-38,5	-10,7	-14,5	-35,8	-20,7	-	-9,5	-	-18,7	-17,6
Pagasivedu kg — <i>Transport des bagages, kg</i>	1939 17 819	11 225	29 044	47,5	15 414	10 355	25 769	41,9	6 515	10,6	61 328	7 389
	1938 25 790	16 793	42 583	45,8	24 223	18 761	41 984	45,2	7 460	8,0	95 027	7 752
	±%	-30,6	-33,2	-31,6	-27,4	-44,8	-38,6	-	-12,7	-	-34,0	-5,7
Kaubavedu kg — <i>Transport des marchandises, kg</i>	1939 7 745	3 063	10 808	54,7	3 713	1 070	4 783	24,2	4 082	20,7	19 673	2 370
	1938 9 259	11 618	20 877	58,0	8 487	2 128	10 615	29,5	4 523	12,5	36 015	3 001
	±%	-16,4	-78,4	-48,2	-59,2	-40,8	-54,9	-	-0,8	-	-45,4	-21,0
Postivedu kg — <i>Transport des postes, kg</i>	1939 17 552	2 821	20 373	57,5	5 347	4 092	9 439	26,7	5 599	15,8	35 411	4 266
	1938 10 494	3 305	22 799	71,7	2 109	1 628	3 737	11,9	5 206	16,4	31 802	2 650
	±%	-10,0	-14,6	-10,6	+146,6	+161,4	+148,6	-	+7,5	-	+11,3	+61,0
Startimised ja maandumised — <i>Départs et atterrissages</i>	1939 694	380	1 074	100,0	698	373	1 071	99,6	4 ¹⁾	0,4	1 074	129
	1938 812	481	1 293	99,8	812	481	1 293	99,8	3 ¹⁾	0,2	1 296	108
	±%	-14,6	-21,0	-16,0	-14,0	-22,6	-17,2	-	+33,3	-	-17,1	+10,4

siiski 14,6% väiksem eelmisest aastast. Tallinn—Riia—Tallinna vahel sooritati 380 lendu 481 vastu e. a. ehk 21,0% vähem.

2. Reisijatevedu.

Transport des voyageurs.

Lühenenud tegevusaja mõju nähtub reisijate arvu kahanemises. Kui eelmisel aastal kasustas lennuteed Tallinna kaudu 15 891 reisijat, siis tänavune reisijate arv oli 12 920 võrra ehk 18,7%

väiksem. Reisijate arvu kahanemist on märgata kõigil lennuliinidel. Kõige vähem kahanes transiit-reisijate arv — 9,5%. Suurim oli reisijate arvu kahanemine Tallinn—Riia—Königsbergi—Varssavi liinil. Tallinna saabus 5 525 reisijat eelmise aasta 6 878 reisija vastu ehk 19,7% vähem. Tallinnast väljus 5 395 reisijat 6 804 vastu e. a. ehk 20,7% vähem. Väljunuist ca 80% sõitis Tallinnast Helsingi.

Lennuliinide tegevus 1935—1939. a. — *Transports aériens de 1935—39.*

2.	Lendude arv Nombre des dates	Reisijatevedu <i>Transport des voyageurs</i>				Pagasivedu kg <i>Transport de bagages, kg</i>				Kaubavedu kg — <i>Transport des marchandises, kg</i>				Postivedu kg — <i>Transport des postes, kg</i>			
		Tallinna	Tallinnast	Käive	Transiit	Vers Tallinn	Au dep. de Tallinn	Total	Transiit	Tallinna	Tallinnast	Käive	Transiit	Vers Tallinn	Au dep. de Tallinn	Total	Transiit
Üldse — Total	1939 1 074	5 525	5 395	10920	2 000	28174	26639	54 813	6 515	10808	4 783	15591	4 082	20373	9 439	29612	5 599
	1938 1 236	6 878	6 804	13682	2 209	42588	42984	85 567	7 460	20877	10615	81492	4 523	22799	3 707	26566	5 206
	1937 993	5 979	5 914	11893	1 443	33367	33283	66 650	3 921	11315	3 412	14727	1 256	11872	3 631	15503	1 990
	1936 1 603	4 676	4 728	9 404	411	58934	56531	115 366	8 262	6 711	6 328	12039	3 935	5 957	3 439	9 396	2 018
	1935 1 568	3 913	3 896	7 800	322	47256	46115	93 371	5 732	7 342	4 454	11796	13000	5 083	4 156	9 239	1 865
Tallinn-Helsingi	1939 694	3 002	2 973	6 035	—	8 540	6 761	15 301	—	6 168	2 670	8 828	—	14 112	4 115	18 227	—
	1938 812	4 891	4 818	9 700	1 163	25790	24223	50 013	3 969	9 259	8 437	17 746	3 812	19 494	2 169	21 663	3 680
	1937 654	4 381	4 258	8 639	718	21034	18669	39 903	1 786	6 996	2 846	9 842	1 163	10 073	1 040	12 913	1 575
	1936 750	2 839	3 002	5 841	—	34596	33569	68 165	—	3 731	1 330	5 111	—	4 007	2 234	6 241	—
	1935 843	2 350	2 377	4 727	—	23839	27505	57 344	—	1 946	2 860	4 806	—	2 272	2 716	4 987	—
Tallinn—Riia— Varssavi	1939 350 ¹⁾	1 061	1 206	2 267	—	16345	18703	33 048	—	2 230	1 534	3 914	—	1 728	1 783	3 511	—
	1938 481 ¹⁾	1 038	1 113	2 201	—	14164	16200	30 364	—	8 343	1 859	10 202	—	607	1 106	1 808	—
	1937 348 ¹⁾	735	863	1 668	—	10256	12633	22 889	—	2 550	432	2 932	—	243	1 207	1 510	—
	1936 503	232	277	509	—	2 918	3 747	6 665	—	421	136	557	—	73	108	181	—
	1935 185	163	189	352	—	1 698	2 627	4 323	—	455	369	814	—	108	125	233	—
Tallinn—Riia— Königsberg	1939 1 ¹⁾	1 402	1 216	2 618	2 000	3 289	3 175	6 464	6 515	2 270	579	2 849	4 082	4 533	3 541	8 074	5 599
	1938 1 ¹⁾	899	873	1 772	1 046	2 629	2 561	5 190	3 491	3 275	269	3 544	711	2 698	432	3 130	1 626
	1937 1 ¹⁾	818	773	1 586	735	2 077	1 781	3 858	2 135	1 769	134	1 903	93	856	424	1 080	415
	1936 368	1 507	1 336	2 843	1 70	19440	17266	36 700	3 251	2 490	3 769	6 259	1 679	1 665	992	2 657	562
	1935 364	1 362	1 259	2 621	132	15061	14767	29 828	2 434	4 941	978	5 919	9 868	2 525	1 247	3 772	1 016
Tallinn—Leningrad	1936 350	98	113	211	241	1 860	1 949	3 820	4 971	—	98	112	2 266	212	105	317	1 456
	1935 236	38	71	109	190	660	1 216	1 876	3 298	—	267	257	3 222	179	69	247	849
	1934 368	107	112	219	113	1 739	2 382	4 121	2 861	—	—	—	206	163	117	280	1 936
	1933 340	13	14	27	59	210	301	511	1 298	—	3	—	9	767	145	4	1 450
	1932 335	28	11	34	85	365	275	640	1 650	—	—	—	856	133	6	139	843

¹⁾ Tallinn—Riia vahel lendude arv koos.

3. Pagasivedu.

Transport des bagages.

Lennuliinil kahanes pagasivedu üle ¼ ehk e. a. 93 027 kg-lt 61 328 kg-le. Suhteliselt kõige enam kahanes Tallinnast väljuva pagasi kogus — 25 769 kg e. a. 41 984 kg asemel ehk 38,6% vähem. Üle poole pagasist veeti Tallinn—Helsingi—Tallinna vahel. Transiit-pagasit, mis moodustas 10,1% pagasikäivest, veeti 6 515 kg 7 460 kg vastu e. a. Tallinna saabus 29 144 kg pagasit 42 583 kg vastu e. a., millest 17 919 kg saabus Helsingist, 11 225 kg Riia—Varssavi—Königsbergist. Eelmisest aastast on esimene arv 30,5% ja teine 33,2% väiksem.

4. Kaubavedu.

Transport des marchandises.

Kaubavedu, mis oli lennuliinil osatähtsusest väiksemaks veoliigiks, kahanes peagu poole võrra. Kui eelmisel aastal veeti lennukitel 36 015 kg, siis lõppenud tegevusaastal piirdus kaubavedu 19 673 kg ehk kahanes 45,4%. Lennuteel Tallinna saabuva kauba kogus vähenes e. a. 20 877 kg-lt, 10 808 kg-le ehk 48,2%. Eriti suur oli Riia poolt saabuva kauba koguse kahanemine, mis 1. a. 11 618 kg-lt vähenes 3 063 kg-le ehk 73,4%. Tallinnast väljus 4 783 kg kaupa e. a. 10 615 kg vastu ehk 54,5% vähem. Kui Helsingist Tallinna saabuva kauba kogus vähenes ainult 16,4%, siis vastupidise sihituse kaubavedu kahanes 56,2%. Transiit-vedu vähenes 9,3%.

5. Postivedu.

Transport des postes.

Kui erakorralise aja mõjustus eelpool loetletud veoliikidele oli negatiivne, siis posti-veole oli see aktiivne. Eriti tugevasti on erakorraline aeg mõjutanud Tallinnast väljuva posti kogust, mis suurenes peagu 1½-kordseks eelmise aastaga võrreldes. Tallinnast väljus Helsingi poole 5 347 kg e. a. 2 169 kg vastu ehk 148,6% enam. Tallinna saabuva posti kogus aga kahanes e. a. 22 799 kg-lt 20 373 kg-le ehk 10,6%. Transiitposti kogus suurenes 7,5%. Üldse veeti lennuteel 35 411 kg posti e. a. 31 802 kg vastu ehk 11,3% enam.

6. Lennumeteoteenistus.

Service aeriomoteorologique.

Õhusõidu teenistuses on olulise tähtsusega lennumeteoteenistus, mida arendatakse ja täiendatakse iga aastaga. Eelmistel aastatel alustatud lennumeteojaama sisseseade täiendamist uute aparatuuridega jätkati ka lõppenud tegevusaastal. Lennumeteoteenistust peeti iga päev, ilmakaarte koostati järjekindlalt kaks korda päevas ja suvise lennuperioodi ajal koostati lisaks veel kolmas ilmakaart. Kodumaa meteoteadete kogumine toimus telegraafi teel. Välismaalt koguti meteoteateid raadio kaudu ja osalt trafikteenistuse teel. Eesti 12 lennumeteojaama teadete levitamist toimetati rahvusvahelise plaani kohaselt *cz* (kõigile). Üldse levitati 311 683 mitmesugust teadet e. a. 247 900 teate vastu ehk 25,7% enam. Lendude vähenemise tõttu kahanes teadeteandmine lendureile 11,4%. Välisriige sünoptilisi teateid võeti vastu 253 000 e. a. 200 000 asemel ehk 26,5% enam. Aeroloogilisi vaatlusi toimetati lennuperioodil ja andmeid levitati üks

kord, suvekuudel aga kaks korda päevas. Igal hommikul anti Riigi Ringhäälingule levitamiseks Tallinna, Tartu, Pärnu, N.-Jõesuu ja Vilsandi ilmastiku andmed.

Meteoteateid lendureile:

	1939	1938
Ilmateateid enne maandumist	1 285	1 459
Ilmastikulehti enne lennuki starti	1 171	1 337
Lendureile õhku antud ilmateateid	23	32
Lendureilt (õhust) saadud ilmateateid	32	12
Kokku	2 516	2 840

Saadud ja levitatud meteoteateid:

Saadud sünoptilisi teateid Eesti meteojaamadele	24 828	22 667
Levitatud sünoptilisi teateid Eesti meteojaamadele	22 906	17 296
Hilinenud sünoptilisi teateid Eesti meteojaamadele	712	237
Jäänud saamata sünoptilisi teateid Eesti meteojaamadele	533	204
Levitamata (mitmesug. põhj.)	186	28
Levitatud aeroloogilisi teateid	262	221
Levitatud lühiajalisi ennustusi	851	197
Saadud välisriige sünoptilisi teateid	253 000	200 000
Saadud välisriige aeroloogilisi teateid	8 400	7 000
Kokku	311 683	247 900

7. Raadioside-teenistus.

Activité de la station gonio-aériod.

Lennujolgeoleku kindlustamiseks peeti gonio-aeraadiojaamas kolme liiki õhusõiduala raadioteenistust: gonio-, trafik- ja meteotalitust. Side alal oli üldkäive 53 078 teadet 713 271 sõnaga eelmise aasta 61 450 teate ja 725 726 sõna vastu ehk esimest 13,6%, teist 1,7% vähem. Lennuseltside huvides vahetati 12 600 teadet 186 933 sõnaga e. a. 12 820 teate ja 198 586 sõna vastu.

Gonio-aeraadiojaama tegevus — *Activité de la station gonio-aériod.*

3.	Teadete arv <i>Télégrammes</i>		Sõnade arv <i>Nombre des mots</i>	
	Tulnud	Läinud	Requus	Expédiés
Lennuseltside telegr.	6 783	5 717	104 212	92 721
Anestliikud telegr.	809	244	2 096	2 748
Ilmateated	1 193	2 550	29 953	38 138
Peilangid	—	4 905	—	4 590
Transiit	3 712	3 712	65 875	65 875
Asukohateated	7 079	—	35 395	—
Telefonogramm	8 285	8 520	137 161	138 607
Kokku 1939	27 361	25 717	375 592	337 679
Total 1938	37 535	23 915	409 134	316 592
±%	—27,1	+ 7,5	—8,2	+6,7

8. Kokkuvõte.

Résumé.

1939. a. arenes lennutegvus järjest aktiivsemaks kesk-suveni, mil välispoliitiliste olude tõttu Tallinn—Riia—Varssavi lennuliin lõpetas tegevuse. Ühe lennuliini tegevuse lõpetamise ja Euroopas valitseva ebakindla olukorra tõttu suruti aastaid kestnud tõus Tallinna lennujaama tegevuses tagasi-käigule ja aasta lõpuks koos ilmastikuoludega isegi seisku.

Kui aga võrrelda lennujaama tegevust navigatsioonikuu keskmiste arvudega, siis nähtub, et 1939. a. mõnigi veoliik oli aktiivsem eelmisest aastast. Juba lendude tegevuskuu keskmine arv ületas e. a. lendude

arvu 19,4% ehk 108 lendu 129 vastu k. a. kasuks. Posti veeti keskmiselt kuus 4 266 kg e. a. 2 650 kg vastu, mis ületab e. a. ca 60%. Samuti reisijate kuu keskmine arv ületab e. a. vastava arvu 17,6%, kusjuures veeti 1 557 reisijat 1 324 vastu e. a. Erakorralise aja mõju on tunda kõige enam kaubaveo alal, mis

vähenes eelmise aasta kuu keskmiselt 3 001 kg-lt 2 370 kg-le ehk 21,0%; samuti pagasiveos on märgata 5,7%-list kahanemist. Lennujalgeoleku kindlustuseks töötati lennumeteo- ja raadiosidejaamades kogu aasta, vaatamata katkestatud ja vähenenud lennunavigatsioonile.

Lennuliinide kohta varem Keskbüroo väljaandels ilmunud:

Tallinna lennujaama tegevus 1939. a., A. Jaanusson, Eesti Statistika nr. 212(7)—213(8) 1938. a., lk. 374—377.
Tallinna lennujaama tegevus 1937. a., A. Jaanusson, Eesti Statistika nr. 199(6) 1938. a., lk. 305—308.
Tallinna lennujaama tegevus 1936. a., A. Jaanusson, Eesti Statistika nr. 188(7)—189(8) 1937. a., lk. 408—410.
Lennuliinid 1935. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 173(4) 1936. a., lk. 206—207.
Lennuliinid 1934. a., J. Kits, Eesti Statistika nr. 161(4) 1935. a., lk. 209—212.
Lennuliinid 1930—33. a., E. Elbrecht, Eesti Statistika nr. 159(11) 1934. a., lk. 586—591.
Era lennusaundus 1930. a., P. Sempér, Eesti Statistika nr. 118(9) 1931. a., lk. 548—549.

A. Tomberg.

VÄLJARÄND 1939. a. ÉMIGRATION en 1939.

Endisil põhimõtteil koostatud 1939. a. väljarändajate arv osutab võrreldes eelmiste aastatega taas tõusu. 981 väljarändajat 1939. a. ületab 131 võrra 1938. a., ületades tunduvalt ka 1937. a. ja eelmisi kuni 1931. a. Madalaim arv väljarändajaid oli 1935. a., nimelt 299 in. Meenutades varemaks kokkuvõtteis nenditud asjaolusid, ei saa kõiki igal aastal väljarännanuid lugeda jäädavalt riigile ja rahvale kaotsiläinuks, vaid lühema või pikema aja möödumisel suur osa neist ilmub jälle tagasi. Kõigil uue elukoha soetamise ja tööleidmise sihiga väljasiirdunud ei õnnestu saavutada seda välisriigis jäädavalt ehk pikemaks ajaks. Enamvähem lõplikult väljarännanuks võib pidada vaid ookeanitagustesse

maadesse siirdunudid ja abiellumiste ning sugulusidemetete tõttu lahkunudid.

Sakslasi asustati meilt Saksa 1939. a. 11 763 in., neist eesti kodanikke 10 849 in. Kuigi mainitud isikud on rännanud välja eri korras, ja kahjuks ei olnud võimalik koondada soovilikke statistilisi andmeid nende koostise kohta, tuleb neid sisuliselt lugeda väljarändajaks. Seega oleme emigratsiooni tõttu 1939. a. oma rahvastikust üldse kaotanud 12 744 in. Vaadeldes tab. 1 andmeid, on rahvastiku mehaanilise liikumise tagajärjel riigi rahvastik vähenenud 13 352 in võrra, mis 1 000 el. kohta 11,8 in.

Ülepiirilikkus 1936—39. a. — Mouvement frontiere de 1936—39.

1.	Üldse — Gr. total				Eesti kodanikud Citoyens estons ayant passé les confins de la République				Väljaränd Émigration	
	Sisse- sõitnud Entrées	Välja- sõitnud Sorties	Vahe Différence ±	Vahe 10 000 el. kohta Différ. p. 10 000 habit. ±	Sisse- sõitnud Entrées	Välja- sõitnud Sorties	Vahe Différence ±	Vahe 10 000 el. kohta Différ. p. 10 000 habit. ±	Üldse Gr. total	10 000 elan. kohta Pour 10 000 habit.
1939	168 616	181 068 ¹⁾	—13 352	—118,00	76 416	88 284 ²⁾	—11 868	—104,80	11 830 ²⁾	104,55
1938	178 320	172 521	+709	+7,07	72 036	72 744	—708	—0,26	858	7,58
1937	164 439	164 997	—558	—4,94	69 774	70 914	—1 140	—10,09	602	5,33
1936	178 658	178 947	—289	—2,56	73 803	74 163	—569	—4,95	383	3,21
Keskm. 1935—39 .	174 640	177 150	—2 510	—22,20	79 298	83 132	—2 924	—25,86	2 790	24,67
Moy. 1930—34 .	216 374	216 174	+200	+1,79	123 508	123 508	—2	—0,02	560	5,00
1925—29	172 656	174 504	—1 848	—16,50	93 250	94 468	—1 212	—10,86	2 082	18,21

¹⁾ Sellest ümberasustamise puhul 1939. a. Eestist Saksa lahkunudid 11 763 isik. — Dont allemands ayant quitté pour l'Allemagne — 11 763.

²⁾ Sellest ümberasustamise puhul 1939. a. Eestist Saksa lahkunud Eesti kodanikke 10 849 isikut. Järgnevais tabelis mainitud isikuid arvestatud ei ole.

2.	Arv — Nombre			%		
	1939		1938	1939		1938
	Kesk- 1935—39	Moyen. 1930—34		Kesk- 1935—39	Moyen. 1930—34	
Ameerika — <i>Amérique</i>	80	57	114	8,1	9,2	20,4
Sell.: P-Am. Ühendriigid — <i>Dont: Et. Unis</i>	63	37	54	6,4	6,0	9,7
Kanada — <i>Canada</i>	2	7	23	0,8	1,1	4,1
Argentina — <i>Argentine</i>	1	3	21	0,4	0,5	3,8
Brasillia — <i>Bésil</i>	1	4	8	0,1	0,6	1,4
Mund ja selguseta — <i>Autres et pays inconn.</i>	4	6	8	0,4	1,0	1,4
Austraalia — <i>Australie</i>	55	31	11	5,8	5,0	2,0
Aafrika — <i>Afrique</i>	4	3	7	0,4	0,5	1,2
Sell.: L-Aafrika — <i>Dont: Afrique du Sud</i>	4	3	4	0,4	0,5	0,6
Maroko — <i>Maroc</i>	—	—	1	—	—	0,2
Aasia — <i>Asie</i>	8	15	17	0,8	2,4	8,0
Euroopa — <i>Europe</i>	834	515	411	85,1	82,9	73,4
Sell.: N.S.V.L. — <i>Dont: URSS</i>	—	5	39	—	—	7,0
Üldse — Gr. total	981	621	560	100,0	100,0	100,0

Sellest mehed — *Dont hommes*

Ameerika — <i>Amérique</i>	25	20	43	4,5	5,4	14,0
Sell.: P-Am. Ühendriigid — <i>Dont: Et. Unis</i>	17	10	19	3,0	2,8	6,2
Kanada — <i>Canada</i>	5	3	11	0,9	0,8	3,6
Argentina — <i>Argentine</i>	2	2	7	0,4	0,5	2,2
Brasillia — <i>Bésil</i>	—	2	3	—	0,5	1,0
Mund ja selguseta — <i>Autres et pays inconn.</i>	1	3	3	0,2	0,8	1,0
Austraalia — <i>Australie</i>	20	17	4	5,2	4,0	1,3
Aafrika — <i>Afrique</i>	1	1	3	0,1	0,3	1,0
Sell.: L-Aafrika — <i>Dont: Afrique du Sud</i>	1	1	1	0,1	0,3	0,3
Maroko — <i>Maroc</i>	—	—	1	—	—	0,3
Aasia — <i>Asie</i>	5	8	9	0,9	2,2	2,9
Euroopa — <i>Europe</i>	501	324	248	80,3	87,5	80,8
Kokku — Total	561	370	307	100,0	100,0	100,0

Sellest naised — *Dont femmes*

Ameerika — <i>Amérique</i>	55	37	71	13,1	14,7	28,1
Sell.: P-Am. Ühendriigid — <i>Dont: Et. Unis</i>	46	27	35	11,0	10,7	13,8
Kanada — <i>Canada</i>	3	4	12	0,7	1,6	4,8
Argentina — <i>Argentine</i>	2	1	14	0,5	0,4	5,5
Brasillia — <i>Bésil</i>	1	2	5	0,2	0,8	2,0
Mund ja selguseta — <i>Autres et pays inconn.</i>	3	3	5	0,7	1,2	2,0
Austraalia — <i>Australie</i>	26	14	7	6,2	5,6	2,8
Aafrika — <i>Afrique</i>	3	2	4	0,7	0,8	1,6
Sell.: L-Aafrika — <i>Dont: Afrique du Sud</i>	3	2	2	0,7	0,8	0,8
Maroko — <i>Maroc</i>	—	—	—	—	—	—
Aasia — <i>Asie</i>	3	7	8	0,7	2,8	3,1
Euroopa — <i>Europe</i>	338	191	163	79,3	76,1	64,4
Kokku — Total	420	251	253	100,0	100,0	100,0

Tab. 2 ja 3 on toodud andmed harilikus korras väljarännanute kohta.

Soo järgi koosnesid väljarännanud:

	1939	1938	1930—34
Mehed	57,2	63,5	54,8
Naised	42,8	36,5	45,2

1939. a. väljarändajaist siirdus euroopa riigesse 834 in. ja ookeanitagustesse maadesse 147 in. Neist P-Am. Ühendriigesse 63, Austraaliasse 55, Kanaadasse 8, mujale vähem. Euroopa riigest püsib endiselt esikohal Rootsi — 365 in. ehk 46,1% (peamiselt põllutöölised kohalikest rootslastest, meremehed, maja-

4.	Passiomanikke <i>Porteurs de passeports</i>			Ühessõitjaid <i>Person. comprises dans les mêmes passeports</i>			Kokku <i>Total %</i>		
	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised
Väljaspoole Euroopat — <i>Hors d'Europe.</i>									
Alla 14 a.	1	1	—	14	6	8	10,2	11,7	9,2
15—19 a.	8	2	6	2	2	—	8,8	6,7	6,0
20—29 „	32	11	21	3	—	3	23,8	13,3	27,6
30—59 „	69	34	35	10	—	10	53,7	56,7	51,7
60 ja enam	8	4	4	—	—	—	5,5	6,6	4,6
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	118	52	66	29	8	21	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — <i>Pour pays européens.</i>									
Moins de 14 a.	3	3	—	69	35	24	7,5	7,6	7,3
15—19 a.	111	64	47	4	—	4	13,9	12,8	15,5
20—29 „	273	100	83	15	—	15	34,8	38,1	29,8
30—59 „	308	180	119	20	1	19	39,6	39,1	41,9
60 et plus	32	17	15	3	—	3	4,2	3,4	5,5
Inconnu	2	1	1	4	1	3	0,7	0,4	1,2
Total	729	464	265	105	37	68	100,0	100,0	100,0

teenijad), siis Saksa — 235 ehk 29,7%. Edasi Inglise 8,2%, Prantsuse ja Soome.

Väljarändajate vanuses (tab. 4) pole toimunud erilisi muudatusi. Eelmiste aastate sarnaselt rändas väljaspoole Euroopat suhteliselt märksa rohkem lapsi (alla 14 a.) ja rauku (üle 60. a.). Täistööelised, 20—59 a. vanused, moodustasid 1939. a. Euroopasse rännanute juures 73,9% ja väljaspoole Euroopat — 77,5%; 20—29-aastased vastavalt 34,5% ja 23,8%.

Väljarändajate rahvus (etniline) 1939. a.
Nationalité des émigrants (ethnique).

5.	Passiomanikke <i>Porteurs des passeports</i>			Ühessõitjaid <i>Person. comprises dans les mêmes passeports</i>			Kokku <i>Total %</i>		
	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised
Väljaspoole Euroopat — <i>Hors d'Europe.</i>									
Bestlasi	101	43	58	28	8	20	87,3	85,0	89,7
Sakslasi	3	3	—	1	—	1	2,7	5,0	1,1
Venelasi	1	—	1	—	—	—	0,7	—	1,1
Rootslasi	1	—	1	—	—	—	0,7	—	1,1
Lätlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Junte	12	6	6	—	—	—	8,1	10,0	7,0
Foolakaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muid	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	118	52	66	29	8	21	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — <i>Pour pays européens.</i>									
Beloniens	439	287	152	27	13	14	58,1	60,1	50,2
Allemands	75	33	42	31	11	20	12,8	8,8	18,7
Russes	24	9	15	4	2	2	3,4	2,2	5,1
Suédais	175	126	50	36	10	26	25,4	27,1	23,0
Lettons	3	1	2	—	—	—	0,4	0,2	0,6
Finois	2	2	—	—	—	—	0,2	0,4	—
Juis	2	1	1	2	—	—	0,5	0,2	0,9
Polonais	2	1	1	4	1	3	0,7	0,4	1,2
Autres	4	3	1	—	—	—	0,5	0,8	0,3
Inconnu	3	2	1	1	—	1	0,5	0,4	0,6
Total	729	464	265	105	37	68	100,0	100,0	100,0

*) Ilma Saksa tšimberasunuteta — *Sans allemands ayant quitté pour l'Allemagne.*

Väljaränd Euroopasse sihtmaade järgi¹⁾ — *Émigration en Europe d'après les pays de destination.*

3.	1939			1938			%			
	Kokku Total	Mehed Hommes	Naised Femmes	Kokku Total	Keskmine Moyenne 1935—39	Keskmine Moyenne 1930—34	1939	1938	Keskmine Moyenne 1935—39	Keskmine Moyenne 1930—34
Austria — <i>Autriche</i>	—	—	—	—	0	4	—	—	0,0	1,4
Belgia — <i>Belgique</i>	5	5	—	12	8	16	0,6	1,8	1,7	5,5
Danzig — <i>Dantzig</i>	15	14	1	19	13	13	1,8	2,9	2,8	4,5
Helveetsia — <i>Suisse</i>	1	—	1	2	1	0	0,1	0,3	0,2	0,0
Hispaania — <i>Espagne</i>	2	1	1	—	0	1	0,3	—	0,0	0,3
Hollandi — <i>Pays Bas</i>	11	7	4	73	39	36	1,4	11,1	8,2	12,4
Inglise — <i>Angleterre</i>	65	35	30	85	57	21	8,2	12,0	12,0	7,3
Itaalia — <i>Italie</i>	7	5	2	5	3	1	0,9	0,8	0,6	0,3
Jugoslaavia — <i>Yougoslavie</i>	—	—	—	2	1	2	—	0,3	0,2	0,7
Kreeka — <i>Grèce</i>	6	4	2	3	3	—	0,8	0,5	0,6	—
Leedu — <i>Lithuanie</i>	15	5	10	27	15	19	1,9	4,1	3,1	6,7
Läti — <i>Lettonie</i>	2	2	—	2	2	0	0,3	0,3	0,4	0,0
Norra — <i>Norvège</i>	3	5	2	10	6	0	0,9	1,5	1,3	0,0
Poola — <i>Pologne</i>	7	5	2	14	16	11	0,9	2,1	3,4	8,8
Prantsuse — <i>France</i>	18	14	4	44	20	49	2,3	6,7	4,2	16,9
Rootsi — <i>Suède</i>	365	220	136	231	180	36	46,1	35,0	37,9	12,4
Rumeenia — <i>Roumanie</i>	—	—	—	3	1	0	—	0,5	0,2	0,0
Saksa — <i>Allemagne</i>	235	111	124	89	81	52	29,7	13,5	17,0	17,9
Soome — <i>Finlande</i>	18	14	4	31	20	18	2,3	4,7	4,2	6,2
Taani — <i>Danemark</i>	12	6	6	5	7	3	1,5	0,8	1,6	1,0
Tšehhoslov. — <i>Tchécosl.</i>	—	—	—	—	0	3	—	—	0,0	1,0
Ungari — <i>Hongrie</i>	—	—	—	1	0	1	—	0,1	0,0	0,3
Muud riigid — <i>Autres pays</i>	—	—	—	1	2	4	—	0,1	0,4	1,4
Mitmesse riiki ja teadm. — <i>Inconnu</i>	43	30	4	53	34	81	5,1	7,4	6,7	21,8
Kokku — Total	834	501	333¹⁾	712	509	371	100,0	100,0	100,0	100,0

Rahvuselt koosnesid 1939. a. väljarändajad väljaspoole Euroopat peamiselt eestlasist — 87,8% (e. a. 82,1%), juute 8,1%, teisi rahvusi oli vähe. Euroopa riigesse siirdunudte rahvus oli mitmekesisem: eestlased 56,1% (e. a. 71,8%), rootslased 25,4% (17,0%), sakslased 12,8% (6,6%), venelased 3,4% (3,4%), teisi rahvusi oli vähem. Väärrib märkimist eriti suurenenud rootslaste ja sakslate väljarändajate osatähtsus. Võõrad rahvused osutavad seega suhteliselt tunduvalt suuremat aktiivsust uue elukoha otsimises ja tahtes siit lahkumiseks kui riigi pearahvus — eestlased.

Kutsealaselt kujunes 1939. a. väljarändajate koostis järgmiseks. Väljaspoole Euroopat: esikohal õppinud töölised, kellelele järgnevad ametnikud, põllupidajad, vabakutselised, tööstus-kauband. alal tegutsejad, põllutöölised. Elukutseline koostis on seega võrdlemisi mitmekesine. Euroopa riigesse rännanute juures torkab silma aga meremeeste suur osatähtsus, neile järgnevad teised kutsealad tunduvalt väiksemal määral, esijoones põllutöölised, siis majateenijad, ametnikud, lihttöölised, vabakutselised.

¹⁾ Arvatud välja N.S.V.L. (1935. a. oli väljarändajaid N.S.V.L. 12 meest ja 4 naist; 1936. a. oli väljarändajaid N.S.V.L. 2 meest ja 4 naist, 1937. a. 1 mees ja 2 naist, 1938. a. 1 mees, 1939. a. ei oinud).

Väljarändajate kutseala 1939. a. — *Occupations des émigrants.*

6.	Passi- omanikke <i>Porteurs des passeports</i>			Ühessõitjad <i>Person. com- prises dans les mêmes passeports</i>			Kokku Total %		
	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised	Kokku	Mehed	Naised
Väljaspoole Euroopat — <i>Hors d'Europe.</i>									
Põllupidajaid	6	6	—	7	2	5	12,5	14,8	10,0
Põllutöölisi	6	4	2	1	—	1	6,7	7,4	6,0
Tööst. ja kaub.	3	3	—	6	3	3	8,7	11,1	6,0
Õppinud töölisi	23	18	10	8	3	5	34,6	33,9	30,0
Lihttöölisi	2	—	—	—	—	—	1,9	—	4,0
Äriteenijaid	3	1	2	1	—	1	3,8	1,9	6,0
Majateenijaid	1	—	1	—	—	—	1,0	—	2,0
Meremehi	4	4	—	—	—	—	3,8	7,4	—
Ametnikke	13	5	8	3	—	3	15,4	9,2	22,0
Vabakutselisi	10	4	6	—	—	—	9,7	7,4	12,0
Õpilasi	2	1	1	—	—	—	1,9	1,9	2,0
Teadmata	40	6	34	3	—	3	29,2	10,0	42,5
Kokku	118	52	66	29	8	21	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — <i>Pour pays européens.</i>									
<i>Agriculteurs</i>	3	1	2	1	—	1	0,6	0,2	1,4
<i>Ouvriers agricoles</i>	75	62	13	25	7	21	15,1	15,0	15,4
<i>Entrepren. des entr. commerc. et ind.</i>	10	7	3	—	—	—	1,4	1,5	1,4
<i>Ouvriers qualifiés</i>	22	18	4	—	—	—	3,2	3,9	1,8
<i>Journaliers</i>	41	6	35	7	2	5	7,0	1,7	18,1
<i>Employés des comm.</i>	12	2	10	—	—	—	1,7	0,4	4,5
<i>Service domestique</i>	53	—	53	—	—	—	7,8	—	24,0
<i>Martins</i>	323	312	11	3	—	3	47,9	67,8	6,3
<i>Employés</i>	32	19	13	21	6	15	7,8	5,4	12,6
<i>Professions libér.</i>	34	11	23	9	2	7	6,3	2,8	13,6
<i>Élèves</i>	7	5	2	1	1	—	1,2	1,3	0,9
<i>Inconnus</i>	117	21	96	35	19	16	18,2	8,0	33,6
Total	729	464	265	105	37	68	100,0	100,0	100,0

Väljarännu kohta enim Keskbüroo väljandeks ilmunud arkiidid ja andmed:

Väljaränd 1938. a., A. Tomberg, Eesti Statistika nr. 210(5), 1939. a., lk. 252—261.
Väljaränd 1937. a., A. Tomberg, Eesti Statistika nr. 196(3), 1938. a., lk. 135—138.
Väljaränd 1935. ja 1936. a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 184(3), 1937. a., lk. 118—122.
(Samas vt. ka veel varem ilmunud art.)

MAAOMANDITE ÜLEMINEKUD ja HINNAD 1938. a. MOUVEMENT et PRIX des PROPRIÉTÉS AGRICOLES en 1938.

Sisu: I. Maaomandite üleminekud, lk. 292. 1. Arv ja põhjused, lk. 292. 2. Tervete kinnistute üleminek, lk. 293. 3. Maaomandite mõtteliste muudoste üleminekud, lk. 294. 4. Maaomandite tükeldamine, lk. 294. 5. Maaomandite liitmine, lk. 296. II. Maaomandite hinnad, lk. 296. 6. Tervete maaomandite hinnad, lk. 296. 7. Tükeldamisel kujundatud maaomandite hinnad, lk. 298. 8. Maaomandite liitmisel üle läinud üksuste hinnad, lk. 299. 9. 1938. a. maaomandite hindade võrdlus eelmiste aastate hindadega, lk. 299.

Käesolev kirjutis käsitleb muudatusi maalasuvate kinnisvarade omanikkude ja maaomandite koosseisus, mis registreeriti 1938. kal-aastal maaomandite katastris kinnistusametilt saadud andmeil.

Tšakordselt on käsitatud maaomandite üleminekuid Saaremaal. Vaatluusest on jäänud välja Maaseaduse alusel loodud üksuste esmakordne kinnistamine.

I. MAAOMANDITE ÜLEMINEKUD—MOUVEMENT des PROPRIÉTÉS AGRICOLES.

I. Arv ja põhjused.

Nombre et causes de transmission.

Maaomandeid, mis tervelt või osaliselt omanikke vahetanud või millede koosseis muutunud, oli 1938. a. 7 519, s.o. 404 üksuse võrra vähem kui 1937. a. Neist läks tervelt uutele omanikele 4 122 üksust (54,8%), 1 050 üksusest (14,0%) läksid mõttelised osad uutele omanikele, 2 042 üksust (27,2%) loodi tükeldamise teel ja 305 maaomandi (4,0%) suurus muutus kinnisvarade liitmisel. Nagu eelmistelgi aastatel, on nüüdki tõusnud tervelt üleläänud maaomandite arv, kuna teises kolmes liigis on märgata tagasiminekut võrreldes eelmise aastaga. Võrreldes maaomandite üld-arvuga on liiklemisse tõmmatud maaomandeid 5,4%, seega 0,8% vähem kui eelmisel aastal. Selle protsendi kõikumine maade järgi oli 2,0% (Saare-) kuni 7,8% (Petserimaal), mis on väiksem kui 1937. a., kuid suurem kui 1933—36. a., kusjuures eelmise aastaga võrreldes on üleläänud maaomandite arv suurenenud vähesel määral ainult Harju-, Lääne- ja Viljandimaal.

Ülemineku põhjuseks oli enamuses ost-müük (3 086 üksusel) ja pärimine (1 697 üks.), neile järgnevad kinkimine (1 081 üks.), popsiseadus (878 üks.), ühisvara jagamine (409 üks.), avalik enampakkumine (166 üks.) ja muud põhjused (202 üks.). Võrreldes 1937. a-ga on suurenenud üleminekud ainult kolmes liigis, s.o. kinkimise, ühisvara jagamise ja muudel põhjustel, kuna ülejäänud neljas ülemineku-liigis, eriti ostu-müügi alal, on märgata vähenemist. Aga 1933—36. a. võrreldes on vähenenud ainult avaliku enampakkumise teel üle läinud üksuste arv, mis on seega väikseim möödunud kuue aasta kohta.

Üksikute talunditüüpide stabiilsust praegusis majandustingimuses näitavad maaomandite ülemineku ostu-müügi ja sundmüügi teel nii tervelt kui tükeldatult. Võttes kokku 1) vabal kokkuleppel ja oksjonitel tervelt müüdud maakohad, 2) ematalud, milledest tükeldamise teel uued üksused müüdud, ning 3) maaomandid, milledest osad teistele üksustele liitmiseks müüdud, saame 2 375 üksust, s.o. 169 üksust ehk 6,8% vähem kui 1937. a. Võrreldes müüdud üksuste arvu maaomandite üldarvuga leiame järgmised suhtarvud:

Maaomandite ülemineku põhjused 1938. a.
Causes de transmission des propriétés en 1938.

I.	Läänud üle tervelt Transmission in- grate	Mõtteline osa eral- datud — Parties in- grate détachées	Tükeldamise teel eraldatud — Par- celles détachées	Liitmisel teel muu- tunud — Propriétés additionnelles	Kokku — Total
	Ost-müük — Achat, vente	1 718	403	716	240
Pärimine — Succession	1 319	342	36	—	1 697
Kinkimine — Donation	715	268	87	11	1 081
Ühisvara jagamine — Partage du bien commun	152	4	241	12	409
Avalik enampakkumine — Enchère publique	148	18	—	—	166
Popsiseadus — Loi pour con- servation des petites exploi- tations fondées sur les terres arrendées de propriétés	1	—	877	—	878
Muud põhjused — Autres causes	69	15	85	33	202
Kokku — Total	4 122	1 050	2 042	305	7 519
1937	3 895	1 385	2 208	435	7 923
1936	3 248	727	1 124	389	5 488
1935	2 896	458	722	285	3 841
1934	2 176	411	680	274	3 543

Müüdud üksuste % vastava suurusrühma üldarvust 1938. a. (1929. a. koosseisus) — % des propriétés vendues (au total de groupe correspondant en 1929).

2.	Kuni 5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	üle 50 ha	Kokku Total
Viru	2,5	1,5	2,1	1,7	1,4	2,1	1,9
Järva	8,5	1,9	2,1	1,4	1,4	2,0	2,0
Harju	7,8	1,9	2,2	1,9	1,6	2,1	3,0
Lääne	1,0	1,3	1,6	1,1	0,8	1,3	1,1
Saare	0,3	0,8	0,5	0,6	0,2	0,3	0,4
Pärnu	2,0	1,3	1,4	1,4	1,3	1,7	1,6
Viljandi	0,9	1,3	1,8	1,8	1,4	2,4	1,8
Tartu	1,6	2,4	1,5	1,1	1,5	1,0	1,5
Vaiga	2,1	0,7	1,5	1,3	1,3	1,3	1,5
Võru	2,6	1,2	1,7	1,1	1,2	1,4	1,8
Petseri	3,7	1,7	0,8	0,9	1,6	—	2,3
1938	2,5	1,6	1,6	1,4	1,2	1,5	1,7
1937	2,5	1,9	2,0	1,7	1,6	2,2	2,0
1936	2,0	1,6	1,7	1,6	1,6	2,1	1,7
1935	1,4	0,9	1,1	1,2	1,3	1,7	1,3
1934	1,1	1,0	1,0	1,1	1,3	2,2	1,2
1933—37	1,6	1,2	1,4	1,4	1,4	2,0	1,5

Müüdnud maaomandite arv on 1938. a. veidi vähenenud ja võrreldes maaomandite üldarvuga on müüdnud üksusi 1,7%, s.o. 0,3% vähem kui eelmisel aastal ja sama palju kui 1936. a. See % on siiski kõrgem kui eelmise 5 a. keskmine; viimasel aastal on müüdnud üksuste % suurenenud ainult Harjumaal 0,2%. Maade järgi kõigub müüdnud maaomandite % 0,4—3,0 vahel, olles suurimaks Harjumaal.

Stabiilsemaiks osutusid 1938. a. 30—50 ha rühma kuuluvad maaomandid, neile järgnevad 20—30 ha, üle 50 ha ja 10—20 ha rühm, kuna 5—10 ja eriti kuni 5 ha maaomandeid müüdi rohkem. Võrreldes eelmise aastaga on üle 20 ha rühmades müüdnud üksuste arv langenud suhteliselt enam kui väiksemal üksusel, mis seega osutuvad vähem stabiilseiks. Väikseid — alla 5 ha — maaomandeid on eriti rohkesti müüdnud Harju- (7,8%), Petseri- (3,7%), Järva- (3,5%), Võru- (2,6%) ja Virumaal (2,5%) ning nende arv on võrreldes 1937. a. vähenenud ainult Viljandi- ja Petserimaal.

Omanikke vahetanud maaomanike arvu poolest on 1938. a. esikohal endiselt Petserimaa, järgnevad Harju-, Järva-, Viru-, Viljandi-, Võru-, Pärnu-, Tartu-, Valga-, Lääne- ja viimasel kohal Saaremaa.

2. Tervete kinnistute üleminek.

Transmissions intégrales.

Tervete maaomanditena uutele omanikele läinud 4 122 üksusest on suurem osa — 1 707 üksust (41,4%) — keskmised ja suuremad talud üle 20 ha,

kuna alla 10 ha maaomandeid on 1 617 (39,2%) ja 10—20 ha üksusi 798 (19,4%). Suurimaks rühmaks on 10—20 ha üksuste rühm 19,4% (1937. a. 20,3%), millele järgnevad 30—50 ha 17,4% (18,2%), 20—30 ha 15,0% (15,4%), 5—10 ha 14,0% (13,7%), 1—5 ha 12,0% (12,1%), kuni 1 ha 12,4% (10,7%), 50—100 ha 8,5% (8,3%) ja lõpuks maaomandid üle 100 ha 0,4% (0,8%). Enamuses maadest kuuluvad tervelt üleläänud maaomandid peamiselt kuni 20 ha suurusrühmadesse (53,1—95,8%) ja ainult Lääne-, Viljandi- ja Valgamaal on enamuses üle 20 ha suurused maaomandid (53,3; 57,0 ja 57,6%); Petserimaal peagu kõik tervelt üleläänud maaomandid — 276 üks. ehk 97,0% — kuuluvad kuni 30 ha suurusrühmadesse. Väikeste üksuste arvu poolest paistavad silma Harju-, Petseri-, Valga-, Järva- ja Pärnumaa, kus kuni 1 ha suurusi ehitus-suvituskrunte on läinud üle vastavalt 184 (25,6%), 61 (21,6%), 20 (14,4%), 38 (13,3%) ja 42 (13,0%); Harjumaal on need üksused, nagu eelmiselgi aastal, suurimaks rühmaks.

Võrreldes eelmise aastaga on kõigis suurusrühmades üleläänud maaomandite arv kasvanud, arvatud välja ainult üle 100 ha üksuste rühm. Suhteliselt on aga üle 10 ha rühmades üleläänud tervete üksuste arv vähenenud, seevastu aga kuni 10 ha suuruste üksuste protsent tõusnud.

Tervete maaomandite uutele omanikele ülemineku põhjuseks oli 1 866 juhul ehk 45,3% ost-müük ja ava-

Uutele omanikele läinud maaomandite arv — *Nombre des propriétés passées aux nouveaux propriétaires.*

3.	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku Total	1937	1936	1935	1934	1933
Ost-müük — <i>Achat, vente</i>	207	187	300	119	42	120	111	228	48	128	158	1 718	1 680	1 506	1 027	900	895
Enampakkumine — <i>Enchère publique</i>	24	15	27	8	4	14	15	24	3	7	7	148	149	168	168	220	185
Pärimine ja kinkimine — <i>SucceSSION et donation</i>	216	128	275	200	111	176	153	290	82	199	114	2 034	1 864	1 441	1 073	940	975
Ühisvara jagamine — <i>Partage du bien commun</i>	1	—	40	49	10	8	2	26	5	11	—	152	133	98	95	81	67
Muud põhjused — <i>Autres causes</i>	12	5	16	5	2	6	3	12	1	5	3	70	60	35	33	35	30
Kokku — Total	520	285	718	471	169	324	284	580	139	350	282	4 122	—	—	—	—	—
1937	571	299	617	403	—	278	315	524	151	333	404	3 895	—	—	—	—	—
1936	489	310	510	342	—	302	297	547	120	206	175	3 248	—	—	—	—	—
1935	314	186	404	301	—	244	247	401	80	165	54	2 396	—	—	—	—	—
1934	283	185	366	256	—	221	242	363	62	123	75	2 176	—	—	—	—	—

lik enampakkumine. Kuid arvuliselt esikohal on, nagu eelmiselgi aastal, üleminekud pärimise ja kinkimise teel — 2 034 üksust ehk 49,3%. Ühisvara jagamisel on terveid maaomandeid läinud üle 152 üks. ehk 3,7% ja muil põhjustel 70 üks. ehk 1,7% terveina üleläänud maaomandite üldarvust.

Ost-müük ja enampakkumine on peamiselt ülemineku põhjusteks Järva-, Harju-, Viru- ja Petserimaal (53,3—58,8%); teistes maades on esikohal üleminekud pärimise ja kinkimise teel (50,0—65,7%). Kuigi ostu-müügi ja enampakkumise teel üleläänud maakohade arv on ka 1938. a. kasvanud, suhteliselt on siiski siin märgata tagasiminekut, mis näitab majanduslikult stabiilsemat olukorda võrreldes eelmise aastaga. Ostu-müügi teel üle läinud tervete maaomandite protsent langes 41,7-le ja kõigub maade kaupa 24,9—56,0;

kõige enam ost-müüke üleläänud üksuste üldarv on Petserimaal (56,0%), Virumaal (51,4%) ja Harjumaal (50,1%), kõige vähem Saaremaal (24,9%) ja Läänemaal (25,3%). Avalikul enampakkumisel on müüdnud 148 maaomandit (1937. a. 149, 1936. a. 168, 1935. a. 168, 1934. a. 220, 1933. a. 185), s.o. 3,6% kõigist üleläänud üksustest, kusjuures oksjonitel müüdnud maakohade protsent on suurem üleriigilisest keskmisest Harju- (3,8), Tartu- (4,1), Pärnu- (4,3), Viru- (4,8), Järva- ja Viljandimaal (5,3). Üleriigilisest keskmisest väiksem oksjonitel müüdnud maaomandite protsent on Lääne- (1,7), Võru- (2,0), Valga- (2,2), Saare- (2,4) ja Petserimaal (2,5). 1935. a. märgatav enampakkumisel müüdnud maaomandite arvu vähenemine nii absoluutselt kui suhteliselt jätkus ka 1938. a., kuigi väikesel määral.

Pärimise ja kinkimise teel üle läinud 2 034 maaomandist on kinnise pärandamisviisi järgi (ühele pärijale) läinud üle 1 505 maaomandit ehk 74,0%, kuna ülejäänud 529 juhul ehk 26% on tegemist talude reaalgagamisega, s. o. pärandamisega mitmele pärijale.

Pärimise ja kinkimise teel üle läinud terved maaomandid.
Exploitations transmises en succession et donation.

4.	Pärimise teel <i>Succession</i>		Kinkimise teel <i>Donation</i>		Kokku % <i>Total %</i>	
	ainu- oman- dusse	ühis- oman- dusse	<i>en pos- session perso- nelle</i>	<i>en pos- session com- mune</i>	ainu- oman- dusse	ühis- oman- dusse
Viru . . .	94	37	74	11	77,8	22,2
Järva . . .	62	23	42	1	81,3	18,7
Harju . . .	103	83	86	3	69,7	31,3
Lääne . . .	108	73	108	3	63,7	36,3
Saare . . .	70	11	26	4	86,5	13,5
Pärnu . . .	93	26	55	2	84,1	15,9
Viljandi . . .	67	26	59	1	82,4	17,6
Tartu . . .	120	73	74	14	70,0	30,0
Valga . . .	29	11	40	2	84,2	15,8
Võru . . .	82	56	55	6	68,8	31,2
Petseri . . .	20	45	31	13	44,7	55,3
Kokku —						
<i>Total . . .</i>	855	464	650	65	74,0	26,0

Siit näeme, et kõigis mais, peale Petserimaa, on tarvitusel ülekaalukalt kinnine pärandusviis, mille järgi on läinud üle 63,7—86,5% pärandatud ja kingitud maaomandest. Võrreldes eelmise aastaga on ainuomandusse läinud maaomandite protsent vähenenud Viru-, Harju-, Lääne-, Tartu-, Võru- ja Petserimaal, teistes maades aga suurenenud. Eriti suurel määral on see % langenud Petserimaal (1938. a. 44,7%, 1937. a. 50,5%, 1936. a. 68,1%), mis sõltub hingemaade-süsteemilt päritud reaalgagamise tava püsimisest.

Varemalt mõttelistes osades päritud maaomandest tükeldati 1938. a. ühisvara jagamise korras 157 maak kohta, kuna tervelt ühele kaaspärijast läks üle ühisvara jagamisel 152 maaomandit. Viimane arv on 19 võrra suurem kui 1937. a., kuid nende maaomandite arv, mis mitmele kaaspärijale teatavaks ajaks ühiselt majandada jäävad, on sellest 3,5 korda suurem.

3. Maaomandite mõtteliste murdosade üleminekud.
Transmission des parts idées.

1938. a. oli 1 050 sellist maaomandit, kus tervest kinnistust üksikult seniseilt kaasomanikelt mõttelised murdosad läksid üle uutele kaasomanikele. Ülelänud mõttelisi murdosi oli 1 290, nende üleminekumooduseks oli 517 juhul ost-müük, 413 juhul pärimine, 317 juhul kinkimine ja 43 juhul muud põhjused. Üleriiklikult olid neist üleminekuist 314 (24,3%) niisugused, kus senine maaomandi kaasomanike arv suurenes, 741 juhtu (54,5%), kus kaasomanike arv jäi endiseks, ja 235 üleminekut (18,2%), kus maaomandite kaasomanike arv vähenes ja toimus mõtteliste osade koondumine. Kõige vähem on kaasomanike arv suurenenud mõtteliste osade üleminekul ost-müügi teel — 82 juhul (15,9%), 292 juhul (56,5%) mõtteliste osade üleminekuist ost-müügi teel jäi kaasomanike arv muutmatuks ning

143 juhul (27,6%) toimus mõtteliste osade koondamine. Kinkimise teel ülelänud mõtteliste osadest suurenes kaasomanike arv 51 juhul (16,1%), 202 juhul (63,7%) jäi kaasomanike arv endiseks ja 64 juhul (20,2%) on kaasomanike arv kinkimise juures vähenenud. Pärimise teel ülelänud mõtteliste osadest on 176 juhul (42,6%) kaasomanike arv suurenenud, 216 juhul (52,3%) kaasomanike arv jäänud muutmatuks, kuna kaasomanike arv on vähenenud ainult 21 juhul (5,1%).

Võrreldes eelmise aastaga on mõttelistes osades maaomandite üleandmiste arv vähenenud 95 võrra, kusjuures ostu-müügi teel ülelänud mõtteliste osade arv vähenes 84 võrra, kinkimise teel ülelänud osade arv vähenes 20 võrra ja muudel põhjustel ülelänud osade arv vähenes 5 võrra, seevastu aga suurenes mõtteliste osade üleminek pärimise korras 14 üksuse võrra. Maade järgi on mõtteliste osade üleminekud suurenenud väikesel määral ainult Harju-, Valga- ja Võrumaal, teistes maades aga vähenenud. Endiselt on mõtteliste osade ülemineku pooldest esikohal Petserimaa, millele langeb ostu-müügi teel ülelänud 517 osast 291 osa ehk 56,3%, kinkimise teel ülelänud 317 osast 130 osa ehk 41,0% ja pärimise teel ülelänud 413 osast 76 osa ehk 18,4%. Kuigi ka Petserimaal 1938. a. on mõtteliste osade üleminekud vähenenud võrreldes eelmise aastaga 126 üksuse võrra, siiski püsib siin edasi komme maid mõttelistes osades edasi anda ja jagada.

4. Maaomandite tükeldamine.
Parcellement des exploitations.

Üle riigi tükeldati 1938. a. 1 443 maaomandit, eraldades 2 042 uut kinnistut, mis ühes tükeldatud üksustest endiste omanikkude kätte jäänud emakohtade jääkidega kokku annavad 3 485 kinnisvara (1937. a. 3 828, 1936. a. 1 939, 1935. a. 1 346, 1934. a. 1 194, 1933. a. 1 040 üksust).

Tükeldatud maaomanditest on kuni 10 ha suurusi 151 üksust, 10—20 ha 132, 20—30 ha 185, 30—50 ha 484 ja üle 50 ha 491 talu. Kõige rohkem tükeldati maaomandeid võrreldes nende üldarvuga Võru- (2,3%) ja Viljandimaal (2,0%), järgnevad Pärnu- ja Valga- (1,4%), Tartu- (1,1%), Harju- ja Lääne- (1,0%), Petseri- (0,7%), Viru- ja Järva- (0,5%) ning Saaremaa (0,1%).

Väikesi alla 20 ha talusid tükeldati 283, s. o. 19,0% tükeldatud üksuste üldarvust, milline arv on 58 üksuse võrra ja 1,4% väiksem kui eelmisel aastal. Nende üksuste tükeldamise pooldest seisavad esikohal Harjumaa (0,8% kuni 20 ha talude üldarvust) ja Petserimaa (0,6%), järgnevad Pärnu- ja Võrumaa (0,4%), Viru-, Järva-, Lääne- ja Viljandimaal võrdub see arv üleriigilisele keskmisele (0,3%), olles viimasest väiksem Valga-, Tartu- (0,2%) ja Saaremaal (0,01%).

Tükeldamise põhjuseks enamik tükeldatud maaomandest oli eraldamine popaiseaduse alusel, nimelt 763 juhul, s. o. 52,9% tükeldatud talude üldarvust (1937. a. 798 juhul, 49,3%); ostu-müügi teel tükeldati 387 maaomandit ehk 26,8% (1937. a. 523, 32,3%); ühisvara jagamise korras on tükeldatud 157 üksust

Maaomandite tükeldamisel loodud uute üksuste arv — *Nombre des propriétés formées par parcellement.*

5.	Kuni 1 ha	1—5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	Üle 50 ha	Kokku Total
Viru	111	20	9	28	16	2	—	186
Järva	85	7	4	7	1	1	—	55
Harju	335	38	13	23	11	6	2	428
Lääne	76	34	23	20	14	5	1	173
Saare	8	1	3	1	1	2	1	17
Pärnu	99	45	34	18	8	5	—	209
Viljandi	108	51	37	21	2	2	—	222
Tartu	137	78	21	10	11	6	—	263
Valga	40	27	6	5	6	4	—	88
Võru	111	99	33	31	19	5	2	300
Petseri	26	55	13	6	1	—	—	101
Kokku — Total	1 087	455	196	170	90	38	6	2 042
1937	970	599	230	200	124	78	7	2 205
1936	416	264	135	177	85	42	8	1 124
1935	251	178	74	116	69	33	11	722
1934	192	144	84	137	86	32	5	680

ehk 10,9% (1937. a. 154, 9,5%); pärimise ja kinkimise teel eraldati uusi maaomandeid 103 emakohast ehk 7,1% (1937. a. 116, 7,2%) ning muil põhjusil 33 üksust ehk 2,8% (1937. a. 29, 1,7%).

Maaomandite tükeldamise teel loodud uued üksused on valdavas enamuses väikesed kääbuskohad: 1 738 kinnistut ehk 85,1% uute üksuste arvust on alla 10 ha. Saare-, Viru-, Lääne-, Võru-, Valga- ja Järvamaal on neid üksusi alla üleriigilise keskmise (70,6—83,6%), teistes maades 85,2% (Pärnumaal) kuni 93,1% (Petserimaal). Neist 1 087 üksust ehk 53,2% on alla 1 ha ehituskruudid, millede protsent uute maaomandite üldarvust ulatub Harjumaal 78,3%, Järva- 63,6%, Viru- 59,7%, Tartu- 52,1%, Viljandi- 49,1%, Pärnu- 47,4%, Saare- 47,1%, Valga- 45,4%, Lääne- 43,9%, Võru- 37,0% ja Petserimaal 25,7%, olles väiksem kui 1937. a. ainult Valga- ja Petserimaal.

Kõrvaltöökohtade liiki (1—10 ha) kuulub tükeldamise teel loodud uutest maaomanditest 651 üksust ehk 31,0%. Kõige enam on neid üksusi kujundatud Petseri- (67,3%), Võru- (44,0%), Viljandi- (39,6%), Pärnu- (37,8%), Tartu- (37,6%) ja Valgamaal (37,5%), järgnevad Lääne- (32,0%), Saare- (23,5%), Järva- (20,0%), Viru- (15,6%) ja Harjumaal (11,9%).

Ülejäänud 304 tükeldamisel loodud maakohta, s.o. 14,9% on üle 10 ha suured. Neid on uute üksuste hulgas kõige enam Saare- (29,6%) ja Virumaal (24,7%), teistes maades kõigub nende protsent 23,1 (Läänemaa) ja 6,9 (Petserimaa) vahel.

Võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ainult ehituskruutide (alla 1 ha) arv, kuna eluasemekohti (1—10 ha) ja elujõulisi talusid (üle 10 ha) on loodud vähem kui 1937. a.

Partsellitud maaomandid ühes neist eraldatud kinnistutega (kokku 3 828 üksust) kuuluvad suurelt osalt alla 10 ha suurusliiki, nimelt 1 928 üksust ehk 55,3%. Maaomandite üldarvuga võrreldes oli nimetatud — kuni 10 ha suurus — üksusi 1,5% (1937. a. 1,6%). Talude kääbuskohtadeks partsellimises on märgata väikest tagasiminekut, mis on tingitud uute maaomandite kaitseseaduse kehtimapanekust, arvates 12. IV 1938.

Kuid osa maaomandite tükeldamise tulemusi on tingitud seadusandlikest korraldusist, nagu väikekohtade eraldamine popsiseaduse alusel ja asundamine maakapitali abil.

Popsiseaduse alusel eraldati 1938. a. 763 talust 877 popsikohta. Talud, milledest popsikohad eraldati, olid enamuses üle 20 ha suured — 91,3%, 10—20 ha suurus oli 6,4% ja kuni 10 ha 2,3%; peale popsikohtade eraldamist jäi emataludest üle 20 ha suuruseiks 90,1%, 10—20 ha 7,6% ja kuni 10 ha 2,4%. Eraldatud väikekohad on aga enamuses, arvestatud ilma riigimaa juurdeldõigeteta, kuni 1 ha suurused — 526 üks. (60,0%), 1—5 ha 240 üks. (27,4%), 5—10 ha 86 üks. (9,8%) ja üle 10 ha 25 üks. (2,8%).

Tükeldatud maaomandite seas on 1938. a. Asundusameti poolt maakapitali abil omandatud 4 ematalust riigi ettevõttel loodud 10 uut asunduskohta, neist 5 uut talu (üle 5 ha), 3 eluasemekohta (1—5 ha) ja 2 ehituskruuti (kuni 1 ha).

Peale selle on 1938. a. kinnistatud maakapitalist saadud laenu kaasabil erateel 5 emakohast eraldatud 6 uut maaomandit, mis kõik üle 5 ha suured talud. Neist on 5 üksust läinud üle ostu-müügi teel ja 1 üksus omandatud igamisvalduse alusel.

Popsiseaduse alusel ja maakapitali abil loodud kohti vaatlusest välja jättes näeme juba puhtal kujul eraviisilist maaomandite tükeldamist, mida iseloomustab tab. 6.

Siit näeme, et 1938. a. on tükeldatud erateel 671 maaomandit, milledest eraldatud 1 149 uut kinnisvara, ning viimased koos ematalude jääkidega kokku annavad 1 820 üksust. Võrreldes tükeldatud maaomandite üldarvuga oli tükeldatud kohti kuni 10 ha suurusrühmades 19,7%; tükeldamisel eraldatud uutest kohtadest aga kuulus neisse rühmadesse 76,5% ning tükeldamise tagajärjel tekkinud üksustest 57,6%.

Võrreldes eelmise aastaga on tükeldatud talude arv vähenenud 129 võrra, loodud uute üksuste arv 4 võrra ja tükeldamise tagajärjel tekkinud üksuste arv 132 võrra; seejuures on tükeldatud peakohtade arv suurenenud ainult 30—50 ha rühmas 26 üksuse võrra, eraldatud uute üksuste arv on suurenenud ainult kuni

Maaomandite eraviisiline tükeldamine — Parcellement privé des exploitations.

6.	Kuni 1 ha	1—5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	50—100 ha	üle 100 ha	Kokku Total
Tükeldatud peakohad — <i>Unités parcelles avant le parcellement.</i> Arv %	16 2,4	61 9,1	55 8,2	83 12,4	86 12,8	199 29,7	150 22,3	21 3,1	671 100
Eraldatud uued üksused — <i>Propriétés nouvelles.</i> Nombre %	559 48,6	212 18,6	108 9,4	140 12,2	87 7,6	37 3,2	6 0,5	—	1 149 100
Tükeldamise tagajärjel kujunenud maaomandid — <i>Propriétés formées par parcellement.</i> Arv %	506 32,8	286 15,7	166 9,1	270 14,8	233 12,8	194 10,7	67 3,7	8 0,4	1 820 100

1 ha rühmas 166 võrra, kuna tükeldamise tagajärjel kujunenud üksuste arv on 1937. a. omast suurem kuni 1 ha rühmas 153 ja 20—30 ha rühmas 4 üksuse võrra. Seega võime nentida 1938. a. maaomandite partselleerimise tagajärjel ainult väikeste ehitus- suvituskruuntide suurt tõusu, kuna teiste väikekohtade asutamises on märgata juba tagasiminekut: 1—5 ha uusi kohti loodi 84 ja 5—10 ha 54 vähem kui 1937. a. Maaomandite kaitse seaduse mõju on siin juba märgata, kuigi alla 1 ha suuruste kruuntide arv on veel suurenenud, aga nende tekkimist ei saa nimetatud seadus nii suurel määral pidurdada, kuna seaduse sätetele ei allu alavikkude ja suvituskohade piirkondades asetsevad maad.

Eraviisilisel tükeldamisel loodud 1 149 uuest üksusest on ostu-müügi ja kinkimise teel läinud üle 788 üksust ehk 68,6% üldarvust. Eraviisiline asundustegevus on vähenenud võrreldes 1937. a. õige pisut — 6 üksuse võrra. Erateel asundatud maaomandest on 139 (17,6%) uut talu üle 5 ha, 166 (21,1%) eluaseme kohta 1—5 ha ning 483 (61,3%) ehituskruunti alla 1 ha.

Maaomandite suuruse muutumine liitmise juures — *Changement de la grandeur des propriétés fusionnées.*

7.	Kuni 1 ha	1—5 ha	5—10 ha	10—20 ha	20—30 ha	30—50 ha	50—100 ha	üle 100 ha	Teadmata*) Inconnues	Kokku Total
Maaomandite arv — <i>Nombre des propriétés:</i>										
enne liitmist — <i>avant fusionnement</i> . . . %	25 8,2	33 10,8	35 11,5	54 17,7	50 16,4	53 17,4	43 15,7	5 1,6	2 0,7	305 100
pärast liitmist — <i>après fusionnement</i> . . . %	23 7,7	36 11,8	30 10,1	43 16,1	45 15,1	62 20,8	49 16,4	4 1,3	2 0,7	298 100

Liitmise juures on maaomandite suurused muutunud ja nimelt on suurenenud 1—5 ha, 30—50 ha ja 50—100 ha suurusrühmadesse kuuluvate maaomandite arv teiste üksuste arvel, mis kuuluvad kuni 1 ha, 5—10 ha, 10—20 ha, 20—30 ha ja üle 100 ha suurusrühmadesse.

Üldse on liitmisel 1938. a. suurenenud 153 ja vähenenud 145 maaomandit, kusjuures 7 üksust on liidetud tervelt teiste külge ja kadunud hoopis ära.

Ka siin on näha, et 1938. a. müüdi ja kingiti eriti palju ehituskruunte, millede arv oli 115 võrra suurem kui eelmisel aastal, samal ajal kui suuremate kruuntide arv oli 121 võrra väiksem.

5. Maaomandite liitmine.

Fusionnement des propriétés.

Maaomandeid, milledest osad teiste külge liidetud, oli 1938. a. 156 ning nende arvel suurenes 149 kinnistut. Seejuures liitus tervelt teiste külge 7 maaomandit Viru-, Lääne- ja Saaremaal. Seega võttis osa liitmise protsessist 305 maaomandit, s.o. 0,2% maaomandite üldarvust.

Liitmise osavõtnud maaomandite ülemineku-mooduseks oli 249 üksusel ost-müük, 12 üksusel ühisvara jagamine, 11 üksusel kinkimine, 16 üksusel maa vahetus ja 17 üksusel muud põhjused.

Asundusameti poolt maakapitali arvel omandatud maadest on riigi ettevõtte 3 maaomandist 3 maatükki liidetud 3 kinnistu külge ja peale selle erateel maakapitalist saadud laenuga 2 maaomandist (neist üks tervelt) 2 maatükki liidetud 2 teise maakoha külge.

Liitmisel läks üle 181 maatükki, neist ostu-müügi teel 137, ühisvara jagamisel 8, kinkimise teel 6, maa-devahetamise teel 21 ja muil põhjusil 9 maatükki. Need üksused on enamuses väikesed: kuni 1 ha 47, 1—5 ha 79, 5—10 ha 31, 10—20 ha 19, 20—30 ha 1, 30—50 ha 3 ja 50—100 ha 1 maatükk.

Võrreldes eelmise aastaga on 1938. a. liitumiste arv vähenenud, kusjuures väikeses ülekaalus on, nagu eelmisel 3 aastalgi, liitmise teel suurenenud üksused.

II. MAAOMANDITE HINNAD — *PRIX des PROPRIÉTÉS AGRICOLES.*

6. Tervete maaomandite hinnad.

Prix des propriétés intégrales.

Nagu varem aastail, nii ka 1938. a. maaomandite hindu käsitavad andmed haaravad neid maaomandite ülemineku- kuid, mis on kinnistusametites registreeritud 1938. kal.-aastal. Seega need andmed ei sisalda kõiki tegelikke

vastava kal.-aasta ülemineku- kuid, kuna osa viimaseist võis tegelikult toimuda ka varem kui nad kinnistati, s.o. eelmisel aastal.

Tervetena ülelänud maaomandite hinna arvestusel on käsitatud 2 687 (4 122) maaomandit, s.o. 65,2% koguarvust, millest ostu-müügi teel läinud üle

*) Raudtee ja munde riigiasutuste maad, mis maksustamisele ei kuulu ja millede kohta katastris senini täpsad andmed puuduvad.

Maaomandite keskmised hinnad ütemaekumooduste järgi 1938.
Prix moyens des propriétés d'après les causes de transmission en 1938.

8.	Kr pro ha — Kr par ha					Kr pro puhtakasurubla Kr par „un rouble“ de revenu net				
	Ostu-müük	Avalik enampakkumine	Keskmine	Kinkimine	Ühisvara jagamine	Achat, vente	Enchère publique	Moyenne	Donation	Partage du bien commun
Viru	179	180	179	127	91	66	74	67	47	48
Järva	187	178	186	150	—	58	84	60	46	—
Härju	207	56	174	110	81	106	75	108	56	50
Lääne	118	138	120	95	76	50	98	53	45	42
Saare	92	121	96	72	153	55	67	57	50	79
Pärnu	154	172	157	103	87	82	90	84	59	51
Viljandi	183	230	190	124	59	66	88	70	50	42
Tartu	202	237	258	101	140	82	71	80	57	58
Valga	211	279	217	147	103	90	76	88	66	53
Võru	206	238	208	126	94	105	103	105	61	39
Petseri	308	162	296	102	—	136	91	133	37	—
P.-Eestis	183	101	170	114	79	74	78	75	48	45
L.-Eestis	210	218	211	127	117	83	80	83	56	53
Keskmine — Moyenne	195	150	188	121	93	79	79	79	52	57
1937	106	150	166	113	88	68	70	68	50	39
1936	134	152	130	107	96	62	65	62	48	41
1935	133	126	132	70	80	52	56	53	31	37
1934	112	130	117	59	76	45	55	48	26	34

1 714 (1 718), avalikul enampakkumisel müüdud 148 (148), kingitud 690 (715) ja ühisvara jagamisel läinud üle 135 (152) üksust (sulgudes üleläänud maaomandite koguarvud).

Avalikul enampakkumisel müüdud maaomandite keskmine hind ha kohta on väiksem ja puhtakasurubla kohta võrdub hariliku ostu-müügi teel üleläänud maaomandite hinnale: viimane on 195 kr hektaarile ja 79 kr puhtakasurublale, kuna enampakkumisel müüdud üksuste hind võrdub 150 kr ha ja 79 kr puhtakasurublale. Nende kahe liigi keskmine hind on 188 kr pro ha ja 79 kr pro pk.-rubla. Maade järgi maaomandite keskmine hind kõigub hektaarilt 96 kr (Saaremaal) kuni 296 kr (Petseremaal) ning hind puhtakasurubla kohta 53 kr (Läänemaal) kuni 133 kr (Petseremaal). Ostu-müügi teel üleläänud maaomandite hind on L.-Eestis 27 kr võrra hektaarilt ja 9 kr võrra pk.-rubla kohta kõrgem kui P.-Eestis, niisama on L.-Eestis ka oksjonitel müüdud üksuste hind 117 kr võrra pro ha ja 2 kr pro pk.-rubla kõrgem kui P.-Eestis. Mõlema

liigi keskmine hind on kõrgem L.-Eestis 41 kr pro ha ja 8 kr pro pk.-rubla.

Võrreldes eelmise aastaga on maaomandite hinnad tõusnud üleriigiliselt võttes kõigis üleminekuliikides, arvatud välja enampakkumisel müüdud üksused, millede hind ha kohta langes 1937. a. võrreldes 9 kr võrra. Ostu-müügi teel ja oksjonitel müüdud maaomandite keskmine hind on tõusnud võrreldes 1937. a. hindadega 22 kr (13,2%) võrra hektaarilt ja 11 kr (16,2%) võrra pk.-rubla. Vaadeldud kuue aasta jooksul on maaomandite hinnad järjekindlalt tõusnud: arvates 1933. a. hinnad võrduvaiks 100 leiame, et 1938. a. ostu-müügi teel üleläänud maaomandite hind pro ha oli tõusnud 173, pro pk.-rubla 175-le; oksjonitel müüdud maaomanditel pro ha 132-le ja pro pk.-rubla 158-le; nende kahe liigi keskmine hind pro ha 166-le ja pro pk.-rubla 172-le; kinkimise teel üleläänud üksuste hind tõusis hektaarilt 189-le ja pk.-rubla 173-le ning ühisvara jagamisel üleläänud üksusel pro ha 139-le ja pro pk.-rubla 190-le.

Ostu-müügi ja avaliku enampakkumise teel üle läinud maaomandite keskmine hind suuruse järgi.
Prix moyens des propriétés passées par achat, vente et enchère publique d'après la grandeur.

9.	Ha kohta kr — Kr par ha				Puhtakasurubla kohta kr Kr par „un rouble“ de revenu net				Pro ha ja pro pk.-rubla keskmine %
	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine — Moyenne		P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine — Moyenne		
			Kr	% (30—50 ha hind = 100)			Kr	% (30—50 ha hind = 100)	
Kuni 1 ha	3 934	2 247	3 258	2 158	1 251	624	970	1 659	1 908
1— 5 „	387	393	390	258	105	138	147	260	254
5— 10 „	203	202	239	158	73	111	94	169	158
10— 20 „	180	228	206	130	67	88	76	129	132
20— 30 „	162	177	168	111	64	72	67	114	112
30— 50 „	124	182	151	100	51	68	59	100	100
50—100 „	109	156	130	90	50	67	63	107	98
Üle 100 „	65	268	86	57	115	63	90	152	104

Maaomandite hind on seda kõrgem, mida väiksem on müüdud kinnisvara. Maahind ha-lt kõigub suurusrühmade järgi 65 — 3 934 kr P.-Eestis ja 156 — 2 247 kr L.-Eestis ning üleriiklikult 86 — 3 258 kr. Puhtakasurubla kohta arvestatud hind oli P.-Eestis

51 — 1 251 kr, L.-Eestis 63 — 624 kr ning üleriiklik keskmine hind 59 — 979 kr.

Võrreldes eelmise aastaga on üleriiklikud keskmised maaomandite hinnad suurenenud kõigis suurusrühmades 4—801 kr ha kohta ja 1—222 kr pk.-rubla

kohta. Vaadeldes hindade liikumist viimase 6 aasta jooksul, võime üldiselt ka siin näha tõusu, kuigi viimane kõigis suurusrühmades ei ole pidev. Võttes 1933. a. hinnad võrdseks 100, saame 1938. a. hindadele järgmised koefitsiendid:

	Pro ha	Pro pk.-rbl.
Kuni 1 ha	130	107
1— 5 „	121	136
5— 10 „	147	159
10— 20 „	163	173
20— 30 „	149	168
30— 50 „	137	131
50—100 „	143	146
Üle 100 „	116	196

Siit näeme, et tervete maaomandite hind on jõudsasti tõusnud kõigis suurusrühmades.

Kui lugeda 30—50 ha suuruste maaomandite keskmine hind võrdseks 100, siis hinnaprotsent suure-

neb üksuste vähenedes, ulatudes kuni 1 ha maaomandil 2158, ning väheneb maaomandite suurenedes kuni 57 üle 100 ha üksusel; puhtakasurbla kohta hinna protsent tõuseb üksuste vähenedes kuni 1 ha üksusel 1659-le, kuid tõuseb ka 30—50 ha suurusist suuremail maaomandil, ulatudes üle 100 ha üksusel 90-le.

7. Tükeldamisel kujundatud maaomandite hinnad.

Prix des propriétés nouvelles formées par parcellement.

Maaomandite tükkeldamisel tekkinud uued asundustalud, eluasemekohad ja ehituskruunid on uutele omanikele läinud peamiselt ostu-müügi, ühisvara jagamise ja kinkimise teel ning popsiseaduse alusel (v. tab. 1). Nende üleminekumooduste kohta omame ka hindade andmeid: nimelt ostu-müügi teel ülelänud 712 (716), kingitud 87 (87), ühisvara jagamisel eraldatud 205 (241) ja popsiseaduse alusel eraldatud 698 (877) maaomandi kohta (sulgudes vastava liigi üleminekute üldarv).

Tükeldamise teel kujundatud maaomandite hinnad kr — *Prix moyens des propriétés formées par parcellement (en kr).*

10.	Ha kohta — Par ha				Puhtakasurbla kohta Par „un rouble“ de revenu net			
	Ostu-müük	Kinkimine	Ühisvara jagamine	Popsiseadus ¹⁾	Achat, vente	Donation	Partage du bien commun	Popsiseadus ¹⁾
Viru	225	190	121	272	75	145	39	458
Järva	179	147	149	80	64	20	47	41
Harju	870	91	92	69	616	35	58	40
Lääne	84	56	84	68	43	33	44	25
Saare	96	143	82	25	42	750	50	28
Pärnu	101	89	79	49	61	43	51	29
Viljandi	191	86	40	37	115	20	37	19
Tartu	219	105	138	63	87	37	56	34
Valga	381	80	71	68	133	59	42	60
Võru	119	76	85	36	98	61	54	24
Petseri	296	283	114	—	137	109	24	—
P.-Eestis	415	95	97	73	187	43	46	33
L.-Eestis	161	95	90	45	89	47	51	26
Keskmine — Moyenne	251	95	93	47	128	45	48	26
1937	161	89	90	41	87	43	48	18
1936	134	66	96	51	74	34	46	32
1935	109	46	64	54	55	22	29	25
1934	136	31	82	35	59	17	40	39
1933	98	39	61	22	40	16	28	39

Lähemalt vaatleme siin ostu-müügi teel ülelänud maaomandite hindu, mis olid keskmiselt ha kohta 251 kr ja pk.-rubla kohta 128 kr, kõikudes maade järgi pro ha 870 kr (Harjumaal) kuni 84 kr (Läänemaal). Seejuures on hinnad L.-Eestis madalamad, nimelt pro ha 161 kr P.-Eesti 415 kr vastu ja pro pk.-rubla 89:187.

Maaomandite suuruse järgi kõigub tükkeldamisel loodud üksuste hind 1641 — 81 kr pro ha ja 772 — 34 kr pro pk.-rubla, kusjuures kõrgemad hinnad on väiksemal — kuni 1 ha — üksusel ja madalamad 30—50 ha suurustel. P.-Eestis on hindade kõikumise amplituud märksa suurem (1950 — 130 kr pro ha, 1053 — 27 kr pro pk.-rubla) kui L.-Eestis (774 — 69 kr pro ha, 268 — 42 kr pro pk.-rubla).

Tervetena müüdnud maaomandite hinnaga võrreldes on tükkeldamisel loodud kinnistute hind ha kohta

keskmiselt 63 kr võrra ja pk.-rubla kohta 49 kr võrra suurem tervete üksuste hinnast, kusjuures P.-Eestis ületab hind pro ha 245 kr võrra ja hind pro pk.-rubla 112 kr võrra tervete üksuste hinna, L.-Eestis on aga hind pro ha 50 kr võrra madalam tervete üksuste hinnast ja hind pro pk.-rubla 6 kr võrra kõrgem tervete üksuste hinnast.

Vaadeldes hindu üksikuis suurusrühmades leiame, et tervete maaomandite hinnad kõigis suurusrühmades on kõrgemad kui tükkeldamisel tekkinud uutel üksustel, kusjuures suurim hinnavahe tervete maaomandite kasuks on väikesil — alla 1 ha — üksusel (1617 kr pro ha, 207 kr pro pk.-rubla). P.-Eestis on see vahe enamikus suurusrühmades suurem kui L.-Eestis, arvatud välja 5—10 ha ja 30—50 ha suurusrühmad, kus tervete ja tükkeldamisel loodud maaomandite hinnavahe pro ha L.-Eestis ületab P.-Eesti oma. Terveist

¹⁾ Loi pour conservation des petites exploitations fondées sur les terres arrentées des propriétés.

maaomandite kõrgemad hinnad pro ha on ainult P.-Eestis 30—50 ha suurusrühma kuuluvail üksusil; pro pk.-rubla on tükeldamisel loodud üksusel P.-Eestis 5—10 ha ja L.-Eestis 10—20 ha suurusrühmade kõrgemad hinnad kui terveil maaomanditel.

Võrreldes eelmise aasta hindadega on keskmine tükeldamisel müüdud maaomandite hind 1938. a. kõrgem 90 kr (55,8%) võrra pro ha ja 41 kr (47,2%) võrra pro pk.-rubla; P.-Eestis tõusis hind pro ha 204 kr (96,7%) ja pro pk.-rubla 90 kr (92,4%), L.-Eestis on tõus väiksem — pro ha 24 kr (17,5%) ja pro pk.-rubla 9 kr (11,2%). 1938. a. hindadega võrreldes on hinnatõus keskmiselt 153 kr (156,1%) hektaarilt ja 79 kr (161,2%) pk.-rublalt. Ka üksikutes suurusrühmade on hinnad viimase 6 aastaga tõusnud: kui arvata 1933. a. hinnad võrduvaiks 100-le, siis saame 1938. a. jaoks järgmised koefitsiendid:

	Pro ha	Pro pk.-rbl.
Kuni 1 ha	129	268
1—5 „	130	157
5—10 „	191	239
10—20 „	147	189
20—30 „	122	135
30—50 „	147	79

Nagu näeme, on hinnad tõusnud kõigis suurusrühmade, eriti ha kohta arvestatud hind 5—10 ha suurusel üksusel ja pk.-rubla kohta kuni 1 ha ja 5—10 ha rühmade, kuna ainult 30—50 ha üksusel on hind pro pk.-rubla väiksem kui 1933. a.

8. Maaomandite liitmisel üleläänud üksuste hinnad.
Prix des propriétés fusionnées.

Tervelt ja osaliselt teiste maaomandite külge liitunud kinnisvarade hinna suhtes on andmed 137 (137) ostu-müügi teel üleläänud, 6 (6) kinkimise, 8 (8) ühisvara jagamise ja 20 (21) maade vahetuse teel üleläänud üksuse kohta (sulgudes vastava liigi üksuste üldarv).

Maaomandite liitmisel üleläänud maaüksuste hinnad kr — *Prix de propriétés fusionnées.*

11.	Ha kohta — Par ha				Puhtakasurubla kohta Par „un rouble“ de revenu net			
	Ost-müük	Kinkimine	Ühisvara jagamine	Maavahetus	Achat, vente	Donation	Partage du bien commun	Echange de terre
Viru	115	—	—	—	41	—	—	—
Järva	163	—	41	—	40	—	40	—
Harju	160	—	—	—	216	—	—	—
Lääne	76	140	51	1 667	53	46	50	—
Saare	116	—	—	—	70	—	—	—
Pärnu	99	22	—	40	70	10	—	21
Viljandi	56	—	—	122	44	—	—	20
Tartu	152	244	—	—	40	36	—	—
Valga	162	—	—	—	667	—	—	—
Võru	172	—	—	—	103	—	—	—
Petseri	360	—	—	—	110	—	—	—
P.-Eestis	119	140	45	1 667	60	46	46	—
L.-Eestis	121	231	—	62	73	35	—	21
Keskmine — Moyenne	120	229	45	62	67	35	46	21
1937	141	67	149	96	85	36	50	76
1936	127	56	80	55	61	42	70	39
1935	97	—	37	46	56	—	10	25
1934	90	24	23	37	33	20	7	18
1933	173	176	170	106	88	107	82	58

Teiste kinnistute külge liitunud maatükkide väikese pindala ja väikese arvu tõttu vaatleme lähemalt ainult ostu-müügi teel üleläänud üksuste hindu. Nende eest maksti 1938. a. keskmiselt 120 kr ha ja 67 kr puhtakasurubla kohta. Maade järgi kõikus liidetud maatükkide hind ha kohta 360 kr (Petersimaal) kuni 56 kr (Viljandimaal) ja pk.-rubla kohta 667 kr (Valgamaal) kuni 40 kr (Tartumaal). Keskmine hind oli L.-Eestis 2 kr võrra ha-lt ja 13 kr võrra pk.-rublalt kõrgem kui P.-Eestis. Võrreldes eelmise aastaga oli nende üksuste hind madalam 21 kr (14,9%) võrra pro ha ja 18 kr (21,2%) pro pk.-rubla. Liitunud üksuste hind oli kõrgeimal tasemel 1933. a., langes 1934. a. järsku, et siis järjekindlalt kuni 1937. a. tõusta, kuna 1938. a. on jällegi nende hind langenud.

Üleläänud maatükkide suuruse järele oli liidetud üksuste hind järgmine:

	Pro ha	Pro pk.-rbl.
Kuni 1 ha	604 kr	191 kr
1—5 „	149 „	53 „
5—10 „	111 „	53 „
10—20 „	103 „	80 „
20—30 „	83 „	201 „
30—50 „	8 „	20 „

Siit näeme, et ka liitumise teel üleläänud maaomandite hind on kõrgeim väiksemal üksusel, mis eriti selgelt paistab silma ha-hindadest. Üldiselt on hinnad üksikuis suurusrühmade madalamad tervelt ja tükeldamise teel üleläänud maaomandite hindadest. Võrreldes eelmise aastaga on 1938. a. hind pro ha suurem ainult kuni 1 ha rühmas 52 kr võrra hektaarilt ja 13 kr võrra pk.-rublalt ning 20—30 ha rühmas pro ha 57 kr võrra, kuna teistes suurusrühmade on hinnad madalamad kui 1937. a.

9. 1938. a. maaomandite hindade võrdlus eelmiste aastate hindadega.
Comparaison des prix des propriétés en 1938 et pour les années précédentes.

Vabamüügil terveina ostetud maaomandite keskmine hind oli 1938. a. kõrgem eelmise aasta hinnast 29 kr võrra hektaarilt ehk 17,5%, P.-Eestis 44 kr (31,6%) ja L.-Eestis 10 kr (5,0%) võrra. Enampakkumisel müüdud terveil maaomanditel oli üleriiklik keskmine hind madalam eelmise aasta omast 9 kr (5,7%), P.-Eestis madalam 34 kr (25,2%) ja L.-Eestis kõrgem 43 kr (24,6%) võrra. Uute asunduskruntide hind on tõusnud P.-Eestis

204 kr (96,7%), L.-Eestis 24 kr (17,5%) ja üleriiklikult 90 kr (55,9%). Juurdelõigeteks, s.o. teiste üksuste külge liitmiseks müüdnud maaomandil oli 1938. a. hind

pro ha madalam 1937. a. hinnast: P.-Eestis 16 kr (11,8%), L.-Eestis 32 kr (20,9%) ja üleriigiliselt 21 kr (14,9%).

Maaomandite hinnad kr pro ha üleminekuviiside ja suuruse järgi.
Prix des propriétés agricoles par les catégories de grandeur et par les modes de transmission.

12.	Tervete maaomandite müügil — Achat, vente des propriétés intégrales				Tervete maaomandite müügil oksjonitel — Enchère publique des propriétés intégrales				Asunduskohtade ost-müügil — Achat, vente des propriétés nouvellement fondées				Eelmise kolme liigi keskmine Moyenne				Juurdelõigete (liidetud üksuste) ost-müügil Achat, vente des propriétés fusionnées			
	1938		1937		1938		1937		1938		1937		1938		1937		1938		1937	
	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine	Keskml. 1938—1937	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine	Keskml. 1938—1937	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine	Keskml. 1938—1937	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine	Keskml. 1938—1937	P.-Eestis	L.-Eestis	Keskmine	Keskml. 1938—1937
Kuni 1 ha . . .	3 953	2 184	3 231	2 534	3 027	4 443	3 828	3 035	1 950	774	1 641	1 072	2 929	1 720	2 522	1 926	910	376	604	488
1—5 „ . . .	393	391	392	314	290	425	373	551	193	274	245	200	330	357	347	278	104	129	149	136
5—10 „ . . .	206	258	237	200	138	345	275	310	188	155	104	120	201	244	227	192	50	143	111	116
10—20 „ . . .	190	231	207	156	190	199	195	182	80	143	116	112	183	220	199	151	85	119	103	123
20—30 „ . . .	162	168	165	134	152	231	190	139	84	105	99	95	160	170	164	131	—	83	83	31
30—50 „ . . .	110	183	140	120	163	175	169	124	130	69	81	86	124	173	148	119	10	0	8	49
50—100 „ . . .	118	148	136	102	79	188	187	112	—	—	—	50	109	156	136	64	—	—	—	—
Üle 100 „ . . .	103	209	114	62	16	308	53	89	—	—	—	81	65	258	80	01	—	—	—	—
Keskmine — Moyenne . . .	183	210	195	134	101	218	150	132	415	161	251	132	181	206	193	133	119	121	120	127
1937 . . .	139	200	160	—	135	175	159	—	211	137	161	—	144	187	165	—	135	153	141	—
1936 . . .	114	164	134	—	130	172	162	—	136	133	134	—	116	162	136	—	107	140	127	—
1935 . . .	109	161	133	—	116	133	126	—	100	113	109	—	109	148	130	—	84	116	97	—
1934 . . .	87	127	112	—	106	141	130	—	111	149	136	—	100	134	119	—	73	116	90	—

Üldiselt on hinna kõrguse poolest 1938. a. esikohal uued aunduskohad (251 kr), mis eelmisel aastal olid teisel kohal; teisele kohale jäävad vabalt müüdnud terved maaomandid (195 kr), kolmandale kohale endiselt avalikul enampakkumisel müüdnud terved maaomandid (150 kr), kuna viimasel kohal püsivad endiselt juurdelõigeteks müüdnud üksused.

Kui võrrelda keskmisi üleriiklikke hindu üksikute suurusrühmade kaupa, siis näeme, et enamikus rühmadest on kallimad hinnad avalikul enampakkumisel müüdnud maaomandil, neile järgnevad vabamüügil ostetud terved maaomandid, kolmandal kohal on uued asunduskruunid ning viimasele kohale jäävad juurdelõigeteks müüdnud üksused.

Võrreldes 1937. a. hindadega on enampakkumisel müüdnud tervete maaomandite keskmine üleriiklik hind 1938. a. kõigis suurusrühmades tõusnud 394 — 14 kr võrra ha-lt, arvatud välja 50—100 ha rühm, kus hind langes 5 kr võrra. Vabamüügil tervelt müüdnud maaomandite hind on enamikus rühmadest tõusnud 825 — 7 kr võrra, kuna 5—10 ha rühmas hind on madalam 1937. a. omast 13 kr ja 30—50 ha rühmas 1 kr võrra. Uute asunduskohtade hinnad rühmades kuni 30 ha on tõusnud 378 — 5 kr ja 30—50 ha rühmas langenud 49 kr võrra ha-lt. Juurdelõigeteks müüdnud üksuste hind tõusis võrreldes 1937. a. ainult kuni 1 ha rühmas 52 kr võrra ha-lt, kuna teistes rühmades on hind langenud 57—15 kr võrra.

Nagu eelmisel aastal, nii ka 1938. a. on kõiges neljas üleminekuligis hinnad seda kõrgemad, mida väiksemad on üleläänud üksused, kusjuures aga hindade kõikumise amplituut on suurenenud võrreldes eelmise aastaga kõigis üleminekulikides, mis tingitud eriti suurest hinnatõusust väikestel (alla 1 ha) üksustel.

Jättes kõrvale liitmise teel üleläänud maatükkide hindu ning vaadeldes koos tervelt vabamüügil ja oksjonitel üleläänud ning tükeldamisel müüdnud uute üksuste hindu, saame suurusrühmade järgi järgmised hinnad:

Kuni 1 ha . . .	Kr.			% 1933 = 100	
	1938	1933	1933—1937	1938	1933—1937
1—5 „ . . .	347	275	278	126	101
5—10 „ . . .	227	144	192	158	133
10—20 „ . . .	199	127	151	157	119
20—30 „ . . .	164	109	131	150	120
30—50 „ . . .	148	107	119	138	111
50—100 „ . . .	136	93	104	146	112
Üle 100 „ . . .	86	73	61	118	84

Nagu näeme, on 1938. a. kõigis suurusrühmades hinnad kõrgemad 1933. a. omadest, kusjuures suhteliselt suurim hinnatõus on 5—10 ha ja 10—20 ha rühmades. Kõigi müüdnud maaomandite üleriiklik keskmine hind pro ha on tõusnud aastast aastasse ja ületas 1938. a. eelmise aasta hinna 28 kr võrra ehk 17,0% ning 1933. a. hinna 81 kr võrra ehk 72,3%.

Võrreldes 1937. a. on kõigi müüdnud üksuste keskmine hind 1938. a. tõusnud Viru- 35, Järva- 24, Harju- 26, Lääne- 40, Viljandi- 38, Tartu- 50, Valga- 18, Võru- 3 ja Petserimaal 30 kr ha-lt ning langenud Pärnumaal 2 kr (1,3%) võrra; suhteliselt oli suurim hinnatõus Läänemaal (51,3%) ja Viljandimaal (25,0%) ning madalam Võrumaal (1,5%). Võrreldes 1933. a. on hinnad tõusnud kõigis maades: Petserimaal 187 kr (171,6%), Tartu- 112 kr (77,2%), Valga- 101 kr (86,3%), Järva- 97 kr (109,0%), Harju- 90 kr (82,6%), Viru- 88 kr (92,6%), Võru- 88 kr (81,5%), Viljandi- 64 kr (50,8%), Lääne- 51 kr (76,1%) ja Pärnumaal 41 kr (38,8%).

Maaomandite hinnad aastate kaupa maade järgi — *Prix des propriétés agricoles d'après les arrondissements.*

18.	Kõigi üksuste keskmine hind <i>kr ha</i>							Üle 1 <i>ha</i> suuruste üksuste keskmine hind <i>kr ha</i>						
	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1933—1937	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1933—1937
Viru	183	148	155	108	99	95	128	161	141	131	101	97	91	118
Järva	186	162	139	130	105	80	131	170	148	183	122	96	82	122
Harju	199	173	140	121	110	109	132	138	136	125	109	94	93	112
Lääne	118	78	47	77	79	67	66	106	73	42	73	77	64	61
Saare	96	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	—	—	—
Pärnu	148	150	126	119	125	107	123	130	134	112	103	122	102	113
Viljandi	190	152	145	133	131	126	137	185	149	140	127	128	125	134
Tartu	257	207	210	179	151	145	179	261	200	201	175	149	141	178
Valga	218	200	146	169	113	117	147	204	194	143	157	111	115	142
Võru	196	193	161	146	132	108	154	177	181	156	145	129	107	149
Petseri	296	266	158	109	115	109	189	271	221	142	99	108	72	159
Keskmine %	193	165	136	130	119	112	134	168	152	125	121	114	106	125
	172	147	121	116	106	100	120	158	143	118	114	107	100	118

Üle 1 *ha* suuruste põllumajanduslike üksuste üleriiklik keskmine hind oli 1938. a. 16 *kr* (10,5%) kõrgem kui 1937. a. Võrreldes eelmise aastaga on nende üksuste hind langenud ainult Pärnumaal 4 *kr* (3,0%) ja Võrumaal 4 *kr* (2,2%) võrra *ha*-lt, kuna teistes maades on hinnad tõusnud: Tartumaal 51 *kr* (25,5%), Põltsamaal 50 *kr* (22,6%), Viljandi- 36 *kr* (24,2%), Läänemaal 33 *kr* (45,2%), Järva- 22 *kr* (14,0%), Viru- 20 *kr* (14,2%), Valga- 10 *kr* (5,1%) ja Harjumaal 2 *kr* (1,5%).

Võrreldes 1933. a. on põllumajanduslike üksuste hinnad *ha*-lt tõusnud kõigis maades järgmisel määral: Põltsamaal 199 *kr* (276,4%), Tartu-

110 *kr* (78,0%), Valga- 89 *kr* (77,4%), Järva- 88 *kr* (107,3%), Viru- 70 *kr* (78,0%), Võru- 70 *kr* (65,4%), Viljandi- 60 *kr* (48,0%), Harju- 45 *kr* (48,4%), Läänemaal 42 *kr* (65,6%) ja Pärnumaal 28 *kr* (27,4%).

Siit näeme, et maaomandite hindade tõus on kujunenud püsivaks nähtuseks. Kõigi müüdud maaomandite hinnad on tõusnud aastas keskmiselt 14,5%, üle 1 *ha* põllumajandusüksusel — 11,7%. Seejuures on suurim hinnatõus mõlemas liigis Põltsamaal ja madalaim hinnatõus kõigil maaomanditel Pärnu-, Viljandi- ja Läänemaal, üle 1 *ha* talundel aga Pärnu-, Viljandi- ja Harjumaal.

Maaomandite üleminekute ja hindade kohta enne Keskbüroo väljaandis ilmunud andmed:

Maaomandite üleminekud ja hinnad 1937. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 210(6) 1939. a., lk. 235—245.
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1936. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 194(1) 1938. a., lk. 24—32.
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1935. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 180(11) 1936. a., lk. 569—577.
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1934. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 172(3) 1936. a., lk. 132—140.
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1933. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 161(4) 1935. a., lk. 173—179.
Maaomandite oksjonid 1934. a., O. Laaman, Eesti Statistika nr. 160(12) 1935. a., lk. 641.

K. Raid

LIKLUSÕNNETUSED 1939. a.

ACCIDENTS de la CIRCULATION en 1939.

Sisu: Tänavliiklusõnnetused: 1. Õnnetuste arv ja sagedus, lk. 302. 2. Õnnetuskoht, lk. 302. 3. Õnnetuste aeg, lk. 304. 4. Õnnetuste iseloom, lk. 304. 5. Õnnetusosalised liiklejad, lk. 305. 6. Õnnetustel kannatanud isikud, lk. 307. 7. Õnnetuste põhjused, lk. 308. Õnnetused raudteel: lk. 310.

Liikluseeskirjade ajakohastamise kõrval on Teedemin. Maanteede Talitus ostanud suurt tähelepanu üldise liiklusteadlikkuse süvendamiseks. Koostöös paljude asutiste ja organisatsioonidega on püütud ohutut liiklemist õpetada võimalikult kõigile liiklejale. Selleks on levitatud trükiseid, korraldatud loenguid ja näitusi ning kasutatud ajakirjanduse, filmi ning radio abi. E. a. eeskujul korraldati ka 1939. a. kevadel üleriigiline liiklusnädal, mil liiklusalane selgitustöö koos kõvendatud järelevalvega saavutas haripunkti. Erilist märkimist väärib liiklusõpetuse viimine koolidesse.

Möödunud sügisest peale elame erakordseis oludes, milliste mõjusid ilmneb ka liiklusalal. Kuigi liiklusest kõrvalejäänud jõuvankrite arv ei ole arvatavasti suur, on autoõlide ja bensiini ostukitsendused ning suur hinnatõus, samuti sellest tingitud üriautode sõidutakside kõrgendamine pidurdanud jõuvankriliikluse intensiivsust.

Eelmiste ülevaadete eeskujul käsitletakse eraldi tänavliiklusõnnetusi ja õnnetusi raudteel, kusjuures raudtee veerevkoosseadu osavõtul toimunud õnnetusi raudtee-ülesõidukohtadel arvestatakse tänavliiklusõnnetustena.

TÄNAVLIIKLUSÕNNETUSED — ACCIDENTS de la CIRCULATION ROUTIÈRE.

I. Õnnetuste arv ja sagedus.
Nombre et fréquence des accidents.

1939. a. registreeriti tänavliiklusõnnetusi üldse 1 086, neist jõuvankriõnnetusi 908. Olgu tähendatud, et jõuvankriõnnetusteks loetakse kõik õnnetused, kus vähemalt üks õnnetusosaline oli jõuvanker, arvatud kaasa ka jõuvankreist põhjustatud õnnetused hobusõidukitega. Võrreldes eelneva aastaga on tänavliiklusõnnetuste üldarv vähenenud 86 võrra ehk 7,3%, jõuvankriõnnetuste arv aga 29 võrra ehk 3,1%. Kuna jõuvankriõnnetuste arv on langenud väiksemal määral kui teiste õnnetusliikide oma, on ka nende osatähtsus tänavliiklusõnnetuste üldarvus tõusnud 79,0%-lt 83,6%-le. Jõuvankrite osavõtuta toimunud õnnetuste osatähtsus langes aga vastavalt 20,1%-lt 16,4%-le. Raudtee veerevkoosseadu osavõtul ülesõidukohtadel juhtunud õnnetuste arv tõusis 1939. a. 40-lt 43-le, mis moodustas tänavliiklusõnnetuste üldarvust 4,0% (1938. a. 3,4%). 1930. a. alustatud liiklusõnnetuste statistika piirdus kuni 1938. a. jõuvankriõnnetuste uurimisega. I. II 1938 alates arvestatakse liiklusõnnetustena aga kõiki avalikuks liikluseks määratud kohtades toimunud õnnetusi igasuguste liiklusvahenditega ja liiklejatega, kusjuures iga üksikjuhu kohta kogutakse andmeid urte rahvusvahelise statistika nõuetele kohandatud teatelehtedega. Kuigi liiklusõnnetuste politseiline registreerimine on viimasel aastail muutunud täielikumaks, jääb teatav osa inimohvrite ja väikeste ainelist kahjudega õnnetusi veel praegugi arvestamata, eriti maal.

Jõuvankriõnnetuste arvu ja sageduse kujunemisest annavad ülevalaet järgmised arvud:

	Arv	Sagedus 1 000 jõuvankri kohta
1939	908	95,5
1938	937	115,0
1937	444	66,3
1936	513	92,4
1935	700	150,1
1930	898	271,2

Toodust nähtub, et jõuvankriõnnetuste arv 1939. a. on küll veidi madalam 1938. a. omast, ületab aga siiski kõigi ülejäänud aastate arvu. Võrreldes jõuvankriõnnetuste ja jõuvankrite arvu üksikül aastail, selgub, et 10 a. jooksul on meie liikluse julgeolek tõhusalt paranenud. Nii tuli jõuvankriõnnetusi 1 000 liikveloleva jõuvankri kohta 1939. a. ca 3 korda vähem kui 1930. a. Kuna jõuvankrite arv ka 1939. a. jõudsasti suurenes, on jõuvankriõnnetuste sagedus suhteliselt liikvelolevate jõuvankrite arvuga langenud õnnetuste absoluut-arvust märksa suuremal määral, nimelt 115,0-lt 95,5-le ehk 17,0%.

Suhteliselt rahvastikuarvuga ei saa meie liiklusõnnetuste arvu lugeda suureks. Nii tuli meil 2 viimasel aastal 1 000 elaniku kohta ümarguselt tänavliiklusõnnetusi 1,0, jõuvankriõnnetusi 0,8, inimohvritega tänavliiklusõnnetusi 0,4. Reas välisriigis on vastavad koefitsiendid märksa suuremad. Lähtudes aga meie madalast jõuvankrite arvust ning hõredast liiklusest, on liiklusõnnetuste ja õnnetus-

ohvrite arv Eestis veel ikkagi küllalt kõrge. Kordamata 1938. a. ülevalaetes toodud välismaisi sageduskoefitsiente, milledest värskemaid andmete puudusel ei saa tuletada, rõhutame vaid, et liikluse julgestamise alal seisab meil ees veel suur töö. Nagu ülmal nägime, tuli 1939. a. jõuvankriõnnetusi keskmiselt 1 000 jõuvankri (autod ja mootorrattad koos) kohta 95,5; ühes teiste õnnetusliikidega langes 1 000 jõuvankrile üldse 114,2 tänavliiklusõnnetust. Aasta lõpul registreeritud 1 000 auto kohta tuli 1939. a. 167 tänavliiklusõnnetust 1938. a. 198 vastu; sageduse langus seega 15,7%.

Tänavliiklusõnnetuste tagajärgede vaatlusest selgub, et 1939. a. on liikluse julgeolek paranenud siiski suuremal määral kui see ilmneb üksi õnnetuste üldarvu langusest. Võrreldes eelneva aastaga on vähenenud ceskätt raskemad — inimohvritega õnnetused. Nii langes surma põhjustanud tänavliiklusõnnetuste arv 24 võrra ehk 36,9%, kohavigastusi tekitanute arv 52 võrra ehk 11,0%, surma ja vigastusi mittetekitanud õnnetuste arv aga ainult 10 võrra ehk 1,5%. Seetõttu langes registreeritud õnnetuste koostises surmaga lõppenud õnnetuste osatähtsus 5,5%-lt 3,8%-le ning vigastusi tekitanute oma 37,4%-lt 35,6%-le, inimohvrite õnnetuste osatähtsus aga tõusis 57,1%-lt 60,7%-le. Väga sarnased on vastavad määrad Rootsis, kus 1937. a. jõuvankriõnnetustest moodustasid surmaga lõppenud 3% ja vigastusi tekitanud 35%. Saksas oli 1937. a. surma või vigastusi tekitanud tänavliiklusõnnetusi 52,1% (maal 57,7%, suurlinnades 48,5%) üldarvust.

Vaatamata teatavale olukorra paranemisele, jätab meie liikluse heakord veel küllaltki soovida. Täiendava näitena olgu toodud prefektide poolt liiklusalaste süütegude eest karistatud isikute arv, mis kuidagi ei taha langeda. Prefektid karistasid 1938. a. 1 453, 1939. a. aga 1 460 isikut; süütegudest on esikohal ettevaatamatult ja lubamatult kiiresti sõitmised (1939. a. 48,2% üldarvust), edasi juhtimisloata või mittevastava loaga ning ebakaines olkus jõuvankri juhtimised. Toodud arvudes ei esine liiklusjärelvalve ametnike poolt karistatud. Kõigest öeldust on ilmne, et tuleb innukalt jätkata pingutusi üldise liiklusdistsipliini tõstmiseks, eriti aga liiklusõnnetuste vältimiseks. Et vastavad pingutused ei jää soovitud tulemusita, lubavad osalt oletada juba 1939. a. andmed.

2. Õnnetuskoht.
Lieu de l'accident.

Tänavliiklusõnnetuste harvenemine 1939. a. tuleneb ceskätt linnadest. Nii on õnnetuste arv linnades, võrreldes eelneva aastaga, langenud 71 võrra ehk 9,5%, maal aga ainult 15 võrra ehk 3,6%. 1939. a. üldarvust moodustasid linnas juhtunud 680 õnnetust 62,6%, 406 maal toimunud õnnetust aga 37,4%; celmisel aastal oli õnnetuste protsendiline ositus linna ja maa vahel 64,1%:35,9%. Tänavliiklusõnnetuste sagedus 1 000 elaniku kohta langes 1939. a. linnades 2,0-lt 1,8-le, maal jäi aga 0,5 õnnetusega e. a. tasemele;

seega oli õnnetuste sagedus suhteliselt elanike arvuga 1939. a. linnades 3,6 korda kõrgem kui maal. Linnade suurem õnnetuste sagedus sõltub eeskätt elavamast liiklusest, teataval määral ka õnnetuste täielikumast registreerimisest. Surmaga lõppenud tänavliiklusõnnetuste arv vähenes 1939. a. linnades 41,7%, maal 34,1%, kehavigastusi tekitanud õnnetuste arv linnades 19,8%, maal ainult 1,1%.

Inimohvriga õnnetusist langeb maa arvele tunduvalt suurem % kui kergemaist. Nii toimus 1939. a. maal surmaga lõppenud õnnetusist 65,0%, vigastusi tekitanud õnnetusist 45,0%, inimohvriga õnnetusist aga ainult 30,7%. Eelmise aastaga võrreldes on maal toimunud õnnetuste osatähtsus suurenenud kõiges kolmes õnnetuste raskusrühmas. Kuigi väljaspool linnu kergemaid õnnetusi jääb veidi suuremal määral arvestamata kui linnus, on liiklusõnnetused maal tagajärgedelt üldiselt palju raskemad linnus toimunuist. 1939. a. moodustasid surmaga lõppenud tänavliiklusõnnetused maal 6,8%, linnus 2,1% üldarvust; kehavigastusi tekitanud õnnetused haarasid samal ajal maal 43,0%, linnus 30,7% üldarvust. Võrreldes 1938. a. on surmaga lõppenud õnnetuste osatähtsus langenud enam-vähem võrdselt nii linnus kui maal, vigastusi tekitanud õnnetuste osatähtsus on aga maa õnnetuste koostises veidi tõusnud.

Käsitlust nähtub, et liiklusõnnetuste sagedus 1939. a. osutas langustendentsi vaid linnades, kuna maal, kus õnnetuste tagajärjed on keskmiselt raskemad, olukord püsis suuremate muutusteta. Siit järgneb, et liikluse julgestamisele maal tuleb omistada erilist tähelepanu.

Tab. I annab ülevaate liiklusõnnetuste arvust üksikuis haldusüksuses. Tallinnas registreeriti 1939. a. 449 tänavliiklusõnnetust 1938. a. 416 vastu, tõus 7,0%. Vastavalt tõusis ka õnnetuste koeffitsient 1 000 elaniku kohta 2,9-lt 3,2-le, milline sagedus on kõrgem kui üheski teises linnas. Õnnetuste arv on aga Tallinnas kasvanud ainult inimesi inimohvriga õnnetuste arvel, kuna inimohvriga õnnetused on harvenenud, surmaga lõppenud õnnetusjuhud, näit., enam kui 2 korda (5:12). Üllatavalt palju on liiklusõnnetuste arv vähenenud Tartus, langedes 159-lt 66-le, s. o. 2,4 korda; suurimal määral on siingi harvenenud inimohvriga õnnetused. Absoluutselt suurema õnnetuste arvuga järgnesid 1939. a.: Pärnu (46), Viljandi (36), Narva (18), Nõmme (18) ja Kuressaare (11). Võrreldes 1938. a. on neist linnust õnnetuste sagedus tõusnud Viljandias, Narvas ja Kuressaares, langenud aga Pärnus ja Nõmmel; märkida võiks ka õnnetuste suurt harvenemist Valgas (6:15). Suhteliselt rahvastikuarvuga olid peale Tallinna kõrgema sageduskoeffitsiendiga linnadeks Viljandi ($2,8^0/00$), Kuressaare ($2,2^0/00$) ja Pärnu ($2,1^0/00$); Tartus oli vastav sagedusnäitaja 1939. a. $1,1^0/00$ 1938. a. $2,7^0/00$ vastu.

Olenevalt jõuvankriliikluse mitteühtlasest intensiivsusest, erineb liiklusõnnetuste sagedus ka üksikuis maakonnis. 1939. a. osutusid arvuliselt õnnetusrohke-

Tänavliiklusõnnetused õnnetuskoha järgi 1939. a.
Accidents de la circulation routière d'après le lieu de l'accident en 1939.

1.	Õnnetused, mis tekitasid — Accidents				Õnnetused ilma kehavigastuseta — Accidents n'ayant entraîné des lésions corporelles	Üldse — Grand total	1 000 elaniku kohta Per 1 000 habitants
	surma mortelles	kehavigastusega without entraîné des lésions corporelles	Kokku Total	Õnnetused ilma kehavigastuseta — Accidents n'ayant entraîné des lésions corporelles			
Linnad — Villes	14	209	223	457	680	1,8	
Tallinn	5	122	127	322	440	3,2	
Elva	—	—	1	—	1	0,5	
Haapsalu	—	2	2	3	5	1,0	
Jõgeva	—	1	1	—	1	0,8	
Jõhvi	—	2	2	—	2	0,8	
Kallaste	1	—	1	1	2	1,3	
Kilingi-Nõmme	1	1	2	—	2	1,3	
Kuressaare	—	6	6	5	11	2,2	
Kärda	—	—	—	1	1	0,7	
Mustla	—	—	—	2	2	2,0	
Narva	2	8	10	8	18	0,7	
Nõmme	1	6	7	11	18	0,8	
Paide	—	—	—	1	1	0,3	
Põltsamaa	—	1	1	1	2	0,7	
Pärnu	1	10	20	26	46	2,1	
Rakvere	—	1	1	2	3	0,3	
Sindi	—	2	2	—	2	1,0	
Suure-Jaani	—	1	1	1	2	1,8	
Tapa	—	1	1	—	1	0,3	
Tartu	1	22	23	43	66	1,1	
Tõrva	—	1	1	3	3	1,0	
Valga	—	4	4	2	6	0,6	
Viljandi	1	10	11	25	36	2,8	
Maad — Arrondiss.	27	177	204	202	496	0,5	
Viru	10	27	37	37	74	0,7	
Järva	1	11	12	15	27	0,6	
Harju	8	34	42	51	93	1,1	
Lääne	2	18	20	12	32	0,5	
Saare	2	33	35	22	57	1,1	
Pärnu	2	15	17	18	35	0,5	
Viljandi	—	16	16	24	40	0,7	
Tartu	—	12	12	14	26	0,2	
Valga	1	4	5	—	5	0,2	
Võru	—	1	1	4	5	0,1	
Petseri	1	6	7	5	12	0,2	
Kokku — Total 1939	41	386	427	659	1 086	1,0	
1938	65	438	503	660	1 172	1,0	
1937	30	224	254	260	514	0,5	
			%				
Linnad — Villes	2,1	30,7	32,8	67,2	100	—	
Maad — Arrondiss.	6,6	43,6	50,2	49,8	100	—	
Kokku — Total 1939	3,8	35,5	39,3	60,7	100	—	
1938	5,5	37,4	42,0	67,1	100	—	
1937	5,8	43,6	49,4	50,6	100	—	

maiks Harju- (93), Viru- (74), Saare- (57), Viljandi- (40) ja Pärnumaa (35). Eelnevast aastast enam registreeriti õnnetusi Harju-, Saare-, Järva- ning Petserimaal; ülejäänud maakonnis oli õnnetuste arv 1939. a. madalam kui 1938. a. 1 000 elanikule langes liiklusõnnetusi kõige arvukamalt Harju- ja Saaremaal (1,1), neile järgnesid Viru- ning Viljandimaa (0,7). Väärrib märkimist, et Saaremaal juhtub silmatorkavalt palju õnnetusi hobusõidukitega.

Iga 1 000 vastavas linnas aasta lõpul registreeritud jõuvankri (autod + mootorrattad) kohta tuli 1939. a. tänavliiklusõnnetusi järgmiselt:

Tallinnas	—	135
Tartus	—	76
Narvas	—	97
Pärnus	—	130
Viljandis	—	120

Toodud arvude kasutamisel ei tohi unustada, et teatud haldusüksuses registreeritud jõuvankrid sageli on õnnetusosalisteks väljaspool selle haldusüksuse piire, samuti ka seda, et peale jõuvankrite esineb õnnetusosalistena teisigi liiklusvahendeid ja liiklejaid.

Nagu eelnevalgi nii ka 1939. a. juhtus ca 55% tänavliiklusõnnetusist sirgel teel, üle 20% ristteedel ja tänavate hargnemiskohtadel ning ca 15% kurvidel. Neist õnnetused ristteedel on toimunud ülekaalukalt linnades, õnnetused kurvidel aga enamikus väljaspool linnu. Raudtee-ülesõidukohtadel juhtus 1939. a. 60 tänavliiklusõnnetust, neist 41 linnades (16 valvega, 25 valveta ülesõitudel) ja 19 maal; üldarvust moodustasid vastavad õnnetused 5,5%. Sõidutee üldseisundit õnnetuse ajal hindasid teatelehtede täitjad korratuks ainult ümarguselt 3% juhtudel.

Sõidutee pinnast iseloomustati 1939. a. 71,6% juhtudel kuivana, 5,6% — porisena, 12,0% — jäätununa ja 10,9% — lumistununa.

3. Õnnetuste aeg.

Accidents d'après les mois, les jours de la semaine et les heures de jour.

Kahel viimasel aastal oli tänavliiklusõnnetuste sagedusindeksiks üksikuil kuil järgmine (12 kuu keskmine = 100):

	1939	1938
Jaamuar	96	23
Veebruar	71	46
Märts	95	58
Aprill	74	87
Mai	110	113
Juuni	128	135
Juuli	126	138
August	125	152
September	110	146
Oktoober	80	111
November	84	102
Detsember	101	85
Keskmine	100	100

Nagu varemalt nii ka 1939. a. oli tänavliiklusõnnetusi arvukamalt suvekuudel (maist septembrini), kusjuures kõrgseis langes juunile (kahel eelneval aastal augustile). Suvine kõrgem õnnetuste arv seletub eelkõige elavama liiklusega; kaasa mõjub kindlasti tähelepanu nõrgestav ja kiiremat väsimist soodustav kuumus, samuti ebanormaalselt pikk tööpäev, eriti veoautojuhtidel, kes juhiülesannete täitmise kõrval mitte harva peavad töötama ka transporttöölisena. Lõpuks peab mainima, et väljaspool linnu on suvel üsna sageli õnnetuste tekitajajaks sõiduteel viibivad loomad. Madalaim oli õnnetuste arv 1939. a. veebruaris, milline kuu meie ilmastiku- ja teelolude juures on väljaspool linnu toimuvale jõuvankriliiklusele raskemaid.

Nädalapäevade järgi ositusid tänavliiklusõnnetused viimasel kahel aastal järgnevalt (%):

	1939	1938
Pühapäev	12,8	13,0
Esmaspäev	16,8	14,2
Teisipäev	13,4	13,8
Kolmapäev	11,9	12,2
Neljapäev	14,0	13,7
Reede	13,7	14,3
Laupäev	17,4	17,9
Kokku	100	100

Nagu näeme, on mõlemal aastal õnnetusrohkemaks päevaks laupäev. Mõõduandvaks tuleb siin lugeda asjaolu, et laupäeviti tavalisele tarbeliiklusele lisandub arvukalt lõbusõite jõuvankritega; seoses nädalalõpuga võib nentida ka suuremat kiirustamist ning ohtramata alkoholitarmitamist, mis õnnetusohu seisukohast kaugeltki ei ole tähtsusetu. Teiseks õnnetusrohkemaks päevaks on esmaspäev, milline asjaolu on puhkepäeva korratu veetmise tagajärgi, eriti suvel. Kuna pühapäeviti sõidukitega ei toimu niimetamisväärsot tarbeliiklust, küll aga lõbusõite, ei ole pühapäev harilikult mitte õnnetusrohkomaid päevi. Kahjuks on aga pühapäevased liiklusõnnetused tagajärgedelt raskemaid, osalt muidugi joojate sõidukijuhtide ja jalakäijate hoolimatuse tõttu. Madalaim oli liiklusõnnetuste arv kahel viimasel aastal kesknädalati, millise päeva madalamat õnnetusohkkust on nenditud ka rahvusvahelises statistikas.

Liiklusõnnetuste protsendiline ositus ööpäeva vältel selgub järgnevalt:

	1939	1938
0—1	2,2	2,0
2—3	2,3	1,8
4—5	2,4	1,9
6—7	7,8	5,6
8—9	9,5	10,1
10—11	10,7	10,9
12—13	11,0	11,5
14—15	14,9	15,9
16—17	15,0	16,3
18—19	12,6	11,2
20—21	8,8	8,6
22—23	2,8	4,2
Kokku	100	100

Näeme, et pilt on mõlemal aastal väga sarnane, mistõttu seda õnnetuste kellaaja iseloomustamisel võib lugeda küllalt tüüpiliseks. Õnnetusrohkemaks osutub aeg kella 16 ja 18 vahel, mil 1939. a. toimus 15,0% tänavliiklusõnnetuste üldarvust, 1938. a. isegi 16,3%. Öhtlikkusest järgnevad tunnid 14—16, millede vältel õnnetusi toimus samuti 15—16% üldarvust. Nendest pärastlõunastest kõrgseisutundidest (14—18) langeb liiklusõnnetuste ööpäevane sageduskõver mõlemas suunas, hommikupoole esiosa aeglasemalt, õhtupoole aga kiiremalt. Kirjeldatud liiklusõnnetuste esinemissagedus kellaaja järgi peaks enam-vähem vastama meie liiklejate õnnetusohkkuma komponendi liiklustihedusele ööpäeva kestel. Liikluse ja liiklusõnnetuste mõttes vaiksemad tunnid on kella 22 ja 6 vahel.

Päevavalgel toimus 1939. a. ümarguselt 72% õnnetuste üldarvust, pooldimedal ajal 10% ning pimedal ajal 18%. Ilmastik oli õnnetuse momendil kuiv 85,1%, sajune ning tormine 3,1% ja udune 6,8% juhtudel.

4. Õnnetuste iseloom.

Nature des accidents.

Tab. 2 nähtub, et arvukamaks õnnetusliigiks on liikuvate sõidukite kokkupõrked, mille osatähtsus üldarvus 1939. a. tõusis 48,5%-lt 52,1%-le. Seevastu on jalakäijatele peale sõitute osatähtsus langenud 17,5%-lt 16,3%-le. Suhteliselt suuremal määral on harvenenud sõiduki peale-

Õnnetuste iseloom (%) 1939. a. — Nature des accidents (%) en 1939.

2.	Õnnetusi Nombre des accidents					Kannatanud isikuid Nombre des personnes tuées ou blessées				
	Linnus Villes	Maal Arrouais.	Kokku Total	Sellest — Dont		Surnud Tués	Vigastatud — Blessés			Ütase Gr. total
				surma või kehavigastusega — mortelles et ayant entraîné des lésions corp.	ilma kehavigastuseta — ayant entraîné des lésions corp.		Raskesti Grèvement	Kergesti Légerement	Kokku Total	
Liikuvate sõidukite kokkupõrge — Collision entre véhicules en marche	50,3	40,1	52,1	31,9	65,3	25,6	27,0	36,2	33,6	32,9
Sõiduki pealesõit seisvale esemele (ka seisvale sõidukile) — Collision entre un véhicule et un obstacle (incl. véhicules en stationnement)	14,0	5,7	10,0	3,0	15,0	4,6	4,1	3,8	3,9	4,0
Pealesõit jalakäijale — Collision entre un véhicule et piéton	18,8	12,0	10,3	34,0	4,2	41,0	27,9	33,4	31,8	32,7
Pealesõit loomale — Collision entre un véhicule et animal	—	5,7	2,1	0,5	3,2	—	—	0,6	0,5	0,4
Õnnetused kokkupõrketa — Accidents ne comportant pas de collision	6,6	30,8	15,7	23,6	10,5	25,6	27,9	22,5	24,0	24,2
Hobuselõhkumine — Enlèvement de cheval	1,3	5,7	2,9	6,1	0,0	2,3	13,1	3,5	6,2	5,3
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

sõidud seisvale esemele, mis 1939. a. moodustasid 10,9% registreeritud tänavaliiklusõnnetuste üldarvust 1938. a. 14,8% vastu. Mitmesuguste kokkupõrketa õnnetuste, nagu kraavisõitude, libisemiste, kukkumiste jne., osatähtsus on eelmise aastaga võrreldes veidi tõusnud, nimelt 15,3%-lt 15,7%-le; arvukuselt on see rühm liikuvate sõidukite kokkupõrgete ja jalakäijale pealesõitude järel kolmas. Lõpuks osutuvad tõusnuks ka hobuselõhkumiste ja loomadele pealesõitude osatähtsused; esimene neist rühmist haaras 1939. a. 2,9%, teine 2,1% tänavaliiklusõnnetuste üldarvust. Rühmade järjestus on jäänud täiesti sarnaseks 1938. a. omale. Jälgides üksikute õnnetusliikide esinemissagedust eraldi linnus ja maal, selgub, et kokkupõrgete ning esemele ja jalakäijale pealesõitude osatähtsus on kõrgem linnus, kokkupõrketa õnnetuste oma aga maal. Pealesõidud loomadele ja hobuselõhkumised toimuvad peagu eranditult maal.

Surma või kehavigastusi tekitanud õnnetuste hulgas on üksikute õnnetusliikide osatähtsus teissugune kui õnnetuste üldises koostises. Nii oli 1939. a. inimohvriga õnnetusist 34,0% jalakäijale pealesõidud, 31,0% liikuvate sõidukite kokkupõrked, 23,6% õnnetused kokkupõrketa, 6,1% hobuselõhkumised, 3,0% pealesõidud esemele ja 0,5% pealesõidud loomale. Eelmisel aastal langenud kokkupõrketa õnnetuste ja hobuselõhkumiste osatähtsus surma või vigastusi tekitanud õnnetuste koostises on 1939. a. jälle tõusnud, kõigi ülejäänud rühmade osatähtsus aga langenud.

Õnnetusliikide tagajärgede raskuse iseloomustuks toome järgnevad arvud, mis näitavad, mitu % moodustasid 1939. a. igas rühmas surma või kehavigastustega lõppenud õnnetused:

Surma või kehavigastusi tekitanud õnnetuste %

Liikuvate sõidukite kokkupõrked	24,0
Pealesõidud esemele	11,0
Pealesõidud jalakäijale	84,2
Pealesõidud loomadele	8,7
Õnnetused kokkupõrketa	50,4
Hobuselõhkumised	81,3

Toodust nähtub, et raskemaiks õnnetusiks on pealesõidud jalakäijale ja hobuselõhkumised, milledest enam kui 80% tekitab inimestele surma või vigastusi; ohtlikud on ka õnnetused kokkupõrketa, kuna neist ca 60% on inimohvriga. Liikuvate sõidukite kokkupõrked ja pealesõidud esemele on tagajärgedelt kergemad.

Õnnetusliikide raskust iseloomustab ka tab. 2 teine osa, mis näitab õnnetusel kannatanud isikute ositumist õnnetuse iseloomu järgi. Nii on surmasaanuist 41,9% langenud ohvriks jalakäijale pealesõitudele, 25,6% võrdselt liikuvate sõidukite kokkupõrkeile ja kokkupõrketa õnnetusile, 4,6% esemele pealesõitudele ning 2,3% hobuselõhkumisele. Vigastatuist 33,6% sai kannatada sõidukite kokkupõrkeil, 31,8% jalakäijale pealesõitudele ning 24,0% kokkupõrketa õnnetusil. Võrreldes 1938. a. on kannatanud isikute üldarvus suurenenud jalakäijale pealesõitudele, kokkupõrketa õnnetusil ning hobuselõhkumisel surma- ja vigasaanute osatähtsus, langenud aga teist liiki õnnetusil kannatanute oma.

5. Õnnetusosalised liiklejad. Circulants impliqués dans l'accident.

Liikuvate sõidukite kokkupõrkeil, samuti jalakäijale ja loomadele pealesõitudele esineb 2 õnnetusosalist liiklejat (erandjuhtudel ka rohkem). Esemele pealesõitudele, kokkupõrketa õnnetusil ning hobuselõhkumisel seesvastu on tegemist ainult ühe õnnetusosalise liiklejaga;

Õnnetusosalised liiklejad 1939. a. — Circulants impliqués dans l'accident en 1939.

3.	Teine õnnetusosaline liikleja — Autres circulants impliqués dans l'accident																			%
	Õnnetusel ainsa osalisena Accidents d'un participant	Erasõiduauto Automobile privée	Üüriauto Taxi	Mootorratas Motocyclette		Veoauto Camion		Autobus Omnibus	Tramm Tramway	Raudtee veerevikoosend Convoi de chemin de fer	Traktor Tracteur	Jalggratas Bicyclette	Hobusõiduk Véhicule à tract. anim.			Kaskikaru Charrette	Jalakäija Piéton	Loom Animal	Kokku — Total	
				Küljekorvita Sans side-car	Küljekorviga Avec side-car	Järelvankrita Sans remorque	Järelvankriga Avec remorque						Linnast Urbain	Maalt Rural	Kaskikaru Charrette					
Peasüüdlane õnnetusosaline: Circulant impliqué en premier lieu dans l'accident:																				
Erasõiduauto — Automobile privée	53	22	10	8	3	16	1	20	7	2	—	20	11	11	—	20	3	207	10,0	
Üüriauto — Taxi	23	12	13	4	—	10	—	9	—	1	1	6	9	—	8	—	107	9,8		
Mootorratas — Motocyclette	23	4	4	—	—	8	1	4	—	1	1	10	—	—	7	—	66	6,1		
a) küljekorvita — sans side-car	20	4	4	—	—	7	1	4	—	1	1	9	—	3	—	6	—	60	5,5	
b) küljekorviga — avec side-car	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	6	0,6		
Veoauto — Camion	102	13	12	7	—	28	4	14	10	12	—	12	6	24	2	10	3	268	24,7	
a) järelvankrita — sans remorque	95	13	12	7	—	27	4	13	8	10	—	12	5	21	2	18	3	250	23,0	
b) järelvankriga — avec remorque	7	—	—	—	—	1	—	1	2	2	—	—	1	3	—	1	—	18	1,7	
Autobus — Omnibus	21	3	4	—	2	7	1	1	4	—	—	2	1	3	—	1	—	55	5,0	
Tramm — Tramway	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0,2	
Raudtee veerevikoosend — Convoi de chemin de fer	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0,2	
Traktor — Tracteur	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,1	
Jalggratas — Bicyclette	17	17	7	8	—	11	2	4	—	1	—	11	1	—	—	—	—	102	9,4	
Hobusõiduk — Véhicule à traction animale	50	11	12	2	—	11	1	11	2	9	—	9	2	3	—	24	—	156	14,4	
a) linnast — urbain	12	2	10	—	—	4	—	0	2	3	—	3	1	2	—	9	—	54	5,0	
b) maalt — rural	47	9	2	2	—	7	1	5	—	6	—	6	1	1	—	15	—	102	9,4	
Kaskikaru — Charrette	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	0,4	
Jalakäija — Piéton	13	13	11	4	1	14	—	10	6	11	—	4	—	3	—	—	—	92	8,5	
Loom — Animal	—	2	1	5	—	5	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	17	1,6	
Muud — Autres	3	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	7	0,6	
Kokku — Total	317	98	76	38	6	113	10	76	29	41	2	74	33	58	5	104	6	1086	100	
%	20,2	9,0	7,0	3,5	0,6	10,4	0,9	7,0	2,7	3,8	0,2	6,8	3,0	5,3	0,4	9,6	0,6	100	—	

sellised ainsa osalisega õnnetused moodustavad meil ümarguselt 30% tänavaliiklusõnnetuste üldarvust (1939. a. 20,2%, 1938. a. 31,8% ja 1937. a. 27,0%).

Kui õnnetusosalisi liiklejaid on rohkem kui üks, peab statistilist teatelehte täitev politseiametnik näitama, kes liiklejaist näib olevat suurem süüdlane õnnetuse tekkimises, muidugi sedavõrd, kui see selgub esialgselt juurdlustest. Nende andmete kohaselt koostatud tab. 3 annab ülevaate õnnetusosaliste liiklejate kombinatsioonidest, kusjuures õnnetused ühcainsa liiklejaga on paigutatud tabeli esimesse lahtrisse.

Õnnetuses peasüüdlaste liiklejate koostises on endiselt esikohal veoautod, kuigi nende osatähtsus on 1939. a. langenud 26,4%-lt 24,7%-le. Eelneval aastal võrdlemisi suuresti langenud sõiduaudode osatähtsus peasüüdlaste hulgas on uuesti tõusnud: erasõiduaudodel 13,0%-lt 19,0%-le ja üüriaudodel 9,4%-lt 9,8%-le. Hobusõidukid olid 1939. a. peasüüdlaseks 14,4% juhtudel eelmise aasta 13,7% vastu. Rahuldusega võib nentida pidevat jalakäijate osatähtsuse langust peasüüdlaste koostises (1939. a. 8,5%, 1938. a. 10,7% ja 1937. a. 11,1%). Edasi olid 1939. a. peasüüdlaseks järgmise osatähtsusega: jalgrattad (9,4%), mootorrattad (6,1%) ja autobused (5,0%). Võrreldes 1938. a. on viimaste osatähtsus veidi suurenenud, kahel esimesel aga vähenenud.

Surmaohvritega õnnetusel olid 1939. a. sagedaimalt peasüüdlaseks jalakäijad (27,9%), edasi veoautod (23,3%), hobusõidukid (18,6%) ja jalgrattad (14,0%).

1939. a. registreeritud tänavaliiklusõnnetusel oli õnnetusosalisi liiklejaid üldse 1855 eelmise aasta 1972 vastu. Neis arvudes esines jõuvankreid 1939. a. 1123 ehk 60,5%, 1938. a. 1134 ehk 57,5%. Kuigi õnnetusosaliste jõuvankrite arv 1939. a. oli veidi madalam eelneva aasta omast, on nende osatähtsus teiste õnnetusosaliste arvu suurema languse tõttu siiski tõusnud. 31. XII registreeritud jõuvankrite ja aasta jooksul õnnetusosaliseks olnud jõuvankrite arvude võrdlusest selgub, et 1938. a. esines ümarguselt iga kaheksas jõuvanker kord aastas õnnetusosalisena. 1939. a. aga iga üheksas.

Kuigi liiklusõnnetuste statistika ulatus ei ole kõikjal täiesti ühesugune, annavad järgnevad arvud siiski küllalt rahuldava pildi jõuvankrite esinemissagedusest õnnetusosalisena reas riiges; 1000 jõuvankrist oli õnnetusosalisi:

Hollandis	1936	253	Eestis	1939	111
Sveitsis	1936	183	Taanis	1936	94
Soomes	1936	172	Itaalias	1934	85
Belgias	1936	142	Rootsis	1936	68
Saksas	1937	121	Kanadas	1934	27

Nagu näeme, asetseb Eesti jõuvankrite õnnetusageduselt keskmisel tasemel.

Õnnetusosaliste jõuvankrite koostises moodustasid 1939. a.: veoautod 34,8%, erasõiduautod 27,1%, tüürisõiduautod 16,3%, autobused 11,7%, mootorrattad 9,8% ja traktorid 0,3%. Võrreldes eelneva aastaga on tõusnud sõiduautode, langenud aga veoautode ja mootorrattaste osatähtsus, kuna autobuste oma on jäänud peagu endiseks. Õnnetusosalistest veoautodest 1939. a. sõitis järelvankriga 7,2%. Pea kõigis Lääne-Euroopa mais on õnnetusosalistest jõuvankritest arvu- liselt esikohal sõiduautod; Soomes siiski pärivad sealse levinud autotranspordi tõttu esikoha veoautod.

Jõuvankrite esinemissagedus õnnetusosalisena 1 000 vastava jõuvankri kohta (a. lõpu arvud) oli 2 viimasel aastal järgmine:

	1939	1938
erasõiduautod	109	98
tüürisõiduautod	220	273
veoautod	158	181
autobused	453	470
mootorrattad küljekorviga	29	43
„ küljekorviga	59	92

Nagu varemaltki märgitud, on õnnetusohlikemad jõuvankrid autobused, edasi järjekorras tüürisõidu- autod, veoautod, erasõiduautod, korviga ning korvita

mootorrattad. Selle järjestuse määrab üksikute jõu- vankriliikide erinev tegelikust liiklusest osavõtumäär: nii on autobused ja tüüriaudod, ka veoautod, tavaliselt suurema osa päevast sõidus, erasõiduautosid ja mootor- rattaid kasutatakse märksa vähem. Üksikute jõu- vankriliikide juhtide sõiduuskuse kohta nende andmete põhjal järeldusi teha ei saa. Ei saa jätta nentimata, et 1939. a. on langenud kõigi jõuvankriliikide suhteline õnnetusohlikkus, peale erasõiduautode, millede õnnetusohlikkus on üle 10% tõusnud. Tuleks leida vahen- deid, et eraautode õnnetusohlikkus liikluse julgeoleku üldise paranemise ajastul ei suureneks.

Peale jõuvankrite oli 1939. a. teisi õnnetusosalisi liiklejaid 732, neist 33,7% hobusõidukid, 26,8% jala- käijad, 24,1% jalgrattad, 5,9% raudtee ning 4,2% trammi veerevkoosseadud, 3,1% loomad ja 2,2% muud. Võrreldes eelneva aastaga on jalakäijate, eriti aga jalgratturite arv ning osatähtsus õnnetusosaliste hulgas langenud. Võttes arvesse, et jalgratas on meie teedel hobusõiduki kõrval levinum liiklusvahend (1938. a. oli jalgratase arv 161 313), ei saa nende õnnetussagedust lugeda kõrgeks (1939. a. registreeriti liiklusõnnetusi ainult 176 jalgrattaga). Seda otsust ei muuda ka tõde, et teatav osa kergemaid jalgratta- õnnetusi maaoludes jääb politseiliselt registreerimata.

Õnnetustel kannatanud isikud 1939. a. — *Personnes tuées ou blessées dans l'accident en 1939.*

4.	Surnud <i>Tués</i>			Vigastatud — <i>Blessés</i>									Üldse <i>Gr. total</i>			%
				Raskesti <i>Grèvement</i>			Kergesti <i>Légerement</i>			Kokku <i>Total</i>						
	Mehi	Naisi	Kokku	Mehi	Naisi	Kokku	Hommes	Femmes	Total	Mehi	Naisi	Kokku	Mehi	Naisi	Kokku	
Jõuvankri- (excl. mootorratturid), rongi- ja trammijuhid — <i>Conducteurs de véhicules à moteur (excl. motocyclistes)</i>	1	—	1	1	—	1	18	—	18	19	—	19	20	—	20	4,2
Mootorratturid — <i>Motocyclistes</i>	3	—	3	16	—	16	20	—	20	30	—	36	39	—	39	8,1
Hobusõidukite juhid — <i>Conducteurs de véhicules à traction animale</i>	4	3	7	12	6	18	26	13	30	38	19	57	42	22	64	13,3
Jalgratturid — <i>Cyclistes</i>	5	1	6	10	4	14	47	11	58	57	15	72	62	16	78	16,2
Reisijad — <i>Passagers</i>	7	2	9	13	13	26	45	24	69	58	37	95	65	39	104	21,7
Jalakäijad — <i>Pétons</i>	11	6	17	21	24	45	56	50	106	77	74	151	88	79	167	34,8
Muud — <i>Autres</i>	1	—	1	1	1	2	4	1	5	5	2	7	6	2	8	1,7
Kokku — Total 1939	32	11	43	74	48	122	216	99	315	290	147	437	322	158	480	100
1938	48	18	66	84	55	139	276	134	410	360	189	549	408	207	615	—
1937	24	7	31	72	25	97	137	35	172	209	60	269	233	67	300	—
							%									
1939	6,7	2,3	9,0	15,4	10,0	25,4	45,0	20,6	65,6	60,4	30,6	91,0	67,1	32,9	100	—
1938	7,8	2,9	10,7	13,6	9,0	22,6	44,9	21,8	66,7	58,5	30,8	89,3	66,3	33,7	100	—
1937	8,0	2,3	10,3	24,0	8,3	32,3	45,7	11,7	57,4	69,7	20,0	89,7	77,7	22,3	100	—

6. Õnnetustel kannatanud isikud.
Personnes tuées ou blessées dans l'accident.

43, raskesti vigastatuid 122 ja kergesti vigastatuid 315, kokku 480 kannatanut. Võrreldes 1938. a. on langenud: surmasaanute arv 23 võrra ehk 34,8%, raskesti vigastatute arv 17 võrra ehk 12,2%, kergesti vigastatute arv 95 võrra ehk 23,2%, kannatanute üldarv seega 135 võrra ehk 22,0%. Kannatanute koostises langes surmasaanute osatähtsus 10,7%-lt 9,0%-le ja kergesti vigastatute oma 66,7%-lt 65,6%-le, raskesti vigastatute

Õnnetusohvrite seisukohast oli 1939. a. märksa õnnelikum eelnevast. Nii oli 1939. a. tänav- liiklusõnnetusel surmasaanuid

osatähtsus aga tõsis nende arvu suhteliselt väiksema vähenemise tõttu 22,0%-lt 25,4%-le. Surmaohvreist 35 ehk 81,4% suri 24 tunni, 8 ehk 18,6% aga 30 päeva jooksul õnnetusest arvates.

1 000 registreeritud auto kohta aasta lõpul tuli 1939. a. 6,8 tänavliiklusõnnetusel surmasaanut ja 67,1 vigastatut; eelmisel aastal olid vastavad arvud 11,2 ja 92,8. 1 000 jõuvankrile (autod + mootorrattad) langes 1939. a. surmasaanuid 4,2, vigastatuid 43,2. 100 registreeritud õnnetuse kohta tuli meil 1939. a. ümarguselt 4 surmaohvrit ja 40 vigastatut, s. o. 44 kannatanut, Saksas 1936. ja 1937. a. aga 68 kannatanut.

Võrreldes 1938. a. on kannatanute koostises tõusnud jalakäijate ning hobusõidukijuhtide, langenud aga ülejäänud rühmade osatähtsus. Nii moodustasid 1939. a. kannatanute üldarvust: jalakäijad 34,8%, reisijad ja kaasasõitjad 21,7%, jalgratturid 16,2%, hobusõidukijuhid 13,3%, mootorratturid 8,1%, jõuvankri-, rongi- ning trammijuhid 4,2% ja muud isikud 1,7%. Nagu näeme, kannatavad kaasasõitjad sagedamini kui sõidukijuhid.

Illustratsioonina olgu toodud tänavliiklusõnnetusil surma ja vigastada saanud jalakäijate ning jalgratturite osatähtsus kannatanute üldarvus reas välisriiges (%):

		Jalakäijad	Jalgratturid
Itaalias	1937	34,1	.
Iiris	1936	33,2	.
Inglises	1937	32,5	29,7
Šveitsis	1936	25,8	.
Taanis	1936	20,3	49,8
Ainult jõuvankriõnnetusil:			
Kanadas	1935	34,8	6,2
Soomes	1936	28,6	25,8
Rootsis	1936	23,8	32,5

Neist arvudest nähtub, et õnnetusil kannatanuist moodustavad jalakäijad välismaal 20—35%, kusjuures nende osatähtsus ulatub Eesti 1939. a. tasemeni ainult Kanada 1935. a. jõuvankriõnnetusil. Kuigi jalgrattaste õnnetussagedus, nagu eespool nägime, on madal, esinevad jalgratturid kannatanute hulgas küllalt suure osatähtsusega. Seda nimelt seepärast, et enamikul jalgrattaõnnetusil, eriti nende kokkupõrkeil jõuvankri-, jalgratturid saavad vigastada. Välismaal on jalgratturite osatähtsus kannatanute hulgas kohati palju kõrgem kui meil; jalgrattasõidu julgestamiseks on mõningais riigis, kus rattaste levik väga suur, jalgrattureile ehitatud eriteed (Taanis, Saksas, Hollandis).

Surmasaanuist moodustasid 1939. a. jalakäijad 37,2% ja hobusõidukijuhid 16,8%. 16 surmasaanud jalakäijast kaotasid elu 5 linnades ja 11 maal.

Surma- ja vigasaanute koostises tuli kahel viimasel aastal iga 2 mehe kohta 1 naine. Ainult kannatanud jalakäijate hulgas on naiste arv lähedane meeste omale.

Alaealisi sai 1939. a. tänavliiklusõnnetusil surma 4, vigastada 54, neist enamus jalakäijaina ja jalgrattureina. Neist oli alla 7 a. 1 surma- ja 4 vigasaanut, 7—14 a. 2 surma- ja 19 vigasaanut ning 15—19 a. 1 surma- ja 31 vigasaanut. Võrreldes 1938. a. on vähenenud noorte õnnetusohvrite arv kui ka osatähtsus. Üle 60 a. raku sai 1939. a. tänavliiklusõnnetusil surma 9, mis moodustas veidi üle 20% surmasaanute üldarvust (1938. a. 19 ehk ca 30%). Kuigi ka üle 60 a. vanuste vigastatute arv on langenud 77-lt 66-le, on nende osatähtsus vigastatute koostises siiski tõusnud (16,7%:15,2%). Üle 60 a. surma- ja vigastadasaanud on peagu eranditult jalakäijad ning hobusõidukijuhid. Noorsoo hulgas tehtava liikluspropaganda tulemusel ei saa kahelda, nagu seda näitavad juba 1939. a. andmedki. Raskem on rauagaaluste liiklejate (eriti maa päritoluga) julgestamine; vastavate isikute nõrgenenud

nägemis- ja kuulmisvõime, tähelepanematus, samuti kohanematus moodsa aja motoriseerunud liiklusega ning ohu puhul külmavere kaotus on põhjustanud hulgaliselt raskeid õnnetusi.

Ümarguselt 80% 1939. a. surmasaanuist ja 60% vigastatuist kuulus õnnetuses peastiidlane liiklusvahendi juurde või oli ise peastiidlane-liikleja; võrreldes eelneva aastaga on vastavad määrad tõusnud.

Liiklusõnnetusist tekitatud ainclisi kahjusid hinnati 1939. a. ümarguselt 85 tuh. kr-le. Tegelikult kahjud on arvatavasti veelgi suuremad.

7. Õnnetuste põhjused.

Causes des accidents.

Iga liiklusõnnetus sõltub tavaliselt väga mitmesuguseist asjaoludest. Järgnevalt on õnnetuste põhjusina käsitatud iga

õnnetuse puhul üht asjaolu, mida teatelehe täitnud ametnik oma isikliku mulje ja hinnangu põhjal luges olulisimaks. Kui õnnetuses stiidlane isiku juures on tehtud vaieldamatult kindlaks omadus või seisukord, mis üldise arusaamise järgi ei võimaldagi normaalset olukorra hinnangut ega reageerimist (purjusolek, defektiivsus, oskamatus, üliväsimus jne.), loetakse seda omadust või seisukorda õnnetuse põhjuseks; kui selliseid asjaolusid ei esine, näidatakse õnnetuse põhjusena seda faktilist tegevust või tegevusetust, mis õnnetuse tekitas. Teatavast subjektiivsusest hoolimata annab vastav andmestik õnnetuste põhjusist siiski üsna õige pildi.

Tab. 5 nähtub, et 1939. a. 75,7% õnnetusist oli tingitud sõidukijuhist, 8,9% jalakäijast, 2,8% sõidukeist, 5,8% teeloludest ning 7,1% muist asjaoludest. Võrreldes eelneva aastaga on langenud jalakäijast, sõidukeist ning teeloludest tingitud õnnetuste osatähtsus, tõusnud eeskätt muudest asjaoludest (4,6%-lt 7,1%-le), vähe aga ka sõidukijuhist põhjustatud õnnetuste oma (75,4%-lt 75,7%-le). Üldiselt on kahe viimase aasta andmed väga sarnased, mis tõendab, et õnnetuste põhjuste määramine toimub ühtlaselt. Välismaal moodustasid jalakäijast tingitud õnnetused tänavliiklusõnnetuste üldarvust: Itaalias (1934) 19,2%, Saksas (1938) ca 10%, Belgias (1936) 9,7%, Taanis (1936) 9,3%, Hollandis (1936) 7,9%, Šveitsis (1935) 7,4%, Soomes (1936) 7,2% ja Rootsis (1936) 6,1%; kahes viimasel riigis käivad vastavad arvud ainult jõuvankriõnnetuste kohta.

Eelneva aasta esikujul oli sõidukijuhiga seonduvast põhjusist esikohal purjusolek, mille osatähtsus õnnetuste üldarvus osutub isegi veidi tõusnuks (11,1%:10,8%). Tuleb arvata, et niipalju on juhtumeid, kus purjusolek on ilmselt selge; alkoholi tarvitavate arv õnnetusosaliste juhtide hulgas on kindlasti veel suurem. Purjusolekust põhjustatud õnnetuste osatähtsus on suvel kõrgem kui teistel aastaaegadel; laupäevil, eriti aga pühapäevil suurem kui ülejäänud nädalapäevil; maal juhtunud õnnetuste hulgas kõrgem kui linnas juhtunute hulgas. Kuna purjusolekust põhjustatud õnnetused on tagajärgedelt raskemaid, nõuab võitlus alkoholiga erilist tähelepanu. Selle

võitluse raskust iseloomustab parimini asjaolu et, jooitud sõiduki juhtide arvukast karistamisest hoolimata, alkoholist põhjustatud õnnetuste osatähtsus ei ole langenud.

Juhist tingitud asjaoludest olid 1939. a. järjekorras suurema osatähtsusega tähelepanematus ja hajameelsus ning eesõigustatud läbisõidu mitte-tähelepanek, kumbagi olles põhjustanud 9,2% õnnetuste üldarvust; 1938. a. võrreldes on esimese osatähtsus langenud, teisel tõusnud. Edasi järgnevad: sõitmine sõidutee valel poolel (8,3%), ülikiire sõit (8,1%), ettevaatamatu suunast kõrvalepöörumine (5,6%), määrustevastane möödasisit (4,0%), vilumatus (4,4%), ettevaatamatud pöörded ja läbisõit ristteedel (4,4%) jne. Väärrib esiletõstmist, et ülikiirest sõidust põhjustatud õnnetuste osatähtsus on langenud.

Jalakäijast tingitud põhjuste hulgas on enamuses kõndimine, seismine või sõidutee ületamine liiklust jälgimata ja ettevaatamatu minnek sõiduteele, mis kokku 1939. a. moodustasid 5,0% õnnetuste üldarvust, 1938. a. aga 7,8%. Jalakäijate purjusoleku osatähtsus on tõusnud 0,7%-lt 1,6%-le.

ÕNNETUSED RAUDTEEL — ACCIDENTS aux CHEMINS de FER.

Õnnetusjuhte raudteel registreeriti 1939. a. 100, neist 46 inimohvritega (19 surmaga ja 27 vigastusega lõppenud). Võrreldes eelneva aastaga on langenud inimohvritega õnnetuste arv 17 võrra ehk 27,0%, inimohvritega õnnetuste oma 14 võrra ehk 20,6%, üldarv seega 31 võrra ehk 23,7%. Inimohvritega õnnetuste suurema languse tõttu on nende osatähtsus üldarvus vähenenud (46,0%:48,1%).

1939. a. raudteeõnnetusist toimus:

	Inimohvritega	Inimohvrite	Kokku
Linnas	20	16	42
Maal	20	38	58
Kokku	40	54	100

1938. a. võrreldes on inimohvritega õnnetuste arv linnas 3 võrra tõusnud, maal aga 20 võrra ehk 50% langenud. Inimohvritega õnnetuste harvenemine on toimunud linnas, kuna maal nende arv püsib eelmise aasta tasemel. Linnust olid õnnetusrohkeimaiks Tallinn (29, neist 3 surma ja 13 vigastumist) ning Nõmme (6, neist 2 surma ja 4 vigastumist); maadest on õnnetuste arv suurem Harju- (22, neist 4 surma ja 2 vigastumist) ja Virumaal (8, neist 3 surma ja 1 vigastumist).

Inimohvritega õnnetusi oli 1939. a. arvukamalt suvekuul (juulist septembrini incl.), inimohvritega õnnetusi aga detsembris ja novembris. Nädalapäevist oli teisist tunduvalt õnnetusrohkem pühapäev. Inimohvritega õnnetusist suur osa on toimunud pimedal ajal.

Inimohvritega õnnetusist olid 1939. a. 42,0% pealesõidud loomadele, 27,8% rööbastelt mahajooksud,

Ümarguselt 85% tänavliiklusõnnetuste üldarvust sõltub liiklusesalisist isikuist — sõiduki juhtidest ja jalakäijast, kuna väljaspool inimest asetsevad asjaolud põhjustavad vaid 15% õnnetusist. Väliseist asjaoludest on esikohal kartlik ja lõhkuv hobune (4,6%), libe sõidutee (3,7%), sõiduki halb seisukord (2,2%) ja loomad sõiduteel (1,9%); kõigi nende asjaolude osatähtsus osutus 1939. a. tõusnuks. Kuigi jõuvankrite kontroll 1939. a. ümarguselt iga neljanda jõuvankri juures avastas puudusi, ei ole sõidukeist põhjustatud liiklusõnnetuste osatähtsus suur.

Õnnetuste põhjuste ja nende rühmade erikaal on linnas ja maal suuresti erinev. Nii on sõiduki juhist ja jalakäijast põhjustatud õnnetuste osatähtsus suurem linnades, sõidukeist, teoludest, eriti aga loomadest tingitud oma — maal. Samuti erineb põhjuste osatähtsus suuresti üksikute õnnetusliikide juures (üksik- asjad vt. tab. 5). Eriliselt olgu märgitud, et jalakäijale pealesõitute hulgas on jalakäijast põhjustatud osatähtsus langenud 50,7%-lt 43,2%-le, sõiduki juhist tingitud oma aga tõusnud 47,3%-lt 54,0%-le. Lõpuks annab tab. 5 veel ülevaate tänavliiklusõnnetusil surma- ja vigasaanute ositusest õnnetuste põhjuste järgi.

20,4% pealesõidud esemetele ja 9,2% veerevkoosseadu üksuste kokkupõrked. Võrreldes 1938. a. on tõusnud esimesena ja viimasena, langenud aga teisena ja kolmandana nenditute osatähtsus.

Inimohvritega õnnetusil sai igal kannatada ainult üks inimene, peale ühe juhu, kus oli üheaegselt 2 kergesti vigastatud. Iseloomu järgi ositusid inimohvritega õnnetused 1939. a. järgmiselt:

	Arv	Surmajuhtude %
Pealesõite inimesele	27	51,9
Pealesõite esemetele	3	—
Liikuvale rongile peale- või mahahüppamisel	14	35,7
Rööbastelt mahajooksu	2	—
Kokku	40	41,3

Inimohvritega õnnetused on sagedamalt tingitud raudteeliinil viibivaist loomadest, liini või veerevkoosseadu halvast seisukorrast, üksikjuhud ka raudteeteenijate hooletusest. Surma või vigastusi tekitanud õnnetused on enamikus põhjustatud kannatanu ettevaatamatust käimisest, seismisest, magamisest jne. raudteeliinil, samuti ka liikuvale rongile peale- või mahahüppamisest. Umbes 20% õnnetusohvreid oli jooitud.

Raudteeõnnetusil sai 1939. a. surma 19 (1938. a. 30), raskesti vigastada 10 (1938. a. 20) ja kergesti vigastada 18 (1938. a. 17) inimest. Koos tänavliiklusõnnetusil surma- ja vigastadasaanutega on 1939. a. liiklusohvrite arv: 62 surnut, 132 raskesti ning 333 kergesti vigastatud.

Varem Keskbüroo väljaandels ilmunud arütkild:

Liiklusõnnetused 1938. a. — K. Raid, Eesti Statistika nr. 209(4), 1939. a., lk. 203—212.

Liiklusõnnetused 1937. a. — K. Raid, Eesti Statistika nr. 197(4), 1938. a., lk. 169—175.

Õnnetused mootorsõidukitega 1938. a. — H. Reiman, Eesti Statistika nr. 186(5), 1937. a., lk. 230—233.

Õnnetused mootorsõidukitega ja sõidumääruste rikkumised 1934. a. — G. Tomberg, E. Statistika nr. 167(10), 1935. a., lk. 484—486.

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI.¹⁾ UNIVERSITÉ TECHNIQUE de TALLINN.

Sis u: 1. Üliõpilaskond: arv ja sugu, lk. 311; rahvus ja riikkondsus, lk. 311; vanus, lk. 311; koostise moodustumine ja edastjõudmine, lk. 312. 2. Tehnikaülikooli õppejõud: arv, rahvus, riikkondsus, vanus, lk. 312. 3. Tehnikaülikooli majandus, lk. 313.

Tallinna Tehnikaülikool asutati 1936. a. sügisel.

Tehnikaülikooli celkäljaks oli 1935. a. suletud Tallinna Tehnikum (1920. a. sead.), mis iseseisvuse ajal lasi välja 300 tegelikku inseneri-arhitekti. Pärast Tehnikumi likvideerimist katsetati tehnika-teaduskonnaga Tartu Ülikooli juures. Teaduskond töötas ainult ühe aasta (1935/36. õ.-a.) ja tema otseseks järglaseks, alates 1936. a. sügisest, on Tallinna Tehnikaülikool (1936/37. õ.-a. töötas Tehnikainstituudi nime all, 1. I 1938 muudeti Tehnikaülikooliks).

Naisi oli 1939. a. ülikoolis üldse 21, neist enamik (16) õpib keemia-osakonnas.

Rahvus ja riikkondsus. Eestlaste osatähtsus üliõpilaskonnas ületab viimasel aastal 93%. Sündinud on see peamiselt Eestist lahkunud sakslaste arvel. Muulasi oli 1939. a. ülikoolis vaid 6,7%, neist enamuse venelased.

	1939	1938	1937	1936	1939	1938	1937	1936
	%							
Eestlasi	468	476	428	405	93,3	92,8	88,1	88,8
Sakslasi	—	11	25	15	—	2,1	5,1	3,3
Venelasi	26	20	22	24	5,1	3,9	4,5	5,3
Juute	7	6	9	10	1,4	1,2	1,9	2,2
Muid	1	—	2	2	0,2	—	0,4	0,4
Kokku	491	513	486	456	100,0	100,0	100,0	100,0

Suhteliselt on muulasi kõige rohkem keemia-osakonnas. 1939. a. oli (% üldarvust):

	Eestlasi	Venelasi	Juute	Muid
Ehitusosakonnas	93,1	6,4	0,5	—
Mehaanika-osak.	96,6	2,7	—	0,7
Keemia-osak.	89,2	5,4	5,4	—
Mäe-osak.	93,1	6,9	—	—
Kokku	93,3	5,1	1,4	0,2

1939. a. kuulusid kõik üliõpilased eranditult Eesti riikkondsusse. Eelmistel aastatel oli üliõpilaskonnas ka üksikuid välismaalasi.

Vanus. Absoluutse enamuse moodustavad Tehnikaülikoolis nooremad — kuni 24-a. inel. — üliõpilased (60%). Üliõpilaste ositus 1938. a.:

	Arv	%	Tartu Ülikoolis
Kuni 20-a.	77	15,0	60%
20—24-a.	231	45,0	
25—29-a.	139	27,1	40,,
30-a. ja üle	60	12,9	
Kokku	513	100,0	49,1,,

Alla 20 a. van. hulgas on esikohal 19 a. vanused (58,4%), üle 30 a. vanused kuuluvad peamiselt 30—34-a. vanusrühma (71,2%):

Alla 20-a.:	arv	%	30-a. ja van.:	arv	%
17-a.	4	5,2	30—34-a. . . .	47	71,2
18 „	28	36,4	35—39 „	13	19,7
19 „	45	58,4	40-a. ja üle . . .	6	9,1
Kokku	77	100,0	Kokku	66	100,0

1. Üliõpilaskond. Arv ja sugu. Üliõpilasteks *Étudiants.* võetakse vastu mõlemast soost isikuid, kes on vähemalt 17 a.

vanad ja on lõpetanud ülikooli astumist õigustava õppeasutise. Iga aasta 15. maiks määrab haridusminister, kui palju ja millistel tingimustel võib võtta üliõpilasi üksikutesse osakondadesse.

Esimesel neljal tegevusaastal (1936—39) püsis üliõpilaste arv tehnika-ülikoolis ümarguselt 500 lähedal. Naised moodustavad üliõpilaskonna koostisest 4% ümber.

Üliõpil. arv	M.	N.	Kokku	M.	N.
1. XII 1939	470	21	491	95,7	4,3
„ 1938	491	22	513	95,7	4,3
„ 1937	408	18	426	96,3	3,7
„ 1936	441	15	456	96,7	3,3
4. a. keskm.	468	19	487	96,1	3,9

Tehnikaülikoolil on kaks teaduskonda: ehitus- ja mehaanika- ning keemia- ja mäeteaduskond, mis omakorda jagunevad ehitus-, mehaanika-, keemia- ja mäeosakondadeks.

Üliõpilaste arvult on suuremad ehitus-osak. ja mehaanikaosak.:

	Üliõpil. arv 1. XII:				%			
	1939	1938	1937	1936	1939	1938	1937	1936
Ehitusosak.	204	206	222	242	41,6	40,1	45,6	53,1
Meh.-osak.	147	160	132	90	29,9	31,2	27,2	19,7
Keemia-osak.	111	125	132	124	22,6	24,4	27,2	27,2
Mäe-osak.	29	22	—	—	5,9	4,3	—	—
Kokku	491	513	486	456	100,0	100,0	100,0	100,0

1936/37. ja 1937/38. õ.-a. töötas ülikool kolme osakonnaga. Neljas — mäeosakond — avati 1938. a. sügisel ja on väiksemad; seal õpivad ainult mehed.

¹⁾ Tehnikaülikooli (Tehnikumi) kohta varem ilmunud andmed vt. „Eesti Statistika“ nr. 163(6).

Üliõpilaste vanuslik koostis osakondade järgi 1938. a.

	Üliõpil. üldarv	Kuni 20-a.	% üldarvust:			
			20—24	25—29	30 ja üle	
Ehitusosakond	206	13,6	37,0	33,0	15,5	
Mehaanika-osak.	160	11,3	55,6	25,6	7,5	
Keemia-osak.	125	18,4	42,2	23,2	15,2	
Mäe-osak.	22	36,4	45,5	4,5	13,6	
Kokku	513	15,0	45,0	27,1	12,9	

Koostise moodustumine ja edasijõudmine. Üliõpilaskonna iga-aastane ümbermoodustumine — vanade lahkumine ja uute juurdetulek — on, vaatamata ülikooli noorusele, juba õige ulatuslik; mõõdunud kolme aasta — 1939, 1938, 1937 — jooksul on iga aasta lahkunud ülikoolist kursust lõpetamata üle $\frac{2}{3}$ algkoosseisust. Esimesel kahel tegevusaastal (1937, 1938) oli ülikooli sisseastujaid siiski natuke rohkem kui lahkujaid ja seetõttu üliõpilaste arv näitas neil aastail ikkagi kasvu. Mõõdunud 1939. a. (1. XII 38 — 1. XII 39), mil lahkujad olid väikeses ülekaalus, langes ka üliõpilaste arv.

Üliõpilaste liikumine 1. XII 36—1. XII 39:

	M.	N.	Kokku
01 üliõpilasi 1. XII 1936	441	15	456
Sisseastunud 1. XII 36—1. XII 37	226	7	233
Lahkunud 1. XII 36—1. XII 37	199	4	203
Neist:			
Enne kursuse lõpetamist	192	4	196
Kursuse lõpetanud	7	—	7
01 üliõpilasi 1. XII 1937	468	18	486
Sisseastunud 1. XII 37—1. XII 38	238	8	246
Lahkunud 1. XII 37—1. XII 38	215	4	219
Neist:			
Enne kursuse lõpetamist	211	4	215
Kursuse lõpetanud	4	—	4
01 üliõpilasi 1. XII 1938	491	22	513
Sisseastunud 1. XII 38—1. XII 39	192	6	198
Lahkunud 1. XII 38—1. XII 39	213	7	220
Neist:			
Enne kursuse lõpetamist	204	7	212
Kursuse lõpetanud	9	—	9
01 üliõpilasi 1. XII 1939	470	21	491

Sisseastunute ja lahkunute võrdlus seisuga aasta algul (üliõpil. arv vaatlusaasta algul = 100):

	Lahkunud ülikoolist:				Kokku	+—
	Astunud ülikooli	Kursust lõpetamata	Kursuse lõpetanud	Kokku		
1939 (1. XII 38—1. XII 39)	38,6	41,3	1,8	43,1	—4,5%	
1938 (1. XII 37—1. XII 38)	50,6	44,2	0,8	45,0	+5,6%	
1937 (1. XII 36—1. XII 37)	61,1	43,0	1,5	44,5	+6,6%	

Esmakordselt ülikooli sisseastujate osatähtsus väheneb järjekindlalt: 1937. a. moodustasid uned üliõpilased sisseastujate üldarvust 74,7%, 1939. a. ainult 57,6%.

	% (esmakordselt sisseastujaid)					
Astus ülikooli:	1939	1938	1937	1939	1938	1937
Uusi üliõpilasi	114	163	174	57,6	66,3	74,7
Endisi üliõpilasi	84	83	59	42,4	33,7	25,3
Kokku	198	246	233	100,0	100,0	100,0

Tehnikaülikooli kursuse on ülikooli asutamisest kuni 1. XII 1939 lõpetanud üldse 20 meessoost isikut, neist ehitusinseneri diplomiga 3 (1937. a. 1, 1939. a. 2) ja keemiainseneri diplomiga 17—14 keemikut ja 3 rakenduskeemikut (1937. a. 6, 1938. a. 4 ja 1939. a. 7).

Tehnikaülikooli eelkäija, Tallinna Tehnikum, andis oma tegevuse kestel, alates 1923. a., lõpetanud — tegelikke inseneri-arhitektide — 300:

	M.	N.	Kokku	%
Elektrotehnika alal	87	1	88	29,4
Ehitustehnika „	69	—	69	23,0
Masinachituse „	51	—	51	17,0
Arhitektuuri „	32	2	34	11,3
Tehnilise keemia „	20	6	26	8,7
Kultuuritehnika „	21	—	21	7,0
Laevaehituse „	6	—	6	2,0
Mereinseneri-meh. alal	4	—	4	1,3
Hüdrotehnika alal	1	—	1	0,3
Kokku	291	9	300	100,0
%	97,0	3,0		

2. Tehnikaülikooli õppejõud.

Personnel enseignant de l'Université.

Arv. Nii õppejõudude kui ka abijõudude arv näitab ülikooli aasta-aastalt pidevat kasvu. Õppejõude (teaduste õpetajad ja abiõppejõud) oli 1. XII 1936 28, kolm aastat hiljem — 1. XII 1939 — 41, ehk rohkem 46,4%. Samal ajavahemikul on abijõudude (assistendid ja muud abijõud) arv kasvanud 47-lt 65-ni, ehk 38,3%.

	Kasv (1936 = 100)			
	Õppejõud	Abijõud	Kokku	Õppej. Abij. Kokku
1. XII 1939	41	65	106	146,4 188,3 141,3
„ 1938	35	56	91	125,0 119,1 121,3
„ 1937	33	50	83	117,9 106,4 110,7
„ 1936	28	47	75	100,0 100,0 100,0

Õppe- ja abijõudude ositus teaduskondade järgi:

	% Ehitus- Keemia- Kokku E.-m.t. K.-m.t. ja meh.- ja mäe- teadusk. teadusk.				
	Õppejõude	abijõude	kokku	E.-m.t.	K.-m.t.
1. XII 1939	28	13	41	68,3	31,7
abijõude	38	27	65	53,5	41,5
kokku	66	40	106	62,3	37,7
1. XII 1938	22	13	35	62,9	37,1
abijõude	33	23	56	58,9	41,1
kokku	55	36	91	60,4	39,6
1. XII 1937	20	13	33	60,6	39,4
abijõude	27	23	50	54,0	46,0
kokku	47	36	83	56,6	43,4
1. XII 1936	16	12	28	57,1	42,9
abijõude	26	22	47	53,2	46,8
kokku	41	34	75	54,7	45,3

Õppejõudude töökoormis, võttes aluseks 1 õppejõule tulevat üliõpilaste arvu, on ehitus- ja mehaanika-teaduskonnas kolme viimase aasta jooksul õppejõudude arvu suurenemise tõttu langenud 20,3-lt 12,5-le, keemia- ja mäeteaduskonnas püsib endisel tasemel.

Üliõpilasi tuli keskm. 1 õppejõule (ilma assistentideta):

	1. XII 39	1. XII 36
Ehitus- ja meh.-teaduskonnas	12,5	20,8
Keemia- ja mäeteaduskonnas	10,8	10,8

Rahvus ja riikkondsus. Tehnikaülikooli professorid ja adj.-professorid on kõik eranditult eesti rahvusest ja riikkondsusest. Ainult abiõppejõudude hulgas (keelte lektorid) on üksikuid muulasi ja välismaalasi.

Õppejõudude (ilma assistentideta) rahvus ja riikkondsus 1939. a.:

Rahvus:	Profes- sorid	Adj.- prof.	Muud õppejõud	Kokku	%
Eestlased	13	5	19	37	90,3
Muulased	—	—	4	4	9,7
Kokku	13	5	23	41	100,0
Riikkondsus:					
Eesti kod.	13	5	21	39	95,1
Välismaalased	—	—	2	2	4,9
Kokku	13	5	23	41	100,0

Vanus. Enamik õppejõududest — $\frac{4}{5}$ — kuulub 30—49-a. vanusrühma. Vanuses 50 a. ja üle oli 1939. a. õppejõude 17,1%, alla 30 a. — 2,4%.

1939. a.:	Profes- sorid	Adj.- prof.	Muud õppejõud	Kokku	%
Kuni 30-a.	—	—	1	1	2,4
30—39-a.	4	2	13	19	46,4
40—49-,,	5	3	6	14	34,1
50—59-,,	2	—	3	5	12,2
60-a. ja üle	2	—	—	2	4,9
Kokku	13	5	23	41	100,0

3. Tehnikaülikooli majandus.

Recettes et dépenses de l'Université.

Ülikooli kulud kaetakse riigi eelarve-summadest ja ülikooli erisummadest. Erisummade arvel oli sissetulekuid 1939/40. e.-a. Kr 165 000, sellest moodustasid õppemaks 40%, asutiste (peamiselt Riikliku Katsekoja) tulud 29% ja muud mitmes. tulud (toetused Kr 22 000, kemikaalide ja materj.-lao tulud Kr 17 000, 31%.

Asutiste tulud lähevad peagu täielikult samade asutiste ülalpidamiseks, kuna õppemaksust ja muudest allikatest laekunud summad kasutatakse nende kulude katteks, millede jaoks ei ole nähtud ette summasid riigilt.

Riigi poolt eelarve korras antavad summad on määratud peamiselt koosseisudes ettenähtud õppejõudude ja ametnike palkadeks ja laboratooriumide ülalpidamiseks.

Ülikooli andmeil toome järgnevalt ülikooli tuludekulude kokkuvõtte nelja viimase teg.-aasta kohta.

Erisummade tegelikud tulud 1936/37—1939/40.

1939/40	Kr	%
Õppemaks	65 558	39,7
Asutiste tulud ¹⁾	47 985	29,1
Muud tulud ²⁾	51 427	31,2
Kokku	164 970	100,0
1938/39. e.-a.	147 161	
1937/38. „	138 234	
1936/37. „	81 996	

Erisummade tegelikud kulud 1936/37—1939/40.

1939/40. e.-a.:	Kr	%
Teenistustasu	9 868	7,4
Ametisõidud	707	0,5
Kantseleikulud	4 500	3,4
Majapidamine	13 045	10,2
Kultuuriline toetus	21 298	15,9
Remondid ja ümberehitused	1 901	1,4
Asutiste ülalpidamine ³⁾	44 048	32,8
Muud kulud ⁴⁾	38 132	28,4
Kokku	134 099	100,0
1938/39	133 957	
1937/38	120 953	
1936/37	42 542	

Riigisummade tegelik tarvitamine 1936/37—1939/40.

1939/40:	Kr	%
Teenistustasu	215 396	53,8
Ametnike ja teen. toetus	8 437	2,1
Majapidamine	14 631	3,6
Kultuuriline toetus	11 000	2,7
Asutiste ülalpidamine (laboratooriumid)	101 550	25,2
Muud kulud ⁵⁾	52 824	13,1
Kokku	403 838	100,0
1938/39. e.-a.	353 364	
1937/38. „	330 605	
1936/37. „	368 387	

Üldse on kulutatud Tallinna Tehnikaülikoolile ülikooli asutamisest kuni 1. IV 1940:

	Kr
Riigisummadest	1 506 244
Ülikooli erisummadest	431 551
Kokku	1 937 795
Sissetulekuid on olnud ülikoolil erisummade arvel	532 411
Neto-kulusumma	1 405 384

1 üliõpilase arvestades on ülikooli poolt tulnud maksta juurde esimese nelja tegevusaasta jooksul keskm. Kr 721, aastas (ülikooli neto-kulusumma: üliõpilaste aasta keskm. arvule):

1 üliõpil. maksumus:	Kr	Indeks (4 a. keskm. = 100)
1939. a.	700	105,4
1938. „	663	92,0
1937. „	747	103,6
1936. „	721	100,0
4 a. keskm.	721	100

¹⁾ Sellest: Riikliku Katsekoja tulud Kr 36 800, Õhikivide uurim. labor. tulud Kr 7 700.

²⁾ Sellest: Toetused Kr 22 100, kemikaalide ja materj. lao tulud Kr 17 400.

³⁾ Sellest: Riikliku Katsekoja kulud Kr 32 900, Õhikivide uurim. lab. kulud Kr 7 700.

⁴⁾ Sellest: Raamatukogu Kr 13 200, Kemikaalide ja materj. ladu Kr 11 700, vallasvara Kr 6 000.

⁵⁾ Sellest: Tehnikaülikooli hoonete ostuvõla tasumiseks Kr 51 725.

Väliskaubandus peartihmade järgi — Commerce extérieur d'après les groupes principaux.

	Mai — Mai				I.I — 31.V			
	tn		1 000 kr		tn		1 000 kr	
	1940	1939	1940	1939	1940	1939	1940	1939
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.								
I, II Emsloomad, toidu- ja maitseained, joogid	18 061	4 876	8 596	5 319	30 207	19 187	18 122	19 635
III Toor- ja poolvalmistised	38 120	48 180	5 368	4 837	161 454	144 390	16 421	18 208
IV Valmisaadused	8 909	7 423	2 400	1 585	11 318	21 805	7 531	8 295
V Väärismetallid ja -kiivid	—	—	—	—	0	0	1	4
Kokku	60 096	60 484	16 373	11 741	202 979	185 382	42 075	46 142
SISSEVEDU — IMPORTATION.								
I, II <i>Animaux vivants, denrées alimentaires et coloniales, boissons</i>	5 166	7 815	1 084	709	21 540	23 191	4 195	3 201
III <i>Matières premières et demi-fabriquées</i>	15 848	24 016	3 406	2 827	53 592	92 238	11 119	12 021
IV <i>Produits fabriqués</i>	13 711	10 519	11 567	7 500	27 187	35 370	23 485	28 056
V <i>Métaux et pierres précieuses</i>	0	1	98	70	1	3	438	476
Total	34 725	42 351	16 215	11 106	102 320	150 811	39 235	43 846

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus mais 1940. a.
Mouvement du port de Tallinn en mai 1940.

	Saabunud — Entrées						Väljunud — Sorties									
	Laevade arv Nombre d. nav.		Laevade maht Ton. net.		Neist laadit. Chargé		Reisijaid (arv) Voyageurs (nombre)	Kaupu (toonides) Marchandises (tonnes)	Laevade arv Nombre d. nav.		Laevade maht Ton. net.		Neist laadit. Chargé		Reisijaid (arv) Voyageurs (nombre)	Kaupu (toonides) Marchandises (tonnes)
	Laev. arv Nombre	Maht Ton. net.	Laev. arv Nombre	Maht Ton. net.	Laev. arv Nombre	Maht Ton. net.			Laev. arv Nombre	Maht Ton. net.						
VÄLISÖÖT — LONG COURS.																
Mais	99	63 540	41	28 839	261	48 183	102	67 005	79	41 165	618	47 129	618	47 129	47 129	47 129
1. I — 31. V 1940	105	125 790	85	65 160	832	107 945	154	115 882	113	69 758	1 379	89 948	1 379	89 948	89 948	89 948
Aprillis 1940	19	16 071	17	16 228	41	35 426	4	5 656	2	5 048	6	14 938	6	14 938	14 938	14 938
Mais 1939	172	96 120	112	61 097	5 361	41 789	184	103 381	112	63 668	5 374	39 621	5 374	39 621	39 621	39 621
RANNASÖÖT — CABOTAGE.																
Mais	66	4 730	56	3 912	. . .	2 557	77	5 804	32	3 922	. . .	3 925	. . .	3 925	3 925	3 925
1. I — 31. V 1940	71	5 965	58	4 284	. . .	2 028	81	7 125	34	4 294	. . .	4 065	. . .	4 065	4 065	4 065
Aprillis 1940	—	—	—	—	. . .	—	—	—	—	—	. . .	—	. . .	—	—	—
Mais 1939	206	11 030	196	11 296	. . .	9 976	200	10 690	41	4 019	. . .	1 868	. . .	1 868	1 868	1 868

Tab. 8. Eesti Panga äriseis 31. mail 1940. a. (1000 kr).
Bilan de la Banque d'Estonie le 31. mai 1940 (1000 kr).

Aktiiva — Actif	1 000 kr				%		1 000 kr				%			
	31. V	30. IV	31. V	30. IV			31. V	30. IV	31. V	30. IV				
Kattevara — Réserves	45 200	45 180	35,3	36,4		Põhikapital — Capital	5 000	5 000	3,9	4,0				
a) kuldrahjas ja -kangides — or monnayé et non monnayé	40 803	40 901	31,0	32,9		Tagavarakapital — Fonds de réserve . . .	1 479	1 479	1,2	1,2				
b) välisraha — devis, étrang. nettes	4 303	4 279	3,4	3,5		Eritagavarakapital	4 123	4 123	3,2	3,3				
Vahetusraha — Pièces de mon. d'ap. est.	351	1 086	0,7	0,9		Jooksvad kohustused — Exigibilités courantes	96 705	98 893	75,5	75,6				
Sisevekslind — Effets intér. escompt.	18 582	17 421	14,5	14,0		A. Pangatähed liikvel — Billets en circulation	62 720	64 689	48,9	52,1				
a) kaubavekalid — commerciaux	16 098	15 108	12,6	12,2		B. Jooksvad arved — Dépôts à vue et comptes cour.	34 089	29 204	26,6	23,5				
b) põllumajandusl. — agricoles	2 469	2 303	1,9	1,8		a) valitsusele — Etat	15 221	10 741	11,9	8,6				
c) meteabõstusl. — rel. au com. de bois . . .	15	10	0,0	0,0		b) pankade — banques	14 718	13 618	11,5	11,0				
Laenuid — Prêts et avances:						c) teised — divers	4 100	4 845	3,2	3,9				
valitsusele — à l'Etat	—	—	—	—		Muud passivad — Passifs divers	20 774	19 755	16,2	15,9				
teistele — divers	1)30 269	2)30 831	23,6	24,8										
Kimbis- ja vallasvara — Propr. im. et mat.	3 456	3 453	2,7	2,8										
Muud aktiivid — Autres actifs	20 777	26 279	23,2	21,1										
Kokku — Total	128 141	124 250	100	100		Kokku — Total	128 141	124 250	100	100				

Kattevara vahetuskohustustega 31. V 40,46,71% — Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 46,71%
 " " " " " " 30. IV 40,48,12% " " " " " " " " " " " " 48,12%

1) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laenu (tub. kr) 732,
 2) " 740.

Tab. 6. Riigiraudteed aprillis 1940 — Chemins de fer en avril 1940.

) Kiitsarõppmelisel arvestatakse teljekoormis teljepaari peale.	Tulutoovate rong- km arv (1 000) Trains-km des tr. marchés (1 000)	Reisija- km (1 000) Voyageurs- km (1 000)		Isetekohade kasutuse määre % — % des places occupées	Tühjade vankrite % vanker-km üldarv — % de wagons vides	Laaditud kauba- rongi keskmine teljekoorem) Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Keskmine kaubarongel kõigil kaubarongel Poids moy. net de train pour march.	Keskmine kaubarongi brutokaal (üldv. tn) — Poids moy. brut d'un train à marchand.	Keskmine kaubarongi telgede arv — Nombre moy. d'essieux pour un train de march.	
		Üldarv Total	III kl. III cl.			Üld-veost Traj. total	Maksul. veost Traffic payé				Tallinna suunas Vers Tallinn
Teetpiirkonnad Districts du réseau											
a) Lalarõppmelised teed — Voie large.											
Auru- ja mootorronges	337	10 540	18 010	47,4	—	—	—	—	—	—	
Sell.: Paldiski—Kella	7	438	438	57,4	42,1	6,52	6,47	351	—	—	
Haapsalu—Kella	18	811	775	34,1	34,5	5,05	5,85	254	399	575	
Kella—Tallinn	22	1 314	1 300	51,6	39,9	5,60	5,65	208	588	651	
Tallinn—Tapa	67	4 231	3 786	42,9	36,3	6,00	6,62	370	891	533	
Tapa—Kohla	54	2 136	1 985	56,4	40,5	7,92	7,22	356	809	442	
Kohla—Narva	23	1 204	1 107	49,3	37,3	7,95	7,86	322	694	383	
Tapa—Tartu	54	3 742	3 343	41,9	17,9	5,95	5,62	325	580	602	
Tartu—Petersi	21	1 505	1 477	53,5	18,4	4,58	4,42	210	510	368	
Tartu—Valga	45	1 810	1 728	37,7	27,1	6,74	6,48	297	392	639	
Valga—Petersi	22	838	829	34,3	32,8	4,23	3,59	90	159	295	
Petersi—Irboska	4	131	131	53,0	27,0	8,06	8,02	305	359	577	
Tähtajalisi kogu raudteel	—	1 290	1 030	—	—	—	—	—	—	—	
Elektrirong. Tall.—Pääsküla	28	3 120	3 120	52,7	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	365	22 660	21 139	48,1	33,8	6,82	6,47	331	699	520	
Märtsis — En mars 1940	379	25 648	23 775	49,4	23,8	6,50	6,15	312	678	491	
Aprillis — En avril 1939	315	25 292	23 421	54,4	27,4	5,95	5,62	260	620	373	
1. IV—30. IV 1939/40	369	22 660	21 139	48,1	33,8	6,82	6,47	331	699	520	
1. IV—30. IV 1938/39	315	25 292	23 421	54,4	27,4	5,95	5,62	260	620	373	
1. I—30. IV 1940	1 427	85 447	79 062	44,9	28,3	6,57	6,22	313	669	504	
b) Kiitsarõppmelised teed — Voie étroite.											
Tall.—Sad.—Türi	40	2 364	2 173	54,3	29,7	4,06	3,87	147	349	233	
Türi—Mõisaküla	20	865	822	48,8	12,3	3,61	2,78	131	249	201	
Mõisaküla—Pärnu	15	395	350	41,2	40,0	3,86	3,80	70	96	218	
Lilva—Vääna	4	75	75	15,3	42,9	2,44	1,08	—	—	—	
Rapla—Virtsu	18	498	470	30,3	23,3	3,07	2,72	65	165	98	
Lelle—Papiaküla	27	706	630	60,0	32,2	3,85	3,31	99	232	186	
Türi—Tamsalu	24	409	407	57,4	37,4	5,43	4,93	117	224	131	
Ikla—Riiselja	4	23	23	31,9	60,4	7,58	5,00	134	316	103	
Mõisaküla—Valga	4	126	121	35,5	24,7	3,10	2,54	—	—	—	
Valga—Mõniste	7	179	179	54,0	40,0	4,58	4,10	33	110	42	
Sonda—Mustvee	12	183	177	38,7	44,8	3,82	3,45	84	249	118	
Tähtajalisi kogu raudteel	—	306	248	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	184	6 699	5 675	50,9	32,0	4,02	3,57	116	269	187	
Märtsis — En mars 1940	185	7 366	6 813	50,4	32,0	3,70	3,41	103	238	218	
Aprillis — En avril 1939	172	6 915	6 387	52,9	30,2	3,74	3,48	109	249	202	
1. IV—30. IV 1939/40	184	6 099	5 075	50,0	32,0	4,02	3,57	116	269	187	
1. IV—30. IV 1938/39	172	6 915	6 387	52,9	30,0	3,74	3,48	109	249	202	
1. I—30. IV 1940	725	23 578	21 865	46,5	33,2	3,88	3,50	86	232	165	

	Lalarõppmelisel teel				Kiitsarõppmelisel teel					
	Aprillis		1. IV—30. IV 1940	1. IV—30. IV 1939	1. I—30. IV 1940	Aprillis		1. IV—30. IV 1940	1. IV—30. IV 1939	1. I—30. IV 1940
	1940	1939				1940	1939			
2. Kaubavedu — Transp. d. marchandises (1 000) — Transport des marchandises et bagages.										
2. Kaubavedu — Transp. d. marchandises . . . tn	321	174	321	174	1 088	101	76	101	76	335
Sellest: maksul. — Dont les march. tarifaires . . tn	44 798	21 040	44 798	21 040	152 818	8 198	6 058	8 198	6 068	28 208
Pagas — Transp. d. bagages tn-km	298	160	298	160	1 005	92	71	92	71	306
Sellest: maksul. — Dont les march. tarifaires . . tn-km	42 484	10 491	42 484	10 491	144 487	7 291	5 634	7 291	5 634	25 475
Pagas — Transp. d. bagages tn	0,49	0,44	0,49	0,44	1,61	0,22	0,22	0,22	0,22	0,76
Sellest: maksul. — Dont les march. tarifaires . . tn-km	48	43	48	43	158	14	15	14	15	51
3. Reisijavedu (1 000) — Transport des voyageurs (1 000).										
Reisijate arv — Nombre d. voyageurs	818	879	818	879	3 209	138	139	138	139	515
Sellest: Kohalik liiklus — Dont mouvement local	815	875	815	875	3 256	138	139	138	139	514
III klassis — III cl.	810	868	810	868	3 234	134	136	134	136	500
Reisija-km arv — Voyageurs-km	22 660	25 292	22 660	25 292	85 447	6 099	6 915	6 099	6 915	23 578
Sellest: Elektrironges — Dont trains electr.	3 120	3 483	3 120	3 483	13 405	—	—	—	—	—
4. Veoautode kaubavedu Raudteetalituse korraldusel (1 000) — Transports par les camions de l'admin. de chemins de fer (1 000).										
Raudtee veoautode liibjooks — Parcours des camions de l'admin. des chem. de fer . . . km	13	11	13	11	37	3	1	3	1	11
Raudtee veoaut. veetud — March. transp. . . . tn	1,53	1,19	1,53	1,19	4,45	0,85	0,13	0,35	0,13	1,26
Rendit. veoaut. veetud tn-km	22	17	22	17	56	3	1	3	1	12
Transp. par l. camions privées tn-km	0,58	0,32	0,58	0,32	1,31	0,88	0,27	0,83	0,27	2,32
Sellest: Elektrironges — Dont trains electr. . . . tn-km	18	7	18	7	36	43	7	43	7	122
5. Veerukoostööde kasutamise (1 000) — Exploitations du matériel roulant (1 000).										
Rong-km jõnalilika järgi — Trains-km	451	369	451	369	1 757	213	198	213	198	872
Sellest: Auruveotud — Dont d. locomotives à vap.	373	286	373	286	1 452	184	165	184	165	751
„ Elektrimootorid — Dont d. moteurs électr.	28	29	28	29	112	—	—	—	—	—
„ Bensini-mootorid — Dont d. moteurs à benz.	37	44	37	44	137	—	—	—	—	—
„ Diiselmootorid — Dont d. Diesel-moteurs	10	8	10	8	48	23	33	23	33	121
„ Rõõbasomniibus — Automotrices	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Telj-kilomeetrid — Essieux-km	15 116	10 221	15 116	10 221	54 035	8 115	7 444	8 115	7 444	32 611
Sellest: Klassvag. — Dont voitures à voyageurs	3 776	3 007	3 776	3 007	15 215	2 002	2 356	2 002	2 356	8 708
„ Kaubavag. — Dont voitures à march.	11 340	6 314	11 340	6 314	39 420	6 613	5 088	6 613	5 088	23 903
6. Laskumud tulud (1 000) — Recettes encaissées (1 000).										
Üldise kr — Total	1 835	1 020	1 835	1 020	5 702	418	352	413	352	1 461
Sellest: Reisijateveost — Voyageurs	389	421	389	421	1 399	124	129	124	129	464
Sellest: Pagasi- ja postiveost — Bagages et postes	25	24	25	24	98	10	10	10	10	35
Dont: Kaubaveost — Marchandises	1 400	562	1 400	562	4 119	278	207	273	207	962

Tab. 25. Toiduainete maksimumus kalorilise sisalduse järgi 1937—1940. a.)
Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1937—1940¹⁾.

	Keskm. — Moyenne			
	1937	1938	1939	1940
Sealiha — Viande de porc	40	42	48	47
Sespekk — Lard	16	16,2	19,7	19
Loomaliha — Viande de boeuf	38	49	54	54
Ysaliha — " " veau	40	50	60	61
Lambaliha — " " mouton	26	27	37	38
Seskrast, sulikam. — Graines de porc.	14	13	13,3	16
Sulak, — Saindoux	15	15	19	17
Loomarasv sulikam. — Grats de boeuf non fondus	8	8,5	9,8	11,5
Teevorast — Savatasson	81	85	92	102
Sink — Jambon	49	53	53	56
Räsmäd, värskel — Pet. harengs hak.	37	37	38	38
Kihud, — Epprots, frans	58	49	55	80
Haugid, — " " "	102	97	102	183
Ahvusad, — " " "	65	71	73	115
Tursad, — " " "	33	39	48	54
Räsmäd, soolab. — " " "	60	63	45	68
Kihud, — " " "	39	39	41	41
Kleetingad, — " " "	35	38	42	65
Bukajapani — " " "	4	4	5	5
Bukajapani — " " "	8	8,2	8,5	8,5
Sepikjapani — " " "	7,6	7	7	7,7
Nisupüü — " " "	18	13	13	13
Odraajahu — " " "	9	9,2	8,9	8,9
Kruubid — Gruent d'orge	10	11	11	11
Rukkileib — " " "	8	8,6	8,7	8,7
Peenleib — " " "	15	15,7	16	16
Sepik — " " "	15	15,8	14,2	14
Naelakal — " " "	18	18,6	17	17
Rõõskpärm — " " "	17	18	21	20
Hapukoor — Crème orige	29	30	35	34
Kohupim — " " "	33	34	35	43
Või, melgei — " " "	24	25	27	27
Tämed, — " " "	21	22	23	26
Tämed, — " " "	13	12,6	11,8	11,8
Kanaamad — " " "	82	84	88,5	40
Kartulid — " " "	15	15	25,3	21
Porgandid — " " "	41	44	19,0	12
Peedid — " " "	88	46	88	97
Kaalikart — " " "	51	52	108	108
Edet — " " "	11	11	15,2	14
Čad — " " "	7	6	9,3	9,3
Kapsad, hapud — " " "	127	108	286	321
Sibulad — " " "	116	142	175	225
Ris — " " "	18	18	94	94
Manna — " " "	14	14	14	14
Kartulijahu — " " "	21	19	19	19
Suhkur, peenike — " " "	9	9	11,3	11,3
Mesi — " " "	12	12	15	15
Mesi — " " "	50	53	61	64

¹⁾ Maksimumus 1000 kcal. kohta (sentides) — Coût par 1000 calories (en sentes).

Tab. 27—28. Elatusmaksumus- ja hulgmüügindeksid
 (geom. kesk., 1913=100).
 Nombres-indices du coût de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenn. géom., 1913=100).

	1939				1940			
	Keskmiseit aastast		Moyenne annuelle		Keskmiseit aastast		Moyenne annuelle	
	1937	1938	1939	1940	1937	1938	1939	1940
ELATUSMAKSUMUSINDEKSID — N.-indices du coût de la vie	96	101	103	105	107	115	121	123
1. Toidus — Alimentation	128	139	143	144	144	144	144	144
2. Korter — Logement	80	83	86	85	90	96	103	108
3. Kite ja valgustus — Chauffage et éclair.	53	53	53	53	53	53	53	53
Elekter — Electricité	43	43	43	43	43	43	43	43
Petrooleum — Pétrole	76	83	83	78	99	120	120	120
Tuletudud — Allumettes	132	122	122	122	122	122	122	122
4. Riietus — Habillement	139	141	148	148	155	169	173	180
Kite — Stoffe	115	116	118	123	129	145	152	159
Õmblusnõu — Couture	147	155	155	155	155	155	155	155
Pesu — Linge	145	148	145	145	145	145	145	145
5. Jalustus — Chaussures	161	162	166	177	187	209	212	228
Jalustus — Higitäht ja nettojage	85	89	97	99	99	105	105	111
6. Sääp — Savon	99	99	101	113	113	144	144	153
Habeemajamine — Barbé	66	66	66	66	66	66	66	66
7. Jook — Boiss.	78	87	104	104	104	104	104	104
Jook — Alkohol	104	110	122	122	122	122	122	122
8. Reisid, liikumine, post — Voyages etc.	79	79	80	80	80	80	80	84
Tali — Nõmme pli. hind — Chem. de fer	86	86	86	86	86	86	86	86
Tramm — Tramway	62	62	62	62	62	62	62	62
Postitaxid — Tarif postal	91	91	95	96	96	96	96	155
9. Härdus — Assurance	93	108	108	108	108	108	108	108
10. Lõustus — Diversissement	159	161	164	168	168	168	168	180
Teater — Théâtre	56	56	56	56	56	56	56	56
Kino — Cinéma	48	48	48	48	48	48	48	48
Tubaak — Tabac	200	200	204	210	210	210	210	228
Alkohol — Alcool	153	166	178	180	180	180	180	186
Mund kalud — Autres dépenses	104	109	112	113	115	119	123	128
Üldindeks — N.-ind. général du coût de la vie	104	109	112	114	116	125	128	132
HULGMÜÜGINDEKSID (võrkaastamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées)	101	100	103	108	113	117	119	120
Üldindeks — Nombres-indices général	93	94	97	101	105	107	108	113
Sallist toidunõu — Dont denrées alim.	97	95	97	103	109	115	117	122
Teine prem. et prod. indusier.	144	149	149	150	153	153	153	153
TÄHTSAMATE AINETE HINDADE KÄIK — Mouvement des prix des articles principaux (1913 = 100)	87	84	85	89	94	94	95	95
Või — Beurre	82	81	86	90	95	106	107	110
Sealiha — Viande de porc	160	162	205	219	222	268	280	297
Lina — Lin	100	100	105	114	117	124	133	148
Kartulijahu — Farine de pom. de terre	114	100	121	145	171	181	191	198
Suhkur — Fer en espèces	140	140	140	140	140	162	162	162
Petrooleum — Pétrole	67	65	66	66	66	66	66	66
Suhkur — Sucre	80	81	87	89	89	89	107	106

Tab. 26. Turuhinnad mais 1940. a. — Prix de détail en mai 1940.

	Mõõtmisüksus	Tallinn			Paldiski	Rakvere	Narva	Palde	Haapsalu	Tartu	Viljandi	Pärnu	Võru	Valga	Petersi	Kuresaare													
		1	2	3													4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
		Mai 1940	Aprill 1940	Mai 1939													Hinnad sentides — Prix en cents.												
Lihua, lihaseadused ja rasv	1. Sealha, seaviisi ostes — Viande de porc	kg	108	104	78	102	100	108	—	—	103	95	100	99	100	104													
	2. „ freedulha — Viande de porc II s.	„	110	110	85	110	110	110	110	110	110	110	105	110	110	110													
	3. „ praelha — Viande de porc I s.	„	120	130	100	120	120	120	118	120	120	120	115	120	120	120													
	4. Seapekk — Lard	„	125	135	100	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125													
	5. Loomaliha, supilha — Viande de boeuf II s.	„	86	71	70	65	60	71	64	73	64	65	65	54	61	63													
	6. „ praelha — Viande de boeuf I s.	„	115	101	90	80	75	84	84	100	74	86	75	66	75	78													
	7. Vaskliha, esim. veer. — Viande de veau II s.	„	73	66	56	50	40	58	55	53	57	55	55	48	51	53													
	8. „ tag. veer. — Viande de veau I s.	„	85	78	65	60	70	66	65	63	60	65	60	54	56	58													
	9. Lambaliha, esim. veer. — Viande de mout. II s.	„	99	93	65	60	78	83	83	93	90	85	75	85	90	70													
	10. „ tag. veer. — Viande de mout. I s.	„	109	105	75	70	83	92	85	93	100	90	85	90	100	78													
	11. Searasv, sulatam. — Graisse de porc	„	130	130	95	125	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130													
	12. „ sulatatud — Saindoux	„	160	160	130	150	—	160	—	160	160	160	160	160	160	160													
	13. Loomarasv sulatam. — Graisse d. boeuf, n. fond.	„	88	79	65	60	80	65	80	80	138	90	103	81	—	—													
	14. „ sulatatud — Graisse de boeuf, fondue	„	114	110	85	80	—	90	—	95	102	130	105	128	126	—													
15. Teevorat — Saucisson	„	140	140	130	120	130	120	120	140	140	120	140	120	120	—														
17. Räimed, värsked — Ablettes frais	„	48	68	11	—	45	44	—	25	40	25	24	33	42	27														
18. Kiltud, „ — Esprots frais	„	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—														
19. Haugid, „ — Brochets frais	„	81	95	36	—	85	74	—	68	72	—	—	80	78	78														
20. Ahvsnad, „ — Perches fraîches	„	43	63	30	—	47	41	—	43	26	—	—	48	43	40														
21. Särjed, „ — Gardons frais	„	20	38	14	—	23	—	—	25	35	17	—	15	26	21														
22. Räimed, soolatud — Ablettes salées	„	—	45	25	—	—	—	—	30	—	—	—	25	—	60														
23. Kiltud, „ — Esprots salés	„	120	120	90	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—														
24. Hearingaad, „ — Havens salés	„	110	100	55	—	100	—	—	80	90	120	90	85	70	—														
25. Kiltud toosides — Esprots en boîtes	toos ¹⁾	60	55	43	—	—	—	—	02	55	65	—	—	60	—														
26. Rukis — Seigle	10 kg	20 ²⁾	20 ²⁾	19 ²⁾	—	170	170	150	—	170	165	165	175 ³⁾	173	171														
27. Nisu — Froment	„	25 ²⁾	25 ²⁾	23 ²⁾	—	214	213	190	—	220	210	210	220	220	234														
28. Oder — Orge	„	18 ²⁾	18 ²⁾	17 ²⁾	—	145	166	120	—	160	150	150	170 ³⁾	174	174														
29. Kaer — Avoine	„	165	165	120	—	140	163	100	120	145	140	—	150 ³⁾	146	167														
30. Rukkijahu — Farine de seigle	„	184 ²⁾	184 ²⁾	183 ²⁾	20 ²⁾	195	191	155	180	185	185	185	193 ³⁾	186	190														
31. Sappkujahu — Farine de froment	„	265 ²⁾	265 ²⁾	265 ²⁾	33 ²⁾	292	296	250	280	300	280	275	31 ³⁾	280	—														
32. Nisupüüdi, söre — Farine de froment blutée	kg	40	40	46	48	—	—	—	46	48	50	—	—	48	—														
33. Odrajahu, inimtooduka — Farine d'orge (pour anim.)	10 kg	32 ²⁾	32 ²⁾	34 ²⁾	—	280	260	220	—	280	280	280	25,5 ³⁾	300	—														
34. Odratangud suurvoskite — Gruau d'orge	kg	40	40	40	33	—	30	30	30	27	40	—	—	32	30														
35. Kruidid, suurvoskite — Orge perlé	„	40	40	40	35	—	32	32	32	32	50	—	—	35	35														
36. Rukkil Leib — Pain de seigle	„	21	21	21	20	20	20	19	19,5	20	19	19	19,5	19	18														
37. Peenleib — Pain demi-blanc de seigle	„	38	38	38	35	40	30	32	36	34	30	32	35,5 ³⁾	32	28														
38. Sepik — Pain de froment	„	35	35	35	35	39	30	30	35	35	35	30	37,5 ³⁾	35	35														
39. Naasali — Pain blanc	„	45	45	45	50	—	45	44	50	—	45	50	—	50	50														
40. Rõõskpiim, lahjane, II valik — Lait frais	l	14	14	11,3	11	12	12	11	10	14	13	13	12,7	12	12														
41. Vahukoore, lahjane — Crème fraîche	„	120	120	110	110	120	—	140	100	115	120	130	110	—	—														
42. Hapukoore — Crème aigre	kg	120	120	110	110	110	120	120	100	115	116 ³⁾	130	106 ³⁾	100	—														
43. Kohupiim — Caillé	„	45	45	40	—	40	35	35	30	35	35	30	45	30	35														
44. Lauavõi — Beurre de table	„	215	215	204	220	221	215	220	218	215	220	321	215	215	183														
45. Kõõgiviõli — Beurre de cuisine	„	205	205	170	200	210	203	193	163	197	198	188	199	208	173														
46. Taimeviõli — Margarine	„	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—														
47. Kanamunad — Oeufs de poule	paar ²⁾	13,4	17	10	13,5	14	14,7	12	12	14	12,7	12	12	12,8	11														
48. Kartulid — Pommes de terre	10 kg	67	73	54	70	70	56	57	47	78	61	65	6,8 ³⁾	69	75														
49. Porgandid — Carottes	kg	40	35	30	—	50	50	30	50	60	40	30	38	35	—														
50. Peedid — Betteraves	„	35	35	20	35	40	35	18	45	40	20	25	28	—	—														
51. Kaalikrad — Navets	„	30	30	20	20	30	23	15	25	25	20	25	28	25	—														
52. Herved — Pois secs	„	60	50	35	40	50	45	40	30	45	50	40	32	50	45														
53. Oad — Fèves sèches	„	60	40	35	—	—	—	—	40	—	—	—	25 ³⁾	—	—														
54. Kapsad, hapud — Choucroute	„	45	45	30	—	—	45 ³⁾	—	30	35	35	—	35	45 ³⁾	40														
55. „ värsked — Choux frais	„	60	45	80	—	—	60	—	50	45	—	—	—	—	40														
56. Sibulad — Oignons	„	40	30	30	35	35	40	30	42	25	40	25	28	30	25														
57. Riis — Riz	„	—	—	65	—	—	—	80	—	75	120	—	—	—	—														
58. Mannad — Mante	„	50	50	50	50	45	40	50	50	48	50	48	50	40	50														
59. Makaronid — Macaronis	„	70	70	70	80	85	75	80	80	80	85	80	83	75	80														
60. Kartulijahu — Fécule de pommes de terre	„	38	38	32	35	35	40	38	40	45	33	40	39	45	37														
61. Suhkur, peenika — Sucre en poudre	„	60	60	50	62	62	63	62	62	62	62	63	63	63	63														
62. Meel, vurril — Miel	„	210	210	170	—	170	—	180	165	190	200	180	183	220	200														
63. Kõõgiviõli — Sel de cuisine	„	5,5	5,5	5	5	6	4,5	5	6	6	6	5	5,5	6	5														
64. Viljakohv, siguritega, lahjane — Café de grains	„	50	50	50	63	75	55	63	—	60	60	65	—	65	—														
65. Sigurid, kulvat, praad-ta — Chicorée non torréfiée	„	40	40	30	40	—	45	—	65 ³⁾	40	—	—	40	—	—														
66. Pesuseep — Savon	„	100	90	50	82	85	100	80	85	113	90	80	—	100	—														
67. Petrooleum — Pétrole	„	23 ²⁾	23 ²⁾	19 ²⁾	24 ²⁾	24 ²⁾	25 ²⁾	23 ²⁾	26	23 ²⁾	23 ²⁾	23 ²⁾	23 ²⁾	23 ²⁾	23 ²⁾														
68. Tuletikud — Allumettes	paak ²⁾	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28														
69. Riistikhein — Trèfle	100kg	—	—	610	—	833	—	—	925	—	—	—	1150	1150															
70. Timutihein — Fétole	„	920	915	650	—	833	850	—	875	1066	—	—	1063	1050															
71. Aasahein — Autres herbages	„	730	780	490	—	700	545	—	850	870	—	—	881	880															
72. Lühhein — Foin des prés	„	490	490	370	—	—	485	—	850	—	—	—	600	703															
73. Soohain — Foin des marais	„	—	—	—	—	500	—	—	450	640	—	—	—	600															
74. Rukkipõhk — Paille de seigle	„	390	363	370	—	—	—	—	410	—	—	—	—	—															
75. Kaerapõhk — d'avoine	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—															
76. Odrapõhk — d'orge	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—															
77. Kasepuud — Bois de bouleau	„	1200	1104	900	—	767	1337	—	—	900	—	700	—	900															
78. Männipuud — „ pin	„	—	—	633	—	567	—	—	750	—	560	—	720	600															
79. Kusepuud — „ sapin	„	—	—	633	—	567	—	—	700	—	560	—	—	—															
80. Kõtteturvas — Tourbe	„	388	388	368	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—															

Märkus: Kurstiviga — kaupluste jaemüügininnad — Chiffres en italique désignent les prix en magasins et boutiques.
 1) — boite,

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“.

RAHVASTIK.

Ülepiirilikkus 1930. a.	Nr. 220(3),	lk. 148—151
Sündimus, suremus, abielumus ja rahvastikuaru 1939. a.	„ 220(3),	„ 147
Abielumus, sündimus, suremus ja rahvastiku iive 1938. a.	„ 218(1),	„ 8—44
Linnade rahvastik 1938. a.	„ 214(0),	„ 482—485
Andmeid eestiaste andekusest	„ 206(1),	„ 1—7
Väljaränd 1937. a.	„ 196(3),	„ 135—138
Abieluhäbitused	„ 186(5),	„ 225—230
Kirjaoskus ja haridus Eestis	„ 183(2),	„ 40—57
Bahvastiku iive	„ 182(1),	„ 1—5
Suremus	„ 181(12),	„ 600—625
Sündimus	„ 179(10),	„ 485—498
Laste arv naistel	„ 180(11),	„ 557—560
Abielumus	„ 178(9),	„ 433—441
Rahvastiku leibkondlik koostis . Nr. 176(7)—177(8),	„ 349—369	
Ühiskondlikud kihid	Nr. 175(9),	„ 285—302
Rahvastiku töötajana ja tarbijana	„ 174(5),	„ 221—253
Rahvastiku demograafiline koostis	„ 173(4),	„ 176—196
Asustamistihedus ja rahvaarvu muutumine Eestis	„ 173(4),	„ 180—176
Eesti suremustabelid	„ 170(1),	„ 1—8
Vigastused I. III 1934 rahval. andmool	„ 169(12),	„ 646—649
Rahvastiku elukohavahetus 1922. ja 1934. a. vahel	„ 166(9),	„ 421—426
Rahvused Eestis	Nr. 164(7)—166(8),	„ 353—361

HARIDUS.

Lõpetanute arv õppesastis 1919—39. a. Nr. 222(5),	lk. 217—234	
Avakoolide raamatukogud 1938/39. a. „ 221(4),	„ 161—166	
Alg- ja keskkoolid ning gümnaasiumid „ 217(12),	„ 615—641	
Tartu Ülikool 1938. a. „ 212(7)—213(8),	„ 301—401	
Kooliraamatukogud 1937/38. õ/a. Nr. 209(4),	„ 173—178	
Õppesastised Eestis 1936/37. õ/a. „ 198(5),	„ 240—254	
Kirjastus ja ajakirjandus 1936. a. „ 194(1),	„ 16—21	
Väljaspool kodu elavate õpilaste elutingimused Tallinnas	„ 190(9),	„ 485—489
Lasteaial 1936/36. a. „ 186(5),	„ 217—222	
Täienduskoolid 1935/36. õ/a. „ 185(4),	„ 187—194	
Õpperuumid alg- ja keskkoolides 1935/36. a. „ 182(1),	„ 18—32	
Õpilaste edastajad alg- ja keskkoolides „ 172(3),	„ 149—160	
Tartu üliõpilaskonnade majanduslik seisund 1932/33. õ/a. Nr. 164(7)—165(8),	„ 341—353	
Tavakeel ja võõrkeelte oskus	Nr. 162(5),	„ 229—233
Õpilaste ühiseluruumid maa-alkooles „ 143(10),	„ 523—528	
Ühinguid vaimse kultuuri alal 1930. a. „ 137(4),	„ 189—198	
Alg- ja keskkoolide majad ja naad	„ 127(6),	„ 355—368

TÖÖ JA PALGAD.

Töötajad 1930. a.	Nr. 221(4),	lk. 205—207
Tööstustöölise töötõhusus 1938	„ 217(12),	„ 641—651
Töökaitse 1934—37. a.	„ 200(7)—201(8),	„ 321—333
Töötajate pikkus tööstuses 1933—37. a. Nr. 199(6),	„ 290—305	
Palgalaud tööstuses 1937. a.	„ 198(5),	„ 217—230
Riigi- ja omavalitsusteenijate haiguskindlustus	„ 198(3),	„ 129—134
Majateenijate tso- ja palgalaud	„ 180(11),	„ 593—598

BÜDŽETIURIMUS.

Tööstustöölise kehakattekulud	Nr. 220(3),	lk. 105—108
Tööstustöölise ja riigi- ning omavalitsusametnike ja -teenijate toetusalaud	„ 219(2),	„ 77—95
Pölevkivitööstuse töölise leibkondade büdžetid	Nr. 212(7)—213(8),	„ 359—358
Üksikult elavate palg. büdžetid „ 212(7)—213(8),	„ 341—346	
Põllutöölise leibkondade büdžetid „ 212(7)—213(8),	„ 119—146	
Tööstustöölise leibkondade büdžetid . Nr. 208(3),	„ 117—115	
Büdžetuurimuse korraldus 1937—38. a. „ 208(3),	„ 113—117	
Palgalaista varanduslik seisund	„ 196(3),	„ 113—117

TERVISHOID.

Imikute suremus 1937. a.	Nr. 208(4),	lk. 199—198
Surmapõhjused 1937. a.	„ 207(2),	„ 95—74
Nakkushaigused 1937. a.	Nr. 200(7)—201(8),	„ 353—357
Suvitajad suvituskohades 1933—37. a. Nr. 198(5),	„ 354—253	
Töölise tervishoid	Nr. 188(7)—189(8),	„ 393—407
Tervishoiupersonaal ja raviasutised . Nr. 187(9),	„ 297—302	
Apteekide tegevus 1934—36. a.	„ 186(5),	„ 222—225
Kohtuarstlik tegevus 1931—35. a.	„ 175(6),	„ 337—339
Tuberkuloos 1932—35. a.	„ 174(5),	„ 282—275
Suviste terviskümbiلاسutiste tegevus 1925—34. a.	„ 162(5),	„ 256—260
Koolilõpilaste tervishoid 1930/31—1932/33. õ/a. „ 156(11),	„ 568—572	
Ämmaemandid 1931—34. a.	„ 151(6),	„ 324—325
Suguhäigused 1923—32. a.	„ 147(2),	„ 85—90

HOOLEKANNE.

Lastekaitse ja hoolekanne	Nr. 190(3),	lk. 139—146
-------------------------------------	-------------	-------------

ÕNNETUSED JA KURITEGEVUS.

Raudteelaste tööõnnetused 1938/39. a. Nr. 221(4),	lk. 173—178	
Loetakahjud 1939. a. „ 221(4),	„ 167—172	
Tööstustöölise töötõhusus 1938	„ 217(12),	„ 641—651
Politseiõnnetused registreeritud süüteggevus 1938. a.	Nr. 212(7)—213(8),	„ 402—411
Liiklõnnetused 1938. a.	Nr. 209(4),	„ 203—212
Põllutöölise töötõhusus 1937. a.	„ 206(1),	„ 23—27
Kirjutajad 1936—37. a.	Nr. 200(7)—201(8),	„ 366—374
Kõhutegevus 1932—36. a.	Nr. 194(1),	„ 1—16
Encaptapped 1933. a.	Nr. 152(7)—153(8),	„ 380—382

TÖÖSTUS.

Toodang ja töötajad suurtootmises 1934. a. Nr. 171(3),	lk. 84—100	
Kesk-, väiketootmises ja käsitöö osatähtsus tööstuses	„ 144(11),	„ 580—581

VÄLISKAUBANDUS.

Toolnaks ja väliskaubandus tollitariifide kohaselt 1938. a.	Nr. 220(3),	lk. 108—121
Rahvusvaheline maksebilans 1937. a.	Nr. 200(7)—201(8),	„ 346—352
Kaubanduselepingute mõju sisseveole . Nr. 115(6),	„ 393—404	

TRANSPORT JA SIDE.

Õnnetused laevadega Eesti vetes 1939. a. Nr. 222(5),	lk. 250—254	
Kaubalaevastik 1. I 1940	„ 222(5),	„ 245—249
Sisuveetead 1939. a.	„ 222(5),	„ 203—204
Mootorsõidukite liiklunum ühe piiri 1939. a. „ 221(4),	„ 198—203	
Mootorsõidukid 1. I 1940	„ 221(4),	„ 179—183
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1939. a.	„ 221(4),	„ 44—47
Autobussiliinid 1938/39. a.	„ 218(1),	„ 563—586
Raudteede tegevus 1938/39. a.	„ 216(11),	„ 500—538
Post, telegraaf, telefon ja raadio 1938/39. a.	„ 215(10),	„ 374—376
Tallinna lennujaama tegevus 1938. a.	Nr. 212(7)—213(8),	„ 74—76
Jalgteede arv 1938. a.	Nr. 207(2),	„ 374—376

KINDLUSTUS.

Tööstustöölise haiguskindlustus 1938. a. Nr. 221(4),	lk. 183—198	
Kindlustusseltsid 1938. a.	„ 219(2),	„ 57—76
Pensioonid 1. I 1930	„ 179(10),	„ 498—507

KREDIIT JA KAPITAL.

Pandimajad 1938. a.	Nr. 212(7)—213(8),	lk. 386—390
Era- ja tähtaamete ühispankade tulud ja kulud 1938. a.	„ 212(7)—213(8),	„ 377—386
Rahvusvaheline maksebilans 1937. a. Nr. 200(7)—201(8),	„ 346—352	

RAHJANDUS.

Maavalitsuste tulud ja kulud 1938/39. a. Nr. 222(5),	lk. 234—244	
Riigivalitsuste tulud ja kulud 1937/38. m.a. „ 220(3),	„ 122—136	
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1937/38. a.	„ 217(12),	„ 601—615

PÕLLUMAJANDUS.

Kalandus 1939. a.	Nr. 220(3),	lk. 137—146
Riigi metsamajandus 1938/39. a.	„ 218(1),	„ 1—8
Helikokuvõtteid 1939. a. põllumajandusloenduse andmetest	„ 214(0),	„ 445—481
Kanapidamise tasuvus 1938. a.	„ 209(4),	„ 186—198
Masomandite üleminekud ja hinnad	„ 194(1),	„ 24—32
Põllumajanduse tasuvus 1936/37. p.a.	„ 193(12),	„ 662—671

POLITIKA.

Rahvahääletus Rahvuskogu kokkukutsutamiseks	Nr. 176(7)—177(3),	lk. 402—407
Rahvahääletus Põhiseaduse muutmiseks Nr. 145(12),	„ 605—617	

VARIA.

Alkohoolide toodang ja tarvitamine 1934—38. a.	Nr. 207(2),	lk. 92—99
Üfride üldsumma Tallinnas ja Nõmmel „ 185(4),	„ 189—172	
Perekonnanimede statistika	„ 174(5),	„ 262—267

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LIK A. ESTI DEMOGRAFIA.

Vihk I. Haldus Eestis I	Lk. 228+186, 1924.	Kr. 6.—
III. Tervishoid Eestis	182+80, 1925.	5.—
IV. Rahvastik ja tervishoid	306, 1930.	8.—
Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	4+128, 1931.	1.30
V. Sotsiaalkindlustus Eestis	76, 1937.	1.50

ESTI MAJANDUS.

Vihk I. Välikaubandus 1923. a.	Lk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevastid	102, 1925.	2.50
IV. Välikaubandus 1924. a.	22+92, 1925.	3.—
V. Tööstus Eestis	80, 1926.	2.50
VII. Välikaubandus 1925. a.	109, 1926.	3.25
VIII. Välikaubandus 1926. a.	IV+106, 1927.	3.25
IX. Aktsiaseltside, osatühisuste ja ühisteg. asut. äriseisud I. I 1926	32+34, 1927.	2.—
X. Välikaubandus 1927. a.	100, 1928.	3.25
XI. Eesti väliskaubandus 1928. a.	120, 1929.	3.50
XII. Välikaubandus 1929. a.	152, 1930.	5.—
XIII. Välikaubandus 1930. a.	144, 1931.	5.—
XIV. Välikaubandus 1931. a.	140, 1932.	4.—
XV. Välikaubandus 1932. a.	124, 1933.	4.—
XVI. Välikaubandus 1933. a.	124, 1934.	4.—
XVII. Välikaubandus 1934. a.	120, 1935.	4.—
XVIII. Välikaubandus 1935. a.	120, 1936.	4.—
XIX. Välikaubandus 1936. a.	124, 1937.	4.—
XX. Välikaubandus 1937. a.	140, 1938.	4.—
XXI. Välikaubandus 1938. a.	144, 1939.	4.—

ESTI PÕLUMAJANDUS.

Vihk III. Loomapidamine Eestis 1924. a.	Lk. 17+105, 1925.	1.50
IV. Eesti põllumajandus 1925. a.	3+201, 1926.	3.—
V. Eesti põllumajandus 1926. a.	VIII+254, 1927.	3.—
VI. Eesti põllumajandus 1927. a.	VIII+207, 1928.	2.75
VII. Eesti põllumajandus 1928. a.	VIII+219, 1929.	2.75
VIII. Eesti põllumajandus 1929. a.	VIII+264, 1930.	3.50
IX. Eesti põllumajandus 1930. a.	VIII+239, 1931.	3.50
X. Eesti põllumajandus 1931. a.	VIII+222, 1932.	3.50
XI. Eesti põllumajandus 1932. a.	VIII+207, 1933.	3.—
XII. Eesti põllumajandus 1933. a.	VIII+280, 1934.	3.50
XIII. Eesti põllumajandus 1934. a.	VIII+168, 1935.	3.50
XIV. Eesti põllumajandus 1935. a.	VIII+172, 1936.	3.50
XV. Eesti põllumajandus 1936. a.	VIII+172, 1937.	3.50
XVI. Eesti põllumajandus 1937. a.	VIII+168, 1938.	3.50
XVII. Eesti põllumajandus 1938. a.	VIII+168, 1939.	3.50
XVIII. Eesti põllumajandus 1939. a.	Trükkis	

LIK B. 1. Üldrahvalugemise osakokkuvõtted	Lk. 78, 1923.	Kr. 2.—
2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis	164, 1923.	3.75
3. II Riiigikogu valimised	78, 1923.	3.—
6. 1922. a. Üldrahvalugemise andmed.		
Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lk. 88, 1925.	Kr. 2.—
II. Ülerikiline kokkuvõte (tab.)	8+188, 1924.	4.—
III. Rahva tööala ja ühiskondline kätibus	88+84, 1925.	3.—
IV. Virumaakond	24+52, 1924.	2.—
V. Järvamaakond	52+00, 1923.	3.—
VI. Harjumaakond ja Tallinn	40+56, 1924.	3.—
VII. a) Läänemaakond	20+56, 1924.	2.—
b) Saaremaakond	20+56, 1924.	2.—
VIII. Pärnumaakond	40+84, 1924.	3.50
IX. Viljandimaakond	36+84, 1924.	3.50
X. Tartu- ja Valgemaakond	40+92, 1924.	3.—
XI. Võru- ja Peterimaakond	30+46, 1927.	3.—
8. 1922. a. Üldrahvalug. andmete läbitöötam. plaan ja tabelite eisu	48, 1923.	1.—
7. Aasnaa majapidamised Eestis 1919—23. a.	46+00, 1924.	3.50
8. 1925. a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1926.	3.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1925.	6.—
Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	1928.	6.—
Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst)	112, 1928.	7.50
11. III Riiigikogu valimised	48, 1927.	1.75
12. IV Riiigikogu valimised	52, 1929.	1.75
13. 1926. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	XI+235, 1930.	7.50
14. 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	IV+94+44, 1932.	8.—
16. V Riiigikogu valimised	52, 1933.	1.50
17. II Rahvaloenduse andmed: v. I. Valdade rahvastik	IV+104, 1934.	3.—
v. II. Rahvastiku koostis ja korteriolud	VIII+152, 1935.	3.—
v. III. Tööharu ja teibkonnad	228, 1935.	5.—
v. IV. Rahvastikuprobleeme Eestis	VIII+156, 1937.	3.—
18. Eesti arvudes 1920—1935	XVI+948, 1937.	6.—
19. Majandusloenduse andmed: v. I. Tööstus	96, 1940.	3.—
v. II. Käsitööstus	72, 1939.	2.—
v. III. Kaubandus ja transport	96, 1939.	3.—
v. IV. Bütjetuurimus	96, 1940.	3.—
20. III Põllumajandusloendus: vihk I	VIII+209, 1940.	5.—

LIK F. ESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922. a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1928. a. Nr. 74—85 hind kokku Kr. 15.—	1934. a. Nr. 146—157 hind kokku Kr. 15.—
1923. " " 12—21 " " " 15.—	1929. " " 86—97 " " " 15.—	1935. " " 158—169 " " " 15.—
1924. " " 22—33 " " " 15.—	1930. " " 98—109 " " " 15.—	1936. " " 170—181 " " " 15.—
1925. " " 34—45 " " " 15.—	1931. " " 110—121 " " " 15.—	1937. " " 182—193 " " " 15.—
1926. " " 46—61 " " " 15.—	1932. " " 122—133 " " " 15.—	1937. " " 194—205 " " " 15.—
1927. " " 62—73 " " " 15.—	1933. " " 134—145 " " " 15.—	1939. " " 206—217 " " " 15.—
		1940. " " 218— " " " 15.00